

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง การพัฒนาอาคารหน่วยกิต

ด้านการอาชีวศึกษา

เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน

อาคารหน่วยกิต

SCHOOL

วงคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง
การพัฒนารณาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา
เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน

ของ
คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

นายตวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก ประสาท สุขเกษตร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายทรงเดช เสมอคำ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นายอน กาจกระโทก
เลขานุการคณะกรรมการ

นายเฉลา พวงมาลัย
โฆษกคณะกรรมการ

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ู้ด เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายเฉลิมชัย เทืองคอน
กรรมการ

พลเอก สลีน ทองภักดี
กรรมการ

นางสุนี จิงวิโรจน์
กรรมการ

รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกีจวร
กรรมการ

นายรณวิทย์ ปรียฉัตรตระกูล
กรรมการ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ที่ สว ๐๐๑๙.๑๙/(ร ๔๘)

วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนา
กำลังคนและแรงงาน

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคาร
ที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา
เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
กระทำกิจการ พิเคราะห์ข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนา
การศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่
ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน
โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม
จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บท
ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้
ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายออน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลา พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๑. นางสุนี จึงวิโรจน์	กรรมการ
๑๒. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑๓. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	กรรมการ
๑๔. นายรณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล	กรรมการ

บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาและจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาอาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน เสริมเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุม วุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย

(นายตวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

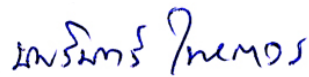
สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรธณี ปินตาวงศ์)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

สำเนาถูกต้อง

(นายพนรินทร์ ไทยถาวร)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา
สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๗ - ๘

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : edu.senateth@gmail.com

นพนรินทร์ พิมพ์

อำพรธณี/เจตจำนงค์ ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง
การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน
สำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา
ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภาเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชนโดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน” และได้จัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาซึ่งปรากฏผล ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตั้งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาตามคำสั่งที่ ๑๘/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง
๓. นายวีระศักดิ์ พุทธระกุล	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง
๔. นายสัมพันธ์ เย็นสำราญ	อนุกรรมการ
๕. นายสถิต สำราญสุข	อนุกรรมการ
๖. นายทิวา แจ่มสุข	อนุกรรมการ
๗. นางสาวชมพูนุช บัวบังศรี	อนุกรรมการ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์ วชิรวราการ	อนุกรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์อนุชัย รามวงษ์กูร	อนุกรรมการ
๑๐. นายวิรัตน์ อัครวานุวัตร	อนุกรรมการ

๑๑. นางอร่ามศรี อาภาอตุล	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นายนพรินทร์ ไทยถาวร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายคม แร่งสูงเนิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายกมล พิณรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. พลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรพล พุฒคำ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นายทวีศักดิ์ คิ้วทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

โดยให้คณะอนุกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๒. ศึกษาและติดตามการดำเนินนโยบาย งบประมาณ แนวทางและกระบวนการ ในการส่งเสริมการสนับสนุน การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษา และการพัฒนาอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๓. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายด้านการอาชีวศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดจากการบังคับใช้ กฎหมาย ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๔. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการการศึกษามอบหมาย เพื่อนำผล การพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ต่อไป

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุม

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงและสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง การเดินทางไปศึกษาดูงาน การสะท้อนประเด็นปัญหาจากผู้ที่คณะอนุกรรมการ เชิญเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น ดังนั้น จึงได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษา ในประเด็นดังกล่าว รวม ๗ ครั้ง ดังนี้

- การประชุม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕
- การประชุม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕
- การประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๖
- การประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖
- การประชุม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖
- การประชุม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๖
- การประชุม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖

๒.๒ การเดินทางไปศึกษาดูงาน

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาและการบูรณาการ หลักสูตรการเรียนการสอน ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

(ค)

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาและการบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอน ณ วิทยาลัยพณิชยการเซตุน เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีพังโคนพณิชยการ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีการโรงแรมและการท่องเที่ยวไทย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการ ณ บริษัท อาซาฮีแมชชีน จำกัด อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การต่อเรือนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคตรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่อาชีพ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ณ ศูนย์การเรียนรู้ บริษัทในกลุ่มสมบุญ แอ็ดวานซ์เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) (Somboon Learning Academy) และสถานประกอบการในเครือบริษัทฯ นิคมอุตสาหกรรม อมตะซิตี้ ตำบลมาบยางพร อำเภอบลวกแดง จังหวัดระยอง

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ ศูนย์การเรียนรู้ True Digital Academy โครงการ ทรุติดิจิทัลพาร์ค ทรุติดิจิทัล อคาเดมี่ แคมป์ส ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวันดี แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ บริษัท ภูพานเฮ 2021 (ไทยแลนด์) จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์กรนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์กรนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์กรนักวิชาชีพ ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ ปัญญาประดิษฐ์เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ณ อาคารสำนักงาน บริษัท เลิศวิลัยแอนด์ชั่นส์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพมหานคร และศูนย์บูรณาการระบบอัตโนมัติ ถนนเศรษฐกิจ ๑ ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ภายใต้สถาบันการอาชีวศึกษา ณ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

(จ)

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเรียนคู่งาน
- งานคู่เรียน และการจัดหลักสูตรการเรียนรู้อ่างอิงการมีงานทำโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล” ณ สถาบันเทคโนโลยี
จิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิ
และ การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM) ณ วิทยาลัย
พณิชยการธนบุรี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิต
และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM) ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี เขตบางกอกใหญ่
กรุงเทพมหานคร

๒.๓ การจัดการเสวนา

- การจัดการเสวนาเกี่ยวกับการรับฟังข้อสรุปว่าด้วยการติดตาม เสนอแนะ และ
เร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาด้านยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ
(๔ ภูมิภาค) ณ โรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

- การจัดการเสวนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางและกระบวนการ
บริหารจัดการอาชีวศึกษา (แบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Cisco Webex Meeting) เมื่อวันที่ ๒๗
ตุลาคม ๒๕๖๔

- การจัดการเสวนาเพื่อติดตามและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ โดยนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราช
ไปสู่การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษากับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันด้วยศาสตร์พระราช
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงแรม บีเค เพลส บึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

- การจัดการเสวนาเพื่อติดตามและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ โดยนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราช
ไปสู่การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษากับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันด้วยศาสตร์พระราช
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงแรมธรรมรินทร์ ธนา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

- การจัดการเสวนา เรื่อง การติดตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการศึกษา (กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูม โรงแรมเนวาด้า
คอนเวนชั่น ชั้น ๒ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๔ การพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ/กฎหมาย

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อบังคับ /นโยบาย /ยุทธศาสตร์ /ประกาศ /หลักเกณฑ์

๑) ข้อบังคับวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

๒) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐

๓) ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)

(จ)

- ๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙
- ๕) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ๖) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓
- ๗) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี
(นายเศรษฐา ทวีสิน)
- ๘) นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน” โดยได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาพิจารณา ศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๔ บท ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคน และแรงงาน

บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม

คณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน” ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาดังกล่าวพร้อมข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณา รวมทั้ง ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการแล้ว ขอให้โปรดแจ้งไปยังรัฐบาล คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนสืบไป

(นายอนันต์ กาจกระโทก)

เลขานุการคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

การพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน เป็นการพิจารณาศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา ข้อมูลความก้าวหน้าในการดำเนินการระบบธนาคารหน่วยกิต สถานการณ์และสภาพการดำเนินการที่เป็นอยู่ ระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น การพัฒนาหน่วยงานกลางในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการรับรองคุณวุฒิการศึกษาทางการอาชีวศึกษา จากการศึกษา พบว่า

๑) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ซึ่งมีผลการศึกษาดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย รวมถึงปัญหาในการดำเนินงานแต่ละระดับการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดรูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยที่ผลการศึกษาวิจัยมีการนำเสนอองค์ประกอบของหน่วยงานกลางของระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานกลาง กลไกการขับเคลื่อนของหน่วยงานกลาง ระบบสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS) กลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย และการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานแต่ละระดับ โดยที่ผลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษาได้

๒) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้มีการลงนามความร่วมมือกับ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการเทียบโอนระหว่างคุณวุฒิทางการศึกษา มาตรฐานอาชีพ กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยมีการจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาในรูปแบบแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio) ร่วมกันพัฒนาแนวทางสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS) และส่งเสริมการเทียบโอนคุณวุฒิทางด้านวิชาชีพเข้าสู่คุณวุฒิทางการศึกษา ซึ่งเป็นความร่วมมือของ ๔ ฝ่าย ประกอบด้วย สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ๙ แห่ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๓) การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีการกำหนดกรอบความคิดจากทิศทางและนโยบายที่ระบุไว้ในกรอบแผนการอุดมศึกษา ระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๕) ในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในระดับอุดมศึกษา โดยมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

เป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ผู้ประสงค์จะเรียนสามารถเข้าเรียนได้หรือผู้เรียนที่ออกจากระบบไปแล้วสามารถเข้ามาเรียนใหม่ได้ตลอดเวลา โดยลดข้อจำกัดที่ยุ่งยากลง

๔) การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานในการสร้างระบบและกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนและแรงงานที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาและไม่สามารถที่จะพัฒนาหรือยกระดับให้มีคุณวุฒิที่สูงขึ้นเพื่อนำไปใช้ให้เกิดความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพได้ แต่พบว่าการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่พบการดำเนินการเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับมหภาค แต่พบว่ามีการจัดระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ในระดับสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และมีการรายงานผลข้อมูลหน่วยกิตของผู้เรียนเหมือนผู้เรียนในระบบปกติในแต่ละสถานศึกษา

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทย มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อนำมากำหนดแนวทางทางการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ควรพิจารณาเร่งดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดตั้งหน่วยงานกลางที่จะเป็นศูนย์กลางระบบธนาคารหน่วยกิตของอาชีวศึกษาเพื่อบริหารจัดการแพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมโยงฐานระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ระบบการเทียบโอนและการสะสมผลการเรียนหรือหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งความเชื่อมโยงไปยังฐานข้อมูลของระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานและจัดหาทรัพยากรทางการศึกษาที่เพียงพอที่จะเอื้อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ในรูปแบบธนาคารหน่วยกิตที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

๓) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตกับผู้เกี่ยวข้องจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคการศึกษา ภาคประกอบการ และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการอาชีวศึกษา

๔) ส่งเสริมความร่วมมือหรือกระตุ้นจูงใจการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตที่จะเอื้อต่อการยกระดับทักษะ มาตรฐานฝีมือแรงงานของกำลังแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศให้มีทักษะความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในระดับสูงขึ้นไป และใช้ประโยชน์ที่ได้จากการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานในการเรียนรู้ เพิ่มคุณวุฒิการศึกษา ทักษะและประสบการณ์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๕) ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อื่น สนับสนุนการจัดทำหลักสูตร พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผล

๖) ในการดำเนินการในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนา กำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว ควรดำเนินการเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๖.๑) ระยะที่ ๑ เป็นโครงการนำร่อง โดยดำเนินการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทวิภาคี ๑๐๐% ในสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้ง ๒๓ แห่ง

๖.๒) ระยะที่ ๒ เชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิตเพื่อใช้สะสมหน่วยกิตให้กับผู้เรียนในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

๖.๓) ระยะที่ ๓ เชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิตเพื่อใช้สะสมหน่วยกิตให้กับผู้เรียนในทุกระดับ ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรี

ทั้งนี้ การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน จะเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยที่ระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ดังกล่าว ควรต้องจัดทำเป็นระบบแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio) ที่เป็นการนำเอาระบบเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินการ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่เข้าสู่ระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ได้มีความมั่นใจการใช้ระบบดังกล่าวอีกด้วย

คำนำ

สถานการณ์และกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงในช่วงปัจจุบันส่งผลให้เกิดการแข่งขันทั้งระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และเรื่องต่าง ๆ รอบด้าน แม้กระทั่งในระบบแรงงานที่สถานประกอบการล้วนต้องการแรงงานที่มีคุณภาพและต้องการกำลังคนที่มีทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพเฉพาะด้าน ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนระบบธุรกิจพื้นฐานในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หน่วยงาน องค์กร และสถานประกอบการต่างต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาอาชีวศึกษาก็ควรต้องดำเนินการให้ครอบคลุมกลไกต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในส่วนที่จะเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาที่อยู่นอกระบบ สามารถนำเอาองค์ความรู้ที่มีและประสบการณ์จากการทำงานที่ได้รับมาใช้ในระบบการสะสมหน่วยกิตการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มคุณวุฒิการศึกษา ที่จะนำไปสู่การเพิ่มค่าตอบแทนที่ได้รับตามมา กระบวนการดังกล่าวเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการศึกษานักเรียนทั้งผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษา และผู้อยู่นอกระบบการศึกษา ได้สามารถพัฒนาองค์ความรู้และยกระดับคุณวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้นผ่านการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของสถานประกอบการ สถานศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษา โดยการจัดระบบธนาคารหน่วยกิตเพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อขับเคลื่อนกลไกต่าง ๆ ให้เดินหน้าไปได้

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้เล็งเห็นว่า “การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน” มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนอาชีวศึกษาทั้งผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษาและผู้อยู่นอกระบบการศึกษา ได้นำเอาองค์ความรู้ที่มีมาพัฒนาและยกระดับคุณวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้นผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน เพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์อย่างมีระบบ และรูปแบบที่เป็นมาตรฐานโดยการทำระบบแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio) เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินการ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เข้าสู่ระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ได้มีความมั่นใจการใช้ระบบดังกล่าวต่อไป

ขอขอบคุณอนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาทุกท่าน ที่ได้ช่วยระดมความคิดเห็น และเสียสละเวลาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานฉบับนี้ โดยเฉพาะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้พยายามค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และมีความมุ่งมั่นตั้งใจ พยายาม เสียสละและมีความอดุสาหะเป็นที่ตั้ง อันส่งผลให้การจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างดียิ่ง

(รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร)
ประธานคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา
ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑) - (๓)
คำนำ	(๕)
สารบัญ	(๗)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๓
๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐	๗
๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓	๘
๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา	๑๗
๒.๔ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙	๒๓
๒.๕ นโยบายของรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี)	๒๖
๒.๖ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)	๒๘
๒.๗ นโยบายการพัฒนาการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	๓๑
๒.๘ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	๓๒
๒.๙ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๙)	๓๕
๒.๑๐ แนวคิดของการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ด้านการอาชีวศึกษา	๓๗
๒.๑๑ รูปแบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยและต่างประเทศ	๓๙
๒.๑๒ หลักการ และองค์ประกอบของธนาคารหน่วยกิต	๔๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน	๔๕
๓.๑ สถานการณ์การดำเนินการธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย	๔๕
๓.๒ สถานการณ์การดำเนินการธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา	๕๕
๓.๓ สถานการณ์การดำเนินการธนาคารหน่วยกิตของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา	๖๑
๓.๔ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา	๖๓
๓.๕ แนวทางการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคน และแรงงานสำหรับประเทศไทย	๘๒
บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	๘๕
๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา	๘๕
๔.๒ ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	๘๖
บรรณานุกรม	๘๗
ภาคผนวก	๙๑

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาประเทศของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และนำไปสู่เป้าหมายภาพอนาคตของประเทศไทยในปี พ.ศ.๒๕๗๙ โดยที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี โดยมีความมุ่งหมายที่จะเร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานและเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้า พลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดเป้าหมายหลักไว้ในหลายประเด็น แต่ที่เกี่ยวข้องจะเป็นในส่วนของพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เตรียมพร้อมกำลังคนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคม เพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาให้คนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่นั้น จะสอดคล้องกับทักษะในการทำงาน โดยที่สถานการณ์ปัจจุบันนั้นแรงงานที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม ทั้งในระบบและนอกระบบมีจำนวนมากกว่า ๒๐ ล้านคน จากการศึกษาเอกสารรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแรงงานไทย พบว่า แรงงานส่วนใหญ่เข้าสู่ตลาดแรงงาน และใช้ชีวิตในการทำงานทำให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษาดังนั้น หากเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการทำงานที่ได้รับมาใช้ในการเทียบโอนความรู้ ทักษะเป็นหน่วยกิตทางการศึกษาเพื่อใช้ในการศึกษาต่อ หรือสามารถต่อยอดพัฒนาฝีมือแรงงานตามมาตรฐานตามความพร้อมทางด้านเวลาและค่าใช้จ่าย จะช่วยให้แรงงานนั้นมีโอกาสในการพัฒนาตนเองได้มากขึ้น มีโอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพิ่มมากขึ้น และอาจจะได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้นตามมาพร้อมกับคุณวุฒิทางการศึกษาที่สูงขึ้นด้วย ในขณะที่แผนการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ได้ให้ความสำคัญกับระบบการเทียบโอนเพื่อพัฒนาแรงงาน และเสริมสร้างขีดการแข่งขันเช่นกัน โดยระบุในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ ๓

การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยเร่งสร้างความเข้มแข็ง รวมทั้ง กลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและจัดทำระบบการทดสอบ วัดและประเมินผล การสะสมและเทียบโอนผลการเรียนรู้ จากการศึกษาทั้งในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งประสบการณ์ จากการทำงานด้วย

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนาสมรรถนะการทำงานในโลกการทำงานของอาชีพ ต่างๆ จำนวน ๒ หน่วยงานได้แก่ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน โดยทั้งสองหน่วยงานนั้นมีการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมกับอาชีพต่าง ๆ และฝีมือ แรงงาน รวมทั้งการรับรองสมรรถนะอาชีพ และมาตรฐานฝีมือแรงงานในระดับต่าง ๆ เพื่อยกระดับ อาชีพและฝีมือแรงงานให้เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน และสถานประกอบการ ตลอดจนการจ่าย ค่าตอบแทนตามความสามารถของการทำงาน หรือระดับสมรรถนะต่างๆ โดยทั้งสองหน่วยงานเป็น หน่วยงานของภาครัฐตามกฎหมายที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำ มาตรฐานอาชีพ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานอาชีพ และมาตรฐาน ฝีมือแรงงาน

ส่วนโลกการศึกษาตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติในมาตรา ๖ ว่าการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้อง กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพ ให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ นั้นแสดงถึง ความเชื่อมโยงต่อโลกการศึกษาที่ต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน ในทางกลับกันโลกการทำงานต้องมีการสะท้อนความสามารถ หรือสมรรถนะของกำลังคนที่ต้องการ ในการทำงาน โดยการจัดการศึกษาการอาชีวศึกษาและฝึกวิชาชีพในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา กำหนดให้

๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษามีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เฉพาะด้านในสาขา วิชาชีพเช่นช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ เกษตรกรรม คหกรรม ประมง เป็นต้น ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

๒) สถาบันการอาชีวศึกษาซึ่งเป็นนิติบุคคลจัดการศึกษาระดับปริญญาเทคโนโลยีหรือ สายปฏิบัติการของคุณวุฒิการศึกษาของเทคโนโลยีบัณฑิตที่เน้นเรื่องด้านอุตสาหกรรม บริหารธุรกิจ คหกรรม ประมง เป็นต้น

ทั้งสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการเชื่อมโลกการศึกษา และโลกการทำงานผ่านระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้ แรงงาน หรือผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ขอได้มีโอกาสได้คุณวุฒิการศึกษาต่าง ๆ ตามความต้องการและความสนใจ ของผู้ขอ โดยปัจจุบันระบบการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ในสถานศึกษาหรือสถาบันยังเป็น เพียงระบบที่พัฒนาขึ้นเองโดยอาศัยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและ

การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๔ ตลอดจนระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๔ เท่านั้น ยังไม่มีการปรากฏเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา ประกอบกับ ปัจจุบันยังขาดหน่วยงานกลางที่เป็นหน่วยงานกลางในการรับรองหน่วยกิตที่มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของประเทศไทย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนา กำลังคนและแรงงานในการเชื่อมโยงโลกการศึกษาและโลกการทำงานเข้าด้วยกันตอบสนอง หรือยกระดับแรงงานที่ต้องการคุณวุฒิที่สูงขึ้นต่อไปด้านการอาชีวศึกษาทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีและปฏิบัติการ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน สภาพปัญหาและอุปสรรค ในการใช้ระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ สำหรับผู้เรียนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๑.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลความก้าวหน้าในการดำเนินการ เพื่อจัดทำระบบธนาคาร หน่วยกิต ทั้งในระดับประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำ ระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนา กำลังคนและแรงงานของประเทศ

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนา กำลังคนและแรงงาน ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย และเชื่อมโยงกับระบบธนาคาร หน่วยกิตระดับชาติ และ ระดับการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

๑.๒.๔ นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา สรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล พร้อม จัดทำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ ในการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เสนอต่อวุฒิสภา และหน่วยงานทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

ในการพิจารณาศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวข้องเพื่อหา แนวทางในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนา กำลังคนและแรงงาน ครั้งนี้ เป็นการพิจารณาศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิต ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา สถานการณ์และสภาพการดำเนินการที่เป็นอยู่ ระบบ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น การพัฒนาหน่วยงานกลางในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการรับรองคุณวุฒิการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำรายงาน การพิจารณาศึกษาในครั้งนี้

๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาเอกสารเผยแพร่ เอกสารงานวิจัย บทความ ภูมิหาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรายงานการพิจารณาศึกษาในเรื่องที่สอดคล้องกัน

๑.๔.๒ ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งรูปแบบเอกสารและข้อมูลทั่วไป และข้อมูลความเห็นในรูปแบบออนไลน์

๑.๔.๓ เชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อนำเสนอข้อมูล เอกสาร และให้ความเห็นในประเด็นที่พิจารณาศึกษา

๑.๔.๔ การจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อสำรวจข้อมูลและประเด็นความเห็น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

๑.๔.๕ การศึกษาดูงาน และประชุมร่วมกันโดยการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล เอกสารเพิ่มเติม และให้ความเห็นในประเด็นที่พิจารณาศึกษา

๑.๔.๖ นำข้อมูลทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิจัยเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และสรุปประเด็นความเห็นในส่วนต่าง ๆ พร้อมดำเนินการจัดทำและยก่างรายงานการพิจารณาศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รับทราบสถานการณ์สภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๕.๒ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำผลจากการวิเคราะห์ไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน รวมทั้ง ขั้นตอนในการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเรื่องดังกล่าว

๑.๕.๓ การจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนา กำลังคนและแรงงานที่ไม่มีเวลาในการเรียนระบบปกติ สามารถสะสมความรู้และประสบการณ์ จากการทำงาน จนสามารถสำเร็จการศึกษาได้ เป็นการเชื่อมโยงโลกของการศึกษาและโลกของการทำงาน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมได้เป็นอย่างดี

๑.๕.๔ การจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน โดยการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้คุณวุฒิทางการศึกษา เป็นการส่งเสริมให้เกิด การเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของชาติด้วย

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

สอศ.	หมายถึง	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ปวช.	หมายถึง	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ปวส.	หมายถึง	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
หลักสูตรอาชีวศึกษา	หมายถึง	หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนทางด้าน อาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปริญญาตรี ตามเงื่อนไขและ หลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

- สถานศึกษาอาชีวศึกษา** หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีพทั้งภาครัฐและเอกชน
- สถาบันการอาชีวศึกษา** หมายถึง สถาบันการอาชีวศึกษาของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคล เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เกิดจากการรวมตัวกันของสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่างๆ จำนวน ๒๓ สถาบัน
- ธนาคารหน่วยกิต** หมายถึง การสะสมหน่วยกิตหรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือ ผู้ปฏิบัติงาน จากระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
- การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์** หมายถึง การนำความรู้ความสามารถ ทั้งที่ได้จากการเรียน การฝึกอบรม ทักษะ และประสบการณ์จากการทำงาน มาเทียบโอนเพื่อให้ได้วุฒิการศึกษาสายอาชีพ โดยไม่ต้องเรียนซ้ำ

บทที่ ๒

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทย บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน ด้วยวิสัยทัศน์ประเทศดังกล่าว เป้าหมายการพัฒนาประเทศที่สำคัญ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนา อย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยประเมินผล การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ อาทิ ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ๒) ชีตความสามารถ ในการแข่งขัน ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และ ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ การพัฒนาประเทศช่วงเวลา ของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยที่ ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามี ๕ ยุทธศาสตร์สำคัญ ดังนี้ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และ ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับ ภัยคุกคามและ ภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะ เกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราความสำเร็จทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ ในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจ และสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

และดิจิทัล การปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (๓) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่กับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี การเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในชาติได้ในคราวเดียว

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ตีรอบด้าน มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม เป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัด

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนเพื่อส่วนรวม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การเตรียมความพร้อมของประชากรทั้งในมิติสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับหรือในการให้บริการ ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า ปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย เป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและอำนวยความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ มีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งหวังให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ทำหน้าที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อ

การพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี และเพื่อผลักดันให้ประเทศก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสู่ความเจริญเติบโตที่ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาบนพื้นฐานของหลักการและแนวคิดสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีควบคู่กับการใช้เงื่อนไข ๒ ประการ คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาและใช้องค์ความรู้ทางวิชาการที่โดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนและความเป็นธรรมในทุกมิติของสังคม

๒) แนวคิด Resilience เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการลดความเปราะบางต่อความเปลี่ยนแปลงอันประกอบด้วยการพัฒนาความสามารถใน ๓ ระดับ ได้แก่ (๑) การพร้อมรับ (Cope) หมายถึงความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะวิกฤติ ให้สามารถยืดหยุ่นและต้านทานความยากลำบาก รวมถึงฟื้นคืนกลับสู่สภาวะปกติอย่างรวดเร็ว (๒) การปรับตัว (Adapt) หมายถึง การปรับทิศทาง รูปแบบและแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง พร้อมกระจายความเสี่ยงและปรับตัวอย่างเท่าทันเพื่อแสวงหาประโยชน์จากสิ่งที่เกิดขึ้น และ (๓) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Transform) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง

๓) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” โดยมุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาสที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป

๔) โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจใน ๓ รูปแบบควบคู่กัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว โดยอาศัยฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศอันประกอบด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม พร้อมการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อผลักดันให้ประเทศเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสามารถกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งได้อย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา การวางกรอบการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ มีความมุ่งหมายที่จะเร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานแรงและเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวทันพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดเป้าหมายหลัก ๕ ประการ ประกอบด้วย

๑) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญให้สูงขึ้น และสามารถตอบโจทย์พัฒนาการของเทคโนโลยี

และสังคมยุคใหม่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการ รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและนวัตกรรม

๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เตรียมพร้อมกำลังคนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ สนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๔) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยปรับปรุงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริการให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ แก้ไขปัญหามลพิษสำคัญด้วยวิธีการที่ยั่งยืน โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ ขยะ และมลพิษทางน้ำ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon neutrality)

๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยการสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลา มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล

หมุดหมายการพัฒนา เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนา (Agenda) ที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนา จำนวน ๑๓ ประการ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ ‘เป็น’ มุ่งหวังจะ ‘มี’ หรือต้องการจะ ‘ขจัด’ เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” และการบรรลุเป้าหมายหลักในช่วงเวลา ๕ ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ โดยหมุดหมายการพัฒนาทั้ง ๑๓ ประการ มีที่มาจากประเมินโอกาสและความเสี่ยงของไทยในการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้มีการพิจารณาถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 รวมถึงผลการพัฒนาในประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา

หมุดหมายการพัฒนาที่กำหนดขึ้นเป็นประเด็นเชิงบูรณาการ สามารถนำไปสู่การพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน ทำให้หมุดหมายแต่ละประการสามารถสนับสนุนเป้าหมายหลักได้มากกว่าหนึ่งข้อ โดยหมุดหมายทั้ง ๑๓ ประการ แบ่งเป็น ๔ มิติ ดังนี้

๑) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

หมุดหมายที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
หมุดหมายที่ ๒ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

- หมวดหมู่ที่ ๓ ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก
- หมวดหมู่ที่ ๔ ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
- หมวดหมู่ที่ ๕ ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค
- หมวดหมู่ที่ ๖ ไทยเป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน

๒) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

- หมวดหมู่ที่ ๗ ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้
- หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
- หมวดหมู่ที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

๓) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- หมวดหมู่ที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
- หมวดหมู่ที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

- หมวดหมู่ที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
- หมวดหมู่ที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

แผนภาพความเชื่อมโยงระหว่างหมวดหมู่การพัฒนา กับเป้าหมายหลัก

ทั้งนี้ หมายความว่าเกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาฯ นี้ คือ หมายความว่า ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

เป้าหมายการพัฒนา

๑) ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ และ ยุทธศาสตร์ชาติ หมายความว่า ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนา แห่งอนาคต ๒ เป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ โดยพัฒนาคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนา ในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต สามารถสร้างงาน อนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนา ระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถ เรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยหมายความว่า ๑๒ ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน ๓ ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและ สนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมาย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจายศูนย์กลางความเจริญ ทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

๒) เป้าหมายและผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

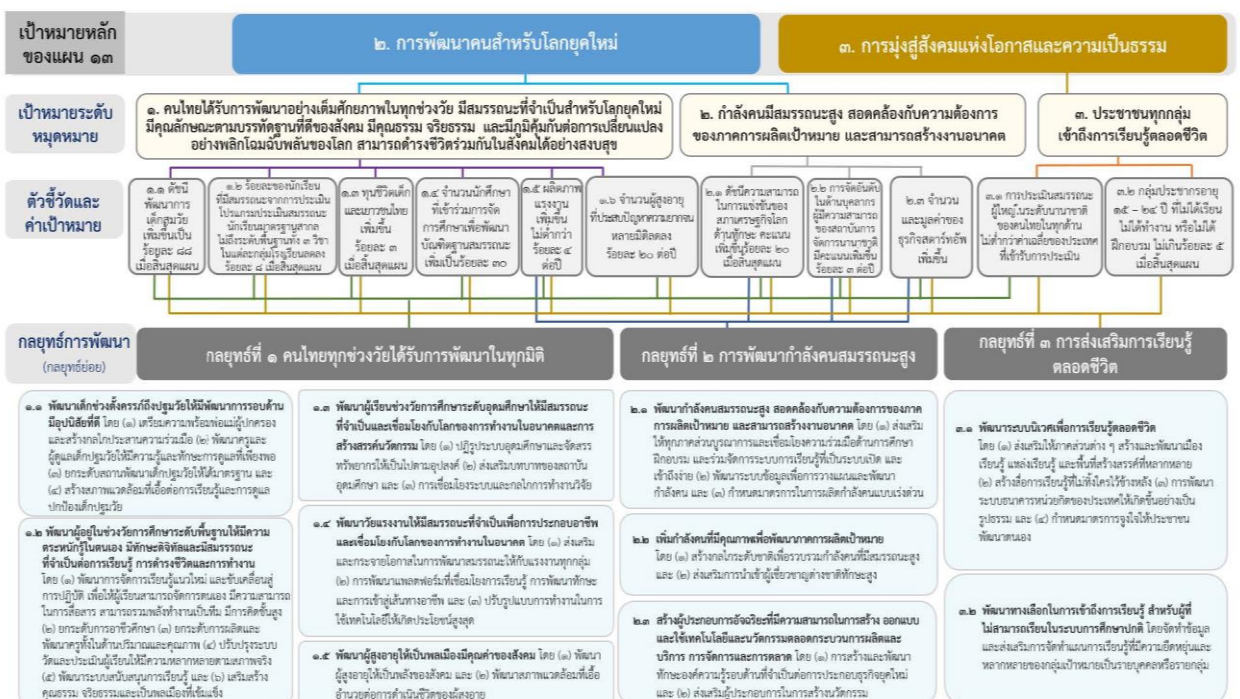
เป้าหมายที่ ๑ คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะ ที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

เป้าหมายที่ ๒ กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต

เป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต

เป้าหมายที่ ๓ ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๓) แผนที่กลยุทธ์

๔) กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๑ พัฒนาเด็กช่วงตั้งครรภ์ถึงปฐมวัย ให้มีพัฒนาการรอบด้าน มีอุปนิสัยที่ดี โดยการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกประสานความร่วมมือ เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพ และดูแลเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ - ๖ ปี การพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลที่เพียงพอ มีจิตวิทยาการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการสมวัยตามหลักการพัฒนาสมองและกระบวนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับพัฒนาการด้านร่างกาย สาธารณสุขและโภชนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีรอบด้านก่อนเข้าสู่วัยเรียน การยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน จัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยรายพื้นที่ที่มีคุณภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการดูแลปกป้องเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน สติปัญญาสมวัย โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศเด็กรายบุคคลเพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาผู้เรียนระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย

๑) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยนาร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ

๒) การยกระดับการอาชีวศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการ และสถาบันอุดมศึกษาสายปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามความต้องการของตลาดงาน มีงานทำและมีรายได้ตามสมรรถนะ และเป็นผู้ประกอบการใหม่ได้

๓) การยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูสู่วิชาชีพชั้นสูง

๔) การปรับปรุงระบบวัดและประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๕) การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ (๑) การแก้ไขภาวะการถดถอยของความรู้ในวัยเรียน โดยสถานศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติและระบบสนับสนุนที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการเรียนรู้ที่บ้านในสถานการณ์ฉุกเฉิน (๒) การพัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาครูและผู้ประกอบอาชีพแนะแนวให้สามารถร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด (๓) พัฒนา

สถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยของผู้เรียนทุกคน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน ถึงแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขบนหลักของการเคารพ ความหลากหลายทั้งทางความคิด มุมมองของคนระหว่างรุ่น และอัตลักษณ์ส่วนบุคคลเพื่อการวางอนาคตในการพัฒนาประเทศร่วมกัน การส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีวิตในโรงเรียน และมีแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะจากการถูกระทำโดยวิธีรุนแรงทั้งกายวาจา และการกลั่นแกล้ง (๔) การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนหลักความเสมอภาคและเป็นธรรม รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและดิจิทัลให้มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่ (๕) การกระจายอำนาจ ไปสู่สถานศึกษาและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการจัดการศึกษา โดยปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ที่เอื้อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารด้านการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร รวมทั้งขับเคลื่อนการสำราญนวัตกรรมทางการศึกษาตามบริบทของโรงเรียนและพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในการจัดการเรียนรู้ และการร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา (๖) การส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ โดยพัฒนาระบบเสาะหาและกลไกการบริหารจัดการและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษตามแนวคิดพหุปัญญาอย่างเป็นระบบ อาทิ การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อฝึกประสบการณ์ทำงานวิจัยในองค์กรชั้นนำ ตลอดจนส่งเสริมการทำงานที่ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ (๗) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่ม ให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียนเพื่อยุติการออกกลางคัน พัฒนากลไกสนับสนุน และการปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ อาทิ การวางแนวทางให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถานฝึกอบรมหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ต้องคำพิพากษา

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๓ พัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาให้มีสมรรถนะที่จำเป็นและเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานในอนาคตและการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยปฏิรูประบบอุดมศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นไปตามอุปสงค์ โดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน มีการปรับระบบประกันคุณภาพอุดมศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา ส่งเสริมบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแก้ปัญหาภาวะการณ์ถดถอยของการเรียนรู้จากการแพร่ระบาดของ COVID-19 เชื่อมโยงโลกของการเรียนและการทำงานตลอดชีวิต ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคล สร้างและขยายความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนให้เข้มแข็งและส่งเสริมนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกลไกนวัตกรรมการศึกษาขั้นสูง เพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่พัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาบุคลากร รองรับการพัฒนาที่เข้าใจบริบทสังคมและชุมชนในท้องถิ่น การเชื่อมโยงระบบและกลไกการทำงานวิจัย ของเครือข่ายวิจัยกับศูนย์ความเป็นเลิศทั้งใน ต่างประเทศ เพื่อรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าในระดับโลกทำงานพัฒนาและต่อยอดงานวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาทำงานร่วมกับนักวิจัยและผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในรูปแบบบริษัทโฮลดิ้งเพื่อการพัฒนาธุรกิจฐานนวัตกรรม รวมถึงผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาทำงานวิจัยร่วมกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการผลิตและบริการให้สามารถปรับสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ นวัตกรรม และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๔ พัฒนาวัยแรงงานให้มีสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพและเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานในอนาคต โดยส่งเสริมและกระจายโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะให้กับแรงงานทุกกลุ่ม ทั้งการเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะความรู้ใหม่ เพื่อให้มีทักษะตรงกับงานและอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไป และการพัฒนาทักษะเดิมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน โดยให้สถาบันการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานพัฒนาของรัฐ วางแผนสำรวจข้อมูลและจัดทำหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะที่จำเป็น โดยมี การปรับกฎ ระเบียบให้มีความยืดหยุ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในรูปแบบที่หลากหลายได้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและรูปแบบการทำงานในอนาคต และประชาชนควรได้รับเครดิตในทักษะอนาคต เพื่อใช้พัฒนาทักษะในหลักสูตรที่ได้รับการรับรองและสนับสนุนจากภาครัฐ การพัฒนาแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะและการเข้าสู่เส้นทางอาชีพเข้าด้วยกันอย่างเบ็ดเสร็จ และมีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความสะดวแก่ผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะสามารถต่อยอดสู่การทำงานและเชื่อมโยงการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีการรับรองมาตรฐาน ปรับรูปแบบการทำงานในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความความคล่องตัวในการทำงานได้ทุกที่ และสร้างวัฒนธรรมการทำงานในทุกองค์กรที่ส่งเสริมให้คนเก่งได้แสดงความสามารถและแข่งขันอย่างเป็นธรรม เพื่อขจัดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๕ พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองมีคุณค่าของสังคม โดยพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลังของสังคม ให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสานและต่อยอดการพัฒนาสังคมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนต่างวัย และส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานตามศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาความรู้ สมรรถนะทางดิจิทัล และทักษะทางธุรกิจ และการใช้ชีวิตที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุแก่คนวัยอื่น ๆ รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง

กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๑ พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนบูรณาการและเชื่อมโยงความร่วมมือด้านการศึกษาฝึกอบรม และร่วมจัดการเรียนรู้ตามโลกสมัยใหม่ที่ครอบคลุมทั้งความสามารถในงาน ทักษะในการใช้ชีวิต สมรรถนะดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และการใช้สิทธิในการเข้าถึงบริการพื้นฐานภาครัฐและสินค้าบริการได้อย่างเท่าทัน การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการ รวมถึงความสามารถในการบริหารตัวเอง และการบริหารคนเพื่อนำทักษะของสมาชิกทีมที่หลากหลายมาประสานพลังรวมกัน ในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งกำหนดมาตรการจูงใจและกลไกการสนับสนุนการฝึกอบรมและร่วมจัดการเรียนรู้ พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนากำลังคน ทั้งข้อมูลอุปสงค์ อุปทานของแรงงาน และการเชื่อมโยงกับสมรรถนะตลอดห่วงโซ่การผลิตและห่วงโซ่คุณค่าตามรายอุตสาหกรรมของการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงการเชื่อมโยงระบบสมรรถนะกับค่าจ้าง กำหนดมาตรการในการผลิตกำลังคนแบบเร่งด่วน โดยจัดการศึกษารูปแบบจำลองในสาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ ด้านปัญญาประดิษฐ์ และด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๒ เพิ่มกำลังคนที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาภาคการผลิตเป้าหมาย
 โดยสร้างกลไกระดับชาติเพื่อรวบรวมกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง ทั้งคนไทยและคนต่างชาตินำมาพัฒนาในประเทศไทย และสนับสนุนให้ได้แสดงศักยภาพและใช้ความสามารถในการทำประโยชน์ให้กับประเทศ ทั้งในภาครัฐและเอกชน มีรูปแบบการทำงานที่เอื้อให้ทำงานข้ามพรมแดนกับสถาบันชั้นนำทั้งภาครัฐและเอกชนในระดับโลกได้ ควบคู่กับสร้างวัฒนธรรมการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร และสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อให้กำลังคนคุณภาพทำงานหรือแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่และทำงานอย่างมีความสุข ส่งเสริมการนำเข้าผู้เชี่ยวชาญต่างชาติทักษะสูง โดยกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติให้เข้ามาทำงานด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงการดัดแปลงหลักสูตรการศึกษาที่จบการศึกษาในประเทศไทยให้สามารถอยู่ต่อในประเทศเพื่อพัฒนานวัตกรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๓ สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดกระบวนการผลิตและบริการ การจัดการและการตลาด โดยการสร้างและพัฒนาทักษะองค์ความรู้รอบด้านที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจยุคใหม่ โดยการสร้างความเชื่อมั่นที่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรม ให้ตระหนักรู้ รับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถนำไปวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการวางแผนธุรกิจ และสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจได้ โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ง่าย กระชับ และรวดเร็ว ตอบสนองการเรียนรู้ที่แตกต่างของแต่ละบุคคลผ่านการเรียนรู้ในระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ด้วยเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นเรื่องง่าย รวมถึงการสร้างชุมชนผู้ประกอบการแบ่งปันการเรียนรู้และแรงบันดาลใจเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมผู้ประกอบการในการสร้างนวัตกรรม เพื่อต่อยอดสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมในอนาคต โดยการสร้างพื้นที่ให้ผู้ประกอบการได้แข่งขันทดลองความคิด ส่งเสริมการลงทุนสำหรับการสร้างนวัตกรรม การจับคู่ทางธุรกิจ รวมถึงสนับสนุนด้านเงินทุน

กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสม เพื่อให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนโดยเฉพาะผู้ประกอบการ startup สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสาระที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม ครอบคลุมทุกพื้นที่ เข้าถึงได้ง่ายทั้งพื้นที่กายภาพและพื้นที่เสมือนจริง สร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยการสร้างสื่อที่ใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักเข้าถึงได้ สื่อทางเลือกสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน รวมถึงสนับสนุนกลุ่มประชากรที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจให้เข้าถึงสื่อในราคาที่เข้าถึงได้ การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภททั้งในระบบสายสามัญ สายอาชีพ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ตั้งแต่มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา และนอกระบบ เพื่อสร้างความคล่องตัว และเปิดทางเลือกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกระดับ กำหนดมาตรการจูงใจให้ประชาชนพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยจัดให้มีแหล่งเงินทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การพัฒนาเครดิตการฝึกอบรมสำหรับคนทุกกลุ่ม การจัดสรรสิทธิพิเศษในการเข้ารับบริการฝึกอบรม การเข้าชมแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมให้เอกชนที่ผลิตนวัตกรรมทางการศึกษา จัดทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยกำหนดเงื่อนไขการให้ใช้ผลิตภัณฑ์โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางเส้นทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน

๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ จ. บัญญัติให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณ ความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ สมรรถนะ และประสิทธิภาพในการสอน มีกลไกสร้างระบบคุณธรรมการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู ให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายรายได้ โดยวัตถุประสงค์การปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

๑) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (enhance quality of education) ครอบคลุม

๑.๑) ผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ (learning outcomes) ทั้งด้านความรู้ ทักษะเจตคติที่ถูกต้อง และรู้จักดูแลสุขภาพ เพื่อการจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๔ วรรค ๔

๑.๒) ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ครุมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

๑.๓) หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ (educational core processes) ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้อง

๑.๔) สถานศึกษาและระบบสนับสนุน (educational institutions and support systems) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของการจัดการศึกษา ตลอดจนทรัพยากรด้านการศึกษา ที่มีคุณภาพ ได้แก่ งบประมาณและเทคโนโลยี

๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (reduce disparity in education) เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (equity in education) ประกอบด้วย

๒.๑) โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ (equity in access)

๒.๒) โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาที่เหมาะสมกับ ศักยภาพของผู้เรียน (equity in choosing Appropriate process in education)

๒.๓) โอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบ อาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน (equity in benefiting from aptitude-based quality of education) ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (leverage excellence and competitiveness) หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มี ศักยภาพสูง มีความเป็นผู้นำ ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และการผลิตนักวิจัยและนักเทคโนโลยี ชั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือ และเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคมและ สิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งสถาบันการศึกษาของไทยและระบบการศึกษาไทยต้องได้รับการยอมรับ ว่าเทียบเคียงได้กับประเทศชั้นนำอื่น ๆ

๔) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัว ในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (improve Efficiency, agility and good governance) โดยเฉพาะการส่งเสริมและสร้างสมดุลของความคุ้มค่า ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ ระบบการศึกษาของประเทศไทยที่มีธรรมาภิบาลจะเอื้อต่อ การบรรลุวัตถุประสงค์ข้อ ๑) – ๓) อย่างครอบคลุมและสมดุล (balanced and inclusive achievement)

ทั้งนี้ การศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ จะครอบคลุม ถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น และเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาข้างต้น จึงได้มีการกำหนดประเด็นการปฏิรูปไว้ ๗ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรอง โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ ต่อการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

๒) ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีความร่วมมือในการจัด การศึกษาอย่างสมดุลและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๓) คนไทยทุกช่วงวัยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ตามความต้องการผ่านการจัด การศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้เป็น คนไทยที่มีศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัด และสามารถเทียบมาตรฐาน สมรรถนะได้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ

๔) การศึกษาไทยมีทิศทางและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสามารถแข่งขันได้

๕) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระดับสูง เพื่อการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

เรื่องที่ ๒ การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เด็กปฐมวัย ทั้งเด็กกลุ่มทั่วไป และกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถเข้าถึง และได้รับการดูแลและการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างเหมาะสม มีคุณภาพ ทั้งถึง และเท่าเทียมกัน รวมถึงมีระบบคัดเลือกเด็กเข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีระบบฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการดูแลที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน และมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องของ มีกลไกขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นเอกภาพ

๒) พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ปรับเปลี่ยนกรอบแนวคิด (Mindset) เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครุฑ การเลี้ยงดูดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ ๓ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เด็ก เยาวชน และประชาชน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส ทุกคนมีความเสมอภาคในโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพและเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมถึงเสริมสร้างพัฒนาครูและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ตลอดจนวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่นำไปใช้ได้จริงเพื่อยกระดับความสามารถของคนไทยได้อย่างยั่งยืน

๒) บุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี

๓) โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วน ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ

๔) ครู บุคลากรทางการศึกษาได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ที่ทัดเทียมที่เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงการปฏิบัติงานที่มีความยากลำบาก หรือการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เสี่ยงภัยหรือห่างไกล

๕) ครูและผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วนสามารถเข้าถึงการสนับสนุนทางวิชาการได้อย่างเพียงพอ

เรื่องที่ ๔ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) มีแผนการผลิตและพัฒนาครูตามความต้องการของประเทศ (demand-side financing) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สนับสนุนทุนการศึกษา คัดเลือกสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพในการผลิตครูเพื่อให้ผู้รับทุนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้ได้ครูที่มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของประเทศ

๒) ได้ครูสมรรถนะสูงและตรงตามความต้องการของประเทศ ที่จบการศึกษาจากสถาบันที่ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่ให้นิสิตนักศึกษาครูมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูและการนิเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

๓) ได้ครูอาชีพศึกษาที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

๔) ครู บุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาความรู้และทักษะ และสมรรถนะ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพด้วยระบบและวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสมในการพัฒนาแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงการปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล เสี่ยงภัย ยากลำบาก และทุรกันดารให้ได้รับความสะดวกในการพัฒนา

๕) ครู บุคลากรทางการศึกษา มีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ได้รับ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ ประสิทธิภาพในการสอน และผลลัพธ์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล เสี่ยงภัย ยากลำบาก และทุรกันดาร

๖) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณสมบัติ สมรรถนะ และความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์และจัดหรือสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ และ ประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ รวมไปถึงการพัฒนาผู้ที่มีโอกาสจะได้รับการคัดเลือกหรือ สรรหาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ไม่ผ่านการประเมิน

๗) ให้ครูสภาเป็นองค์กรวิชาชีพครูที่มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและ จรรยาบรรณของวิชาชีพ ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

๘) ให้ระบบงานในการบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาภาครัฐ เป็นระบบ ที่มีการดำเนินการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความคล่องตัว มีการกระจายอำนาจที่เหมาะสม เอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระ

เรื่องที่ ๕ การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) การจัดการศึกษาทุกระดับใช้หลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน

๒) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นคนดีของสังคม มีวินัย และภูมิใจในชาติ

๓) มีระบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ได้รับการปรับปรุงให้สามารถ ประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมีสัมฤทธิ์ผล และมีแนวทางในการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา

๔) สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมกับบริบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาและมีระบบ ความรับผิดชอบทางการศึกษา (Educational Accountability) บนพื้นฐานสมรรถนะหลักของผู้เรียน

๕) สถานศึกษาระดับต่าง ๆ มีระบบคุ้มครองด้านความปลอดภัย สุขภาพ และ สวัสดิภาพอย่างเหมาะสม

๖) เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการ ของภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ

๗) ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับ หรือ ผ่านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ

- ๘) ผู้เรียนที่จบการศึกษาอาชีวศึกษามีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เอง
- ๙) บัณฑิตระดับอุดมศึกษามีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพิ่มการผลิตในสาขาที่ประเทศต้องการ และลดการผลิตในสาขาที่ไม่ตรงกับความต้องการ
- ๑๐) สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศในอนาคต ทั้งด้านการพัฒนาคน การวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรม ตลอดจนทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถปรับตัวและแข่งขันได้ในโลก เป็นสถาบันที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑๑) ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในระดับอุดมศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนในระดับอุดมศึกษา สามารถที่จะเข้าเรียนในสาขาที่ตนถนัดได้อย่างเต็มศักยภาพ
- ๑๒) เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณของรัฐในการสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ รวมถึงปรับปรุงธรรมาภิบาลในการจัดการระบบอุดมศึกษา และธรรมาภิบาลภายในสถาบันอุดมศึกษา ให้การจัดการมีความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม
- ๑๓) มีสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น เป็นหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการจัดทำ ส่งเสริม สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนติดตามผล

เรื่องที่ ๖ การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา มีเป้าหมาย คือ

- ๑) สถานศึกษาของรัฐมีความเป็นอิสระและมีธรรมาภิบาลในการบริหารและจัดการศึกษาครอบคลุมด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานทั่วไป และมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา
- ๒) ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสม สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่
- ๓) มีการเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ
- ๔) กระทรวงศึกษาธิการมีโครงสร้างที่แบ่งแยกหน้าที่และอำนาจเพื่อรองรับรูปแบบใหม่ที่แยกความรับผิดชอบในด้านนโยบาย (Policy) ด้านกำกับดูแลส่งเสริม (Regulator) ด้านการสนับสนุน (Supporter) และด้านการดำเนินการหรือการปฏิบัติการ (Operator) มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ธรรมาภิบาล รับผิดชอบต่อการสนับสนุนสถานศึกษาและมีบทบาท หน้าที่และอำนาจสอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

เรื่องที่ ๗ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

- ๑) เพื่อพัฒนาระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform) ในการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา สร้างคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ก้าวกระโดดทันกับพัฒนาการในโลก ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายจำเพาะ ดังนี้

๑.๑) เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่และจะมีการสร้างขึ้นต่อไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทั้งเป็นที่รวบรวมข้อมูลเพื่อการเรียนรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว

๑.๒) เป็นกลไกในการรวบรวม คัดกรอง พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ตลอดจนมีกลไกในการเข้าถึงและ คัดเลือกสิ่งที่ต้องการได้โดยง่าย

๑.๓) เป็นเวทีที่มีการเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะชุมชน นำไปสู่ การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามาเรียนซึ่งจะลดความเหลื่อมล้ำ และนำแหล่งข้อมูลสื่อการเรียนรู้ใหม่ เข้ามาได้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันตลอด ตลอดจนเป็นเวทีที่ให้บริการเพื่อการเรียนรู้ (service) ต่าง ๆ

๑.๔) เพื่อเร่งรัดแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล หรือผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ที่มีความจำเป็นพิเศษอันเป็นการสร้างพลังให้กับผู้เรียน ครู และโรงเรียน

๑.๕) เพื่อพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปรับ บทบาทให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (facilitator) โดยเน้นให้ผู้เรียนมีวิธีหาความรู้ในโลกแห่งความรู้ อันมากมายมหาศาลให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ ๒๑

๒) มีระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบการศึกษา ครอบคลุม การจัดทำข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา หน่วยงาน และกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับการศึกษาและทุกระบบการศึกษา

๓) คนไทยมีความฉลาดรู้ มีความเข้าใจ สามารถตัดสินใจและตอบสนองต่อ การใช้สื่อและระบบดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

การบรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาตามแผนข้างต้น จะแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ (๑) ระยะ เร่งด่วน (๒) ระยะสั้น หรือภายใน ๓ ปี และ (๓) ระยะกลาง-ระยะยาว หรือภายใน ๕ - ๑๐ ปี ทั้งนี้ ประเด็น ปฏิรูปที่มีลำดับสำคัญสูงสุดและต้องดำเนินการให้บรรลุผลให้ได้ในระยะเร่งด่วน มี ๖ ประเด็น ได้แก่

๑) ยกเครื่องระบบการศึกษาโดยการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่รวมถึงกฎหมายสำคัญอื่น ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติ การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติ การอุดมศึกษา พ.ศ. และการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

๒) บุกเบิกนวัตกรรมของการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือการจัดการ ระดับพื้นที่โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษา ผ่านการขับเคลื่อน เรื่องสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และระบบนิเวศที่สนับสนุนการดำเนินการ ของสถานศึกษา

๓) นำเสนอแนวทางการปรับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะและรูปแบบการปรับหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ จัดตั้งสถาบัน หลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเสมือนศูนย์กลางความเป็นเลิศในการวิจัย พัฒนาและปรับปรุง หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ

๔) สร้าง “ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ” ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นำความรู้และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียน และครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกล

๕) จัดระบบการผลิตครูให้มีคุณภาพและสมรรถนะความเป็นครู ผ่านการจัดตั้งกองทุนหรือแผนงานเพื่อการผลิตและพัฒนาครูสำหรับครูรุ่นใหม่ และพัฒนาบัณฑิตครูที่มีอยู่ให้ตรงตามความจำเป็นของประเทศ ในระยะแรกเน้นครูปฐมวัย และครูประถมศึกษา สำหรับท้องถิ่นขาดแคลน

๖) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษาให้เริ่มดำเนินการได้ และมีความต่อเนื่องในระยะยาว

๒.๔ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ จากแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑”

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ๔ ประการ คือ ๑) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ๒) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ๓) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ๔) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ ๒ ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

❖ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

❖ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding)

ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) ๕ ประการ ประกอบด้วย

- ๑) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access)
- ๒) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity)
- ๓) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality)
- ๔) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency)
- ๕) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายวิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการศึกษาข้างต้น ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมาย ดังนี้

๑.๑ คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๒ คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

๑.๓ คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ทั้งที่เป็นพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนและพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมาย ดังนี้

๒.๑ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒.๒ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

๒.๓ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมาย ดังนี้

๓.๑ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๓.๒ คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

๓.๓ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

๓.๔ แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๓.๕ ระบบและกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ

๓.๖ ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล

๓.๗ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และมีแผนงานและโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีเป้าหมาย ดังนี้

๔.๑ ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

๔.๒ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

๔.๓ ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาระบบข้อมูล

ด้านการศึกษามีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ มีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศแรงงาน และการศึกษา เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
มีเป้าหมาย ดังนี้

๕.๑ คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๕.๒ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๕.๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีเขียว เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมาย ดังนี้

๖.๑ โครงสร้าง บทบาทและระบบการบริหารจัดการมีความคล่องตัว ชัดเจน ตรวจสอบได้

๖.๒ ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลกระทบต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

๖.๓ ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

๖.๔ กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

๖.๕ ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา และโครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน เป็นต้น

๒.๕ นโยบายของรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี)

นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ในส่วนของนโยบายด้านการศึกษา โดยสรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญ ดังนี้ รัฐบาลจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ

รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจ การศึกษา ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) และการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศ และการปลูกฝัง ความรักในสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั่วประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนว เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ การตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจของนักเรียนทุกคน นอกจากนี้ รัฐบาลจะส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งสายวิชาการและสายอาชีพให้มี รายได้จากวิชาที่เรียน โอกาสฝึกงานระหว่างเรียน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถตรงต่อ ความต้องการของการจ้างงาน และที่สำคัญที่สุด รัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

โดยที่นโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี มีความสอดคล้องกับ บทบัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ ยุทธศาสตร์ชาติ ในมาตราต่าง ๆ ดังนี้ มาตรา ๕๒ ในส่วนของการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมา ของประเทศ และการปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ มาตรา ๕๔ ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษา และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้าง ศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจการศึกษา ให้ผู้เรียน ได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยี การศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริม งานวิจัยและพัฒนา ทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) และการวิจัยขั้น แนวหน้า (Frontier Research) เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของประเทศ และการปลูกฝังความรักในสถาบันหลัก ของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของโลกสมัยใหม่ อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม และมาตรา ๗๑ ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษา และสร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำหรับความสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาตินั้น จะเป็นในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษา และสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริม ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ การให้ผู้เรียนได้เข้าถึง การเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยี การศึกษาสมัยใหม่ความมีคุณภาพของครูทั่วประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับ คำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและ ประกอบอาชีพ และการกระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง

๒.๖ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เข้ารับตำแหน่งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ และนำเสนอแนวนโยบายในการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ภายใต้แนวคิด “เรียนดี มีความสุข” การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต โดยสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา

- ๑) ปรับวิธีการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา ลดขั้นตอน มุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
- ๒) ครูและบุคลากรทางการศึกษาคืนถิ่น
- ๓) แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๔) จัดหาอุปกรณ์การสอนและสวัสดิการ (๑ ครู ๑ Tablet)

ลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

๑) **เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime)** เรียนฟรี มีงานทำ “ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” มีระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (๑ นักเรียน ๑ Tablet)

๑.๑) ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดการศึกษา และการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมในระหว่างการเรียนรู้หรือฝึกอาชีพ สร้างโอกาสการมีงานทำ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันแรงงานเข้าสู่ตลาดได้เร็วยิ่งขึ้น

๑.๒) ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง ออกแบบระบบการเรียนการสอนในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เรียนที่ไหนก็ได้ และร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ รวมทั้งสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น สถานประกอบการ ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๑.๓) สนับสนุน จัดหาอุปกรณ์ ในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

๑.๔) สนับสนุนจัดหาแท็บเล็ต (Tablet) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงระบบออนไลน์รองรับการใช้งานให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๑-๓ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของโลกยุคดิจิทัล

๑.๕) บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน (ผู้เป็นเจ้าของสัมปทานสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และภาครัฐ ในการพัฒนาเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกพื้นที่)

๑.๖) พัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยจัดทำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ให้ครอบคลุมหลักสูตรการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนการสอน

๑.๗) จัดทำระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าสู่แหล่งความรู้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ นำแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติ มาผสมผสานการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียนกับการเรียนการสอนออนไลน์ (Hybrid Education) ผู้เรียนจะมีโอกาส

เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ และขยายการเรียนรู้ ไปถึงประชาชนทุกช่วงวัยทั่วประเทศ ให้มีโอกาสด้านการศึกษา เข้าถึงเนื้อหาสาระ ที่มีคุณภาพและมีประโยชน์ อันจะนำไปสู่การเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมของประเทศ

๑.๘) พัฒนาการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้เรียนและทำงานไปในเวลาเดียวกัน สามารถวางแผนการเรียนรู้ ได้ตามความต้องการของผู้เรียน ตามเวลา สถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพและความสนใจ โดยสามารถนำ ความรู้หรือความสามารถที่ได้จากทักษะ ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม หรือการเรียนรู้ ทั้งจาก สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษา การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเทียบโอนเป็นหน่วยกิตมาสะสมไว้สำหรับ เทียบคุณวุฒิหรือความสามารถในการทำงานทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษาได้

๑.๙) ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสาขาที่เรียนในขณะที่เข้ารับการศึกษแล้ว เพื่อให้ตรงกับ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียน และตรงตามตลาดแรงงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม โดยอิสระ

๒) ๑) ๑) ๑) โรงเรียนคุณภาพ

๒.๑) จัดให้มีการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพต้นแบบอย่างน้อย ๑ โรงเรียนในแต่ละอำเภอ หรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำร่องการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สื่อ อุปกรณ์ และงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และบริบทของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ปัจจุบัน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น บ้าน (ครอบครัว) ผู้นำทางศาสนา และโรงเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

๒.๒) จัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปีงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานและการวางแผนเกิดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๒.๓) จัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้เกณฑ์พิเศษหรือมี งบประมาณครูอัตราจ้างเพิ่มเติมในวิชาเอกที่ขาดแคลน

๒.๔) สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอน

๓) ระบบแนะแนวการเรียน (Coaching) และเป้าหมายชีวิต

๓.๑) พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลก โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และมีหลักสูตร ที่ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

๓.๒) จัดให้มีระบบแนะแนวทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน (Coaching) ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบแนวทางการเรียนและเป้าหมายชีวิต ที่ตนเองชอบ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดระยะเวลาการเรียน

๓.๓) เน้นนวัตกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์) ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น มุ่งเน้นทักษะจากการปฏิบัติจริง และเสริม ความสามารถด้าน Soft Skill ควบคู่กับการพัฒนา

๓.๔) ประสานความร่วมมือกับกรมสุขภาพจิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา สุขภาพจิตของผู้เรียน เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนให้สามารถอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข

๔) การจัดทำระบบวัดผลรับรองมาตรฐานวิชาชีพ (Skill Certificate) ผู้เรียนสามารถเรียนเพิ่ม เพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพ

๔.๑) ผู้เรียนและประชาชนสามารถนำหน่วยกิตที่สะสมมาใช้สำหรับเทียบคุณวุฒิรับรองมาตรฐานวิชาชีพเพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพนำไปใช้ต่อยอดในการเรียนและความก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยื่นข้อเสนอขอรับเงินเดือนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ที่มี

๔.๒) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสายอาชีวศึกษา สามารถขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพได้ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะมีรายได้ระหว่างเรียนควบคู่กับการทำงานไปพร้อมกัน และสามารถที่จะขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อยกระดับศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการลดระยะเวลาในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเปิดโอกาสทางการศึกษาที่ยืดหยุ่นต่อการประกอบอาชีพ

๕) การจัดทำระบบวัดผลเทียบระดับการศึกษา และประเมินผลการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ ไม่ต้องเสียเวลาเรียนในระบบ ประหยัดเวลาประหยัดค่าใช้จ่าย

๕.๑) จัดทำระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะจากระบบเดียวกันแต่ต่างสถานศึกษาหรือจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง หรือจากต่างประเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษา หรือการรับรองระดับการศึกษาต่างสถานศึกษาหรือต่างระบบได้ หรือไปสะสมเพื่อประโยชน์ในการได้รับการรับรองคุณวุฒิ หรือเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ สามารถเรียนในระดับที่สูงขึ้นโดยไม่ยึดติดกับระยะเวลาในการศึกษา

๕.๒) จัดระบบวัดแววและความถนัดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยสามารถปรับเปลี่ยนแผนการเรียนในระหว่างเรียนได้ รวมทั้งการแนะแนวเลือกเรียนตามเส้นทางอาชีพ ความถนัดและความสนใจ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในอนาคต

๖) มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)

๖.๑) การจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ต่อเนื่อง) เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิค โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ด้วยความร่วมมืออย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องกับภาคประกอบการ องค์กรวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ให้ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพได้ทันต่อความต้องการกำลังคนของประเทศ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๖.๒) จัดหาเงินกองทุน เพิ่มนักเรียนสายอาชีวศึกษานำเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยประสานกับกระทรวงแรงงาน เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาที่จบมา มีตลาดรองรับ สามารถประกอบอาชีพได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๖.๓) จัดให้มีการเชื่อมโยงหลักสูตรของสายอาชีวศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมศักยภาพแก่ผู้เรียน (Upskill) หรือเพิ่มพูนทักษะใหม่ (Reskill) โดยได้รับการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และผู้เรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตรตามสมรรถนะอาชีพ เพื่อนำไปใช้ประกอบการสมัครงานและการขอขึ้นเงินเดือนและการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้เรียนอาจเป็นผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษาหรือนอกระบบการศึกษาก็ได้

๖.๔) จัดให้มีการอบรมอาชีพเสริมในชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะใหม่ (New Skill) เพิ่มสมรรถนะ (Upskill) หรือทบทวนทักษะ (Reskill) ให้แก่ผู้เรียนและประชาชนทั่วไป เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างแอร์ การค้าขาย การเกษตร ฯลฯ เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยผู้เรียนและประชาชนลดรายจ่ายในครัวเรือน และอาจสร้างเป็นอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวได้

๒.๗ นโยบายการพัฒนาการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดแนวนโยบายการพัฒนาการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ใน ๘ วาระงานพัฒนา ด้านอาชีวศึกษา (8 Agenda) ภายใต้นโยบายการศึกษา “เรียนดี มีความสุข” ของกระทรวงศึกษาธิการ และกรอบนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑) ส่งเสริมการเรียนรู้อาชีวศึกษาทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime)

- ๑.๑) พัฒนาแพลตฟอร์มและสื่อการเรียนรู้อาชีวศึกษา
- ๑.๒) ขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษา (Vocational for All)

๒) พัฒนาทักษะวิชาชีพเพื่อลดภาระของผู้เรียนและผู้ปกครอง (Skill Certificate)

- ๒.๑) พัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพ (Up-Skill, Re-Skill)
- ๒.๒) พัฒนาระบบวัดผลรับรองมาตรฐานวิชาชีพ
- ๒.๓) พัฒนาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ (ปวพ.)
- ๒.๔) ส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)

๓) ยกกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง

- ๓.๑) ขยายและยกระดับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (DVE for All)
- ๓.๒) ยกกระดับการขับเคลื่อนความร่วมมือกับภาคเอกชน (Active MOU / MOA)
- ๓.๓) พัฒนาคุณภาพและทักษะชีวิตผู้เรียนอาชีวศึกษาในทุกมิติ
- ๓.๔) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning
- ๓.๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม การวิจัย และสิ่งประดิษฐ์

๔) พัฒนาระบบการเทียบระดับการศึกษาและคลังหน่วยกิตอาชีวศึกษา (Credit Bank)

- ๔.๑) พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ปวช./ปวส./ป.ตรี
- ๔.๒) พัฒนาระบบการวัดผล เทียบระดับการศึกษาและประเมินผลการศึกษา
- ๔.๓) พัฒนาระบบคลังหน่วยกิตอาชีวศึกษา
- ๔.๔) ตั้งศูนย์เทียบโอนผลการเรียนในระดับจังหวัด (๗๗ ศูนย์)
- ๔.๕) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรทวิศึกษา

๕) พัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการศึกษาและทำงาน (Language Skills)

- ๕.๑) พัฒนาทักษะด้านภาษาให้กับผู้เรียน
- ๕.๒) ส่งเสริมทักษะด้านภาษาเพื่อการทำงานให้กับประชาชน
- ๕.๓) พัฒนาหลักสูตร ๒ ภาษา (อังกฤษ/จีน)

๖) สร้างช่างชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพเสริม (๑ วิทยาลัย ๑ ศูนย์ช่างชุมชน)

- ๖.๑) สร้างศูนย์ช่างชุมชน ๔๓๓ แห่ง
- ๖.๒) พัฒนาทักษะอาชีพช่างและสร้างอาชีพเสริม (หลักสูตรช่างชุมชน)
- ๖.๓) พัฒนา Application ช่างชุมชน

๗) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลและการบริหารจัดการ

- ๗.๑) แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๗.๒) แก้ไขปัญหาความบาดหมางครูผู้สอนอาชีวศึกษา (จัดหาครูอัตราจ้าง)
- ๗.๓) ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานในภูมิภาคของตนเองตามแนวทางของ ก.ค.ศ.
- ๗.๔) พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง
- ๗.๕) ส่งเสริมข้าราชการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีวิทยฐานะและตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น
- ๗.๖) ขับเคลื่อนและบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)
- ๗.๗) ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๗.๘) นำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ
- ๗.๙) ปรับปรุงกฎ ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ ค่าสิ่ง

๘) เสริมสร้างภาพลักษณ์อาชีวศึกษายุคใหม่

- ๘.๑) เสริมสร้างสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งความสุขและปลอดภัย
- ๘.๒) ยกระดับการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารองค์กร
- ๘.๓) เชิดชูเกียรติศิษย์เก่าดีเด่น / สร้างต้นแบบรุ่นพี่อาชีวะ (Senior Idol)
- ๘.๔) ส่งเสริม Soft Power อาชีวศึกษา (๑ วิทยาลัย ๑ Soft Power/อัตลักษณ์)

๒.๘ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจของประเทศ ในภาพรวม เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะ เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าว โดยจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพระดับต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๐** บัญญัติความตอนหนึ่งว่า การอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการบัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้ในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา ๔ กำหนดความหมายของการอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

มาตรา ๖ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนา

กำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษา วิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการอาชีพโดยอิสระได้

มาตรา ๘ บัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยให้จัดการศึกษาได้ ๓ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลักโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัด และการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไข ของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

๓) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลง ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันสามารถจัดการศึกษาในหลายรูปแบบรวมกันได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้น ต้องมุ่งเน้นจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา ๙ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งให้จัดได้ ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

๑) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

๒) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

๓) ปริญญาตรีสาขาสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

โดยที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มเติมความรู้ หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับเป้าหมายเฉพาะได้

มาตรา ๑๐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

๑) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการ กระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน

๒) การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัด และความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี

๓) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนด นโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

๔) การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายและมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและ ระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

๕) การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ

๖) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๗) การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

มาตรา ๑๑ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน (๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของสถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ หลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนหลักเกณฑ์ การฝึกงาน และการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการ เพื่อขอรับ คุณสมบัติการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และใน (๖) บัญญัติเกี่ยวกับเกี่ยวกับสิทธิ ประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการได้รับสิทธิประโยชน์และการเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการ

มาตรา ๕๑ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันและสถานประกอบการ

มาตรา ๕๒ สถานประกอบการใดที่ประสงค์จะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองประโยชน์ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้ถือว่าไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานรูปแบบศูนย์การเรียน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ การยื่นคำขอและการพิจารณา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการ ให้จัดการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพหรือจัดการสอนตามหลักสูตรที่สถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันจัดทำขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการตามวรรคสามให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ การอาชีวศึกษากำหนด

มาตรา ๕๓ สถานประกอบการหรือภาคเอกชนอาจเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัย ห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันของรัฐหรือเอกชนได้ตามความตกลงของสถานศึกษาหรือสถาบันและ สถานประกอบการนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความร่วมมือในการพัฒนากำลังคน การวิจัยและพัฒนา เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการอาชีวศึกษาและเพิ่มพูนประสบการณ์ของครูคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาหรือสถาบันให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รายได้และทรัพย์สินที่เกิด จากการดำเนินการของสถานประกอบการตามวรรคหนึ่งให้เป็นรายได้ของสถานศึกษาหรือสถาบันนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าร่วมดำเนินการของสถานประกอบการหรือภาคเอกชน ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๕๔ สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอาจได้รับสิทธิและประโยชน์ ดังต่อไปนี้

(๑) การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากรตามสมควรแก่กรณี

(๒) การเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

มาตรา ๕๕ ครูฝึกในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผ่านการศึกษา หรือฝึกอบรมวิชาการศึกษาด้านอาชีพ

(๒) เป็นผู้ชำนาญการด้านอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติหรือมาตรฐานอื่นตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๓) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะสาขาซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปีหรือสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าสามปีหรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าห้าปี

(๔) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขามีผลงานเป็นที่ยอมรับในสังคมและท้องถิ่นและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีหลักการสำคัญในการสร้างความมั่นคงและสร้างความเข้มแข็งให้การอาชีวศึกษา โดยที่มีเป้าหมายสำคัญที่จะยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษาไทย เพื่อเพิ่มผลผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาศักยภาพการอาชีวศึกษาในการสร้างความรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒.๙ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)

สำหรับยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙) นั้น สาระสำคัญอยู่ที่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ ทั้งในด้าน

๑) สารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด

๒) ให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ยกย่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน

๔) เตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับและเชิงรุก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล

โดยมีประเด็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

นโยบายที่ ๑ : มุ่งสร้าง/ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาภายใต้บริบทความร่วมมือกับสถานประกอบการ ให้ได้ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและฝึกอบรมวิชาชีพกำลังคนอาชีวศึกษา ที่อยู่นอกระบบให้เพิ่มขึ้น มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและระดับสากล ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคม ทั้งในประเทศ ภูมิภาคอาเซียน และระดับสากล รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาการจัดอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาระบบทวิภาคี ส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการจัดอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน และสิ่งสำคัญของการอาชีวศึกษาคือการปรับภาพลักษณ์ ทัศนคติ และสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียนกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน ยุทธศาสตร์ต่อมาคือการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษาให้กับกลุ่มผู้อยู่นอกระบบ โดยการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ผู้อยู่นอกระบบการศึกษาให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ การส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพตลอดชีวิตให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการและผู้อยู่นอกระบบ ส่งเสริม สนับสนุน อบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกประเด็น คือ พัฒนาระบบการประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นไปตามสมรรถนะของกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพตรงตามคุณวุฒิวิชาชีพ

นโยบายที่ ๒ : พัฒนาปริมาณและคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีเป้าหมายสำคัญ คือ มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาพอเพียงต่อการจัดการศึกษาระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและการฝึกอบรมวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมสมรรถนะและประสบการณ์เพื่อคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา การส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน

นโยบายที่ ๓ : พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ใหม่ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ สถานศึกษาของอาชีวศึกษามีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ในการยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ วิชาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพของชุมชน ยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการเปิดสอนระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

นโยบายที่ ๔ : การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ เป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะการบริหารอย่างมีคุณภาพโดยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นเป็นหลักการและแนวปฏิบัติที่เป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมในแต่ละบริบทของพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการควบคู่กันไปด้วย

๒.๑๐ แนวคิดของการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ด้านการอาชีวศึกษา

การพัฒนาประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ นั้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ด้านการอาชีวศึกษานั้นเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นเครื่องมือหนึ่งในการยกระดับคุณวุฒิด้านการอาชีวศึกษาของวัยทำงานสถานประกอบการ เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและทักษะความรู้ที่สูงขึ้นสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพที่เป็นมาตรฐานสากล สอดคล้องกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ที่แสดงให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาระบบการทดสอบวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ตามมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ ระบบการเทียบโอน จากการสะสมหน่วยการเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการอาชีวศึกษา เป็นการยกระดับคุณวุฒิการศึกษาตามหลักการของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นการสร้างความเข้มแข็งในส่วนของกลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ด้านการอาชีวศึกษาสามารถนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานที่ผ่านมาไปใช้พัฒนาตนเองได้โดยได้รับการยอมรับจากทั้งสถานประกอบการและสถานศึกษา และยังเป็นโอกาสให้แรงงานที่ไม่มีวุฒิการศึกษาสามารถนำความรู้ ทักษะ มาใช้เชื่อมต่อโลกการศึกษา และการพัฒนางานของตนได้โดยไม่ต้องเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงมาแล้ว จากรายงานรูปแบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สำหรับอาชีวศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังพบอีกว่าความเชื่อมโยงการเทียบโอนระหว่างคุณวุฒิทางการศึกษา มาตรฐานอาชีพ กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาแนวทางการเทียบโอนได้ และจากขั้นตอนการส่งเสริมสนับสนุน

การฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพ ของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ จะเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) หรือ สคช. ในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องของหลักสูตรกับการประเมินสมรรถนะ อีกทั้งยังมีการออกไปประกาศผ่านการฝึกอบรมและประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งนำไปใช้เป็นหลักฐานในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ได้

นอกจากนั้นในปัจจุบันตลาดแรงงานไม่ใช่เพียงตลาดแรงงานในท้องถิ่นหรือในประเทศเท่านั้น แต่เป็นยุคของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี เมื่อมีการรวมตัวกันของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ประเทศในภูมิภาคอาเซียน เป็นกลุ่มประเทศอาเซียน กลุ่มประเทศในทวีปยุโรป เป็นสหภาพยุโรป ซึ่งมักจะมีข้อตกลงร่วมกันให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรี โดยที่สหภาพยุโรปได้พัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งสหภาพยุโรป (EQF) ขึ้นเพื่อเอื้อต่อแรงงานที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศที่เป็นประเทศในสหภาพยุโรป ซึ่งทำให้แรงงานนำความรู้และทักษะ ที่ได้จากการทำงาน ทั้งที่เป็นการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย มารับการรับรองความรู้ ทักษะและความสามารถ เพื่อใช้ในการศึกษาต่อ หรือพัฒนาอาชีพของตนได้ ในขณะที่กลุ่มประเทศอาเซียนมีกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (ASEAN Qualifications Reference Framework : AQRF) เป็นกรอบคุณวุฒิที่ใช้อ้างอิงร่วมกันในภูมิภาคทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่สามารถเทียบคุณวุฒิได้ทั่วทุกประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างไรก็ตาม การเทียบโอนความรู้ และทักษะนี้เริ่มมีความสำคัญมากขึ้นในแง่ของการพัฒนาแรงงานและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ทั้งสถานประกอบการ สถาบันการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ และนอกระบบ สถาบันฝึกอบรมเพื่อพัฒนาแรงงานต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านแรงงาน และส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นสหภาพยุโรปได้มีการจัดตั้งเครือข่ายในการทำงานขึ้น European Recognition of Prior Learning (RPL) Network เพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติในการรับรองความรู้ ทักษะ และความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ผ่านมาให้กับแรงงาน ในขณะที่การยอมรับความรู้ ทักษะ และความสามารถในประเทศอังกฤษยังเป็นเหมือนกรอบการพัฒนาทักษะซึ่งจะทำให้แรงงานมีแนวทางในการพัฒนาตนเองยกระดับความรู้และทักษะ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางให้สถานประกอบการจัดเตรียมการฝึกอบรม และการฝึกงาน ผสมผสานกับการเรียนรู้ทางวิชาการให้กับแรงงานด้วย ดังนั้นการยอมรับความรู้ ทักษะ ความสามารถจากการเรียนรู้ที่ผ่านมาของประเทศอังกฤษ จะได้รับการรับรอง (Accredited Prior Learning : APL) โดยมีการเชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ (NVQs) ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับมาตรฐานอาชีพแห่งชาติ (NOS) ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาโดยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนั้นๆ แรงงานจึงสามารถนำความรู้ ทักษะ ความสามารถที่ผ่านมา และที่ใช้ในงานมาแสดงเป็นหลักฐานในลักษณะแฟ้มสะสมงานเพื่อรับการประเมินและรับรองความรู้ ทักษะ ความสามารถที่ผ่านมา โดยสามารถนำไปใช้เทียบกับมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติได้ (ILO, 2014 และ Learning and Skills Improvement Service, 2011)

ประโยชน์ของการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ด้านการอาชีวศึกษา จัดได้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นนอกเหนือจากการศึกษาในระบบ ทำให้แรงงานเกิดการพัฒนาดตนเองตามมาตรฐานอาชีพ และประเทศสามารถพัฒนากำลังคนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ดังแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ จึงได้ให้ความสำคัญของการเทียบโอนนี้ว่าเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งในการผลิตและพัฒนากำลังคนในที่นี้จึงขอกกล่าวถึงประโยชน์ของการเทียบโอนความรู้ ทักษะในการทำงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษา ด้านการอาชีวศึกษาในมิติของแรงงานและสถานประกอบการ ดังนี้

ประโยชน์ของผู้ทำงานในตลาดแรงงาน

(ก) แรงงานสามารถใช้การเทียบโอนความรู้ ทักษะในการทำงานเป็นหน่วยกิตในหลักสูตรทางการศึกษาเพื่อลดการเรียนซ้ำในรายวิชา/กลุ่มวิชาที่มีความรู้ และทักษะมาแล้ว ส่งผลให้การเรียนในชั้นเรียนน้อยลง ลดระยะเวลาการเดินทางและค่าใช้จ่ายในการเรียน

(ข) แรงงานสามารถได้คุณวุฒิเร็วขึ้นจากการลดเวลาเรียน เนื่องจากสามารถเทียบโอนเป็นผลการเรียนและลดจำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนเพื่อให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนด

(ค) แรงงานที่ไม่สำเร็จการศึกษาในระบบมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความต้องการ และตามสาขาวิชาที่ตนเองทำงานอยู่ เนื่องจากสามารถใช้ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นจากการทำงาน มาเทียบโอนและศึกษาเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการพัฒนา

(ง) เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรทางด้านอาชีวศึกษา แรงงานสามารถนำไปใช้ในการเข้าทำงานหรือเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นเนื่องจากมีความรู้ และทักษะที่เพิ่มขึ้นตามที่ตำแหน่งงานต้องการ

(จ) แรงงานเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้นจากการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้สามารถนำความรู้ และทักษะมาใช้ในการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทั้งทางการศึกษาและอาชีพ และมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

ประโยชน์ของสถานประกอบการ

(ก) สถานประกอบการมีแนวทางที่จะใช้ทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(ข) การเทียบโอนความรู้และทักษะของแรงงาน นอกจากจะทำให้แรงงานสามารถลดเวลาการเรียน แล้วยังทำให้สถานประกอบการทราบถึงความรู้ ทักษะ และความสามารถเดิมของแรงงาน ทำให้แรงงานมีคุณวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น หรือตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ในเวลาอันสั้นลง แรงงานย่อมมีความกระตือรือร้นที่จะใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ทำให้สถานประกอบการได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น

(ค) สถานประกอบการสามารถระบุช่องว่างของทักษะที่ขาดไปในองค์กร จากการเทียบโอนความรู้และทักษะ ทำให้สถานประกอบการสามารถจัดการฝึกอบรมตามความต้องการของสถานประกอบการ รวมทั้งนำมาใช้ในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรด้วย ในขณะที่เดียวกันสถานประกอบการก็ไม่จำเป็นต้องเสียเวลา ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากรในส่วนของความรู้ ทักษะ และความสามารถที่แรงงานมีอยู่แล้ว

(ง) การเทียบโอนความรู้และทักษะของแรงงาน สามารถสนับสนุนให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ภายในสถานประกอบการทำให้เกิดผลดีแก่สถานประกอบการมากยิ่งขึ้น

๒.๑๑ รูปแบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยและต่างประเทศ

ในปัจจุบันรูปแบบธนาคารหน่วยกิตในประเทศไทยด้านการอาชีวศึกษายังไม่ปรากฏ ออกเป็นข้อบังคับ แนวทางหรือแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการ ในขณะที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาได้มีการกล่าวถึงธนาคารหน่วยกิต เป็นอีกนัยว่า คลังหน่วยกิต โดยวางกรอบแนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิต ในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ และให้มีการใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นต้นไป โดยสาระสำคัญของการตราประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาดังต่อไปนี้

๒.๑๑.๑ แนวคิดของการจัดทำคลังหน่วยกิตของระดับอุดมศึกษา คลังหน่วยกิต หมายถึง ระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิตและผลการศึกษาสำหรับผู้เรียนทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อาทิ หลักสูตรเพื่อรับปริญญา หลักสูตรฝึกอบรม การสร้างประสบการณ์ โดยมีหลักฐานที่เป็นองค์ประกอบในการเทียบหน่วยกิตรวบรวมไว้ด้วย โดยมีจุดประสงค์ของการทำคลังหน่วยกิตอยู่ ๒ ประการดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุและคุณวุฒิของผู้เรียนเป็นการเชื่อมโยงทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตที่ได้รับจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ในคลังหน่วยกิต

ในการเชื่อมโยงของการทำคลังหน่วยกิตเพื่อเป็นการสร้างระบบ และกลไกของการจัดการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนำไปการได้รับคุณวุฒิที่สูงขึ้นของผู้เรียนโดยมีการวางกรอบของการศึกษาดังต่อไปนี้

การศึกษาในระบบ หมายถึง การศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

๒.๑๑.๒ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการสะสมหน่วยกิต ดังต่อไปนี้

(๑) การสะสมหน่วยกิตจากการลงทะเบียนเรียน ให้ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบันอุดมศึกษาสามารถสะสมหน่วยกิตไว้ในคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนได้

(๒) การสะสมหน่วยกิตที่ได้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

การสะสมหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนซึ่งหมายถึงผู้ที่ลงทะเบียนสะสมหน่วยกิตกับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยสามารถลงทะเบียนสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตในสถาบันอุดมศึกษามากกว่าหนึ่งแห่งได้

การนำหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิต เพื่อไปใช้ในการศึกษาเพื่อรับปริญญา ให้เป็นไปตามระเบียบการเทียบโอนของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องสอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้ การให้ปริญญา หรือประกาศนียบัตรใด ๆ ต้องเป็นไปตามระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา โดยคลังหน่วยกิตกลางสามารถออกรายงานการสะสมหน่วยกิต เพื่อใช้ในการแสดงการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับอุดมศึกษา

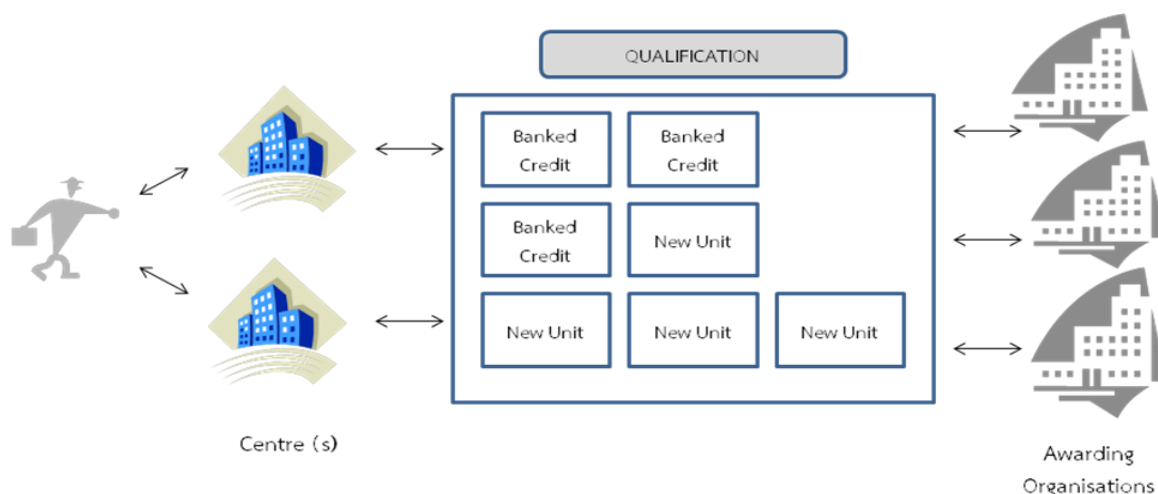
๒.๑๑.๓ แนวทางการบันทึกผลการเรียน และผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียนในคลังหน่วยกิต โดยผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงาน ระหว่างการศึกษา ในประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาวางแผนการบันทึกผลการเรียน และผลลัพธ์การเรียนรู้ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีผู้เรียนได้รับหน่วยกิตจากการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา หรือจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีบันทึกข้อตกลงร่วมกัน ให้บันทึกผลการเรียนตามระดับคะแนนตัวอักษรหรือแต้มระดับคะแนนที่สอบได้

(๒) กรณีที่ผู้เรียนได้รับหน่วยกิตจากการเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้บันทึกตามวิธีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยไม่กำหนดระดับคะแนนตัวอักษรหรือแต้มระดับคะแนน และให้จัดทำหลักฐานข้อมูลประกอบการเทียบโอนบันทึกไว้ด้วย

โดยการบันทึกผลการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาหมายถึง ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคลที่ได้จากการศึกษาในระบบซึ่งสามารถแสดงในรูปของคะแนนตัวอักษร หรือแต้มระดับคะแนนที่นำมาคิดคะแนนผลการเรียนหรือคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้

ส่วนธนาคารหน่วยกิตในต่างประเทศนั้นเป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลียและฝรั่งเศสนั้นมีหลักการและแนวทางปฏิบัติในระดับชาติ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา ๔ ส่วน คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาผู้ใหญ่และชุมชน อาชีวศึกษาและการฝึกอบรม และอุดมศึกษา โดยทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับความรู้ ทักษะที่เกิดขึ้นในการทำงาน สามารถนำไปใช้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนในขณะที่ประเทศอังกฤษนั้นธนาคารหน่วยกิตมีวัตถุประสงค์ของการเทียบโอนความรู้และทักษะที่ชัดเจน คือ การยืดหยุ่นให้แรงงานได้เข้าศึกษาในวิทยาลัยต่อเนื่อง รวมถึงเป็นการออกแบบระบบการอาชีวศึกษาที่เปิดโอกาสให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายจากโลกการทำงานไปสู่โลกการศึกษา และสามารถกลับมาทำงานได้อีกครั้งหนึ่ง (International Labour Organization - ILO, ๒๐๑๔) โดยที่ผู้ขอเทียบโอนดำเนินการไปยังศูนย์เทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ที่ทางภาครัฐกำหนดไว้ หลังจากทางศูนย์ฯ นำเข้าระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นรายบุคคลเพื่อนำไปรับรองกับหน่วยงานที่ภาครัฐกำหนด คือ Awarding Organizations ที่มีหน้าที่รับรองความรู้ ทักษะ และประสบการณ์นำมารับรองต่อการหลักสูตรการเรียนการสอนที่จัดในประเทศอังกฤษดังแผนภาพที่ ๒.๑

แผนภาพที่ ๒.๑ รูปแบบการเทียบโอนหน่วยกิตภายใต้กรอบคุณวุฒิและหน่วยกิตของประเทศอังกฤษผ่านธนาคารหน่วยกิต

ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ใช้ธนาคารหน่วยกิตนำมาเทียบโอนความรู้และทักษะโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้แรงงานได้รับวุฒิ การศึกษามากขึ้น โดยเทียบโอนความรู้และทักษะเดิมเพื่อลดระยะเวลาการศึกษาต่อ รวมทั้งค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าค่าธรรมเนียมในการศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาของสหรัฐอเมริกานั้นมีราคา ค่อนข้างสูง การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จึงเป็นการเปิดโอกาสให้แรงงานได้เข้าถึงการศึกษ ได้อย่างเสมอภาค รวมทั้งผู้ที่ต้องการเทียบโอนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเทียบโอน ด้วย การเข้าถึงระบบการเทียบโอนได้ผ่านรูปแบบดิจิทัล ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้แรงงานสามารถเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์เดิมเป็นหน่วยกิตในสถานศึกษาได้ง่ายขึ้นด้วย (The Council for Adult and Experiential Learning - CAEL, 2014)

๒.๑๒ หลักการ และองค์ประกอบของธนาคารหน่วยกิต

ในการนำเสนอของหลักการ และองค์ประกอบของธนาคารหน่วยกิต ในประเทศไทยมีการ วางระบบธนาคารหน่วยกิตเฉพาะระดับอุดมศึกษา ภายใต้การประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการ อุดมศึกษาเป็นคลังหน่วยกิตโดยมีหลักการ และองค์ประกอบของธนาคารหน่วยกิตดังต่อไปนี้

๒.๑๒.๑ หลักการการทำให้ระบบคลังหน่วยกิตของระดับอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

(๑) คลังหน่วยกิต ประกอบด้วย คลังหน่วยกิตที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสะสมหน่วยกิตไว้ใช้ประโยชน์ได้ และคลังหน่วยกิตกลางที่ดำเนินการโดยสำนักงาน ปลัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนากำลังคน ในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ คลังหน่วยกิตที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาต้องเชื่อมต่อกันได้กับคลัง หน่วยกิตกลางในรูปแบบดิจิทัล

(๒) ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ มาเทียบหน่วยกิตและ สะสมในคลังหน่วยกิตได้ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง **หลักเกณฑ์และ วิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕**

(๓) ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตได้ตลอดชีวิตโดยไม่จำกัดอายุ และคุณสมบัติของผู้เรียน รวมทั้งระยะเวลาในการสะสมหน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน ทั้งนี้ต้องมี ความทันสมัยต่อความก้าวหน้าในศาสตร์นั้น ๆ

(๔) ข้อมูลหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิตเป็นของผู้เรียน และการดำเนินการ ใด ๆ ต้องเป็นไปตามความประสงค์ของผู้เรียน

การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์ในการจัดทำคลังหน่วยกิต ดังต่อไปนี้

(๑) ยื่นขอขึ้นทะเบียนต่อคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบ ของสภาสถาบันอุดมศึกษา

(๒) ให้สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดระเบียบคลังหน่วยกิต ที่ครอบคลุมตั้งแต่การ รับผู้เรียนเข้ามาสะสมหน่วยกิต ดังนี้

(๒.๑) การสะสมหน่วยกิต (Credit Depository) จากผลการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒.๒) การเรียกใช้หน่วยกิต (Credit Reimbursement)

(๒.๓) รายละเอียดของผู้เรียน (Learner Attributes)

(๒.๔) รายละเอียดที่มาของหน่วยกิตที่สะสมไว้ (Credit Attributes)

(๒.๕) การทำให้มั่นใจว่าข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนและหน่วยกิตที่สะสมไว้มีคุณภาพ (Quality) มีความพร้อมใช้ (Availability) มีความมั่นคง (Security) และการยืนยันตัวตนของผู้เรียน (Authentication) แล้วจัดทำเป็นข้อเสนอขอขึ้นทะเบียนที่มีรายละเอียดข้างต้นครบถ้วน เพื่อให้คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาใช้พิจารณาขึ้นทะเบียน

(๓) สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมประกาศรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการขึ้นทะเบียนต่อสาธารณะ

(๔) ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นประจำทุกปีหลังสิ้นปีการศึกษา

ลักษณะของการเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับคลังหน่วยกิตที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการอยู่หรือที่สถาบันอุดมศึกษาแจ้งให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทราบ ตามประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามประกาศนี้แล้ว แต่ต้องดำเนินการขอขึ้นทะเบียนภายใน ๓ ปี

๒.๑๒.๒ องค์ประกอบของธนาคารหน่วยกิต

ในองค์ประกอบของการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตให้เป็นธนาคารกลางจะต้องมีการพัฒนาระบบออกเป็น ๓ ระบบ ดังต่อไปนี้ ระบบผู้ขอสะสมหน่วยกิต ระบบการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ และระบบรับรองผลการเรียนและหน่วยกิต ซึ่งในปัจจุบันหากต้องการอำนวยความสะดวกต่อผู้ขอสะสมหน่วยกิตในธนาคารหน่วยกิตต้องทำเป็นรูปแบบดิจิทัล ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้มีการอธิบายเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

๑) ระบบผู้ขอสะสมหน่วยกิตเป็นระบบที่ผู้ขอนั้นจะต้องมีการระบุตัวตนของผู้ขออาชีพ หมายเลขบัตรประชาชน วันเดือนปี วุฒิการศึกษาเดิม ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะการทำงาน หลักสูตรที่ต้องการขอสะสมหน่วยกิต โดยข้อมูลที่ลงทะเบียนต้องจัดทำเป็นพอร์ตโฟลิโอ (Portfolio) ลักษณะของการอัปโหลดไฟล์รูปภาพ คลิปวิดีโอ และไฟล์เอกสารที่จำเป็น

๒) ระบบการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ เป็นระบบการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ของผู้ขอ นำเทียบกับสมรรถนะของหลักสูตร หรือสมรรถนะรายวิชาของหลักสูตร หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Learning Outcome)

๓) ระบบรับรองผลการเรียนและหน่วยกิตหลังจากมีการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ของผู้ขอสะสมหน่วยกิตแล้ว จะต้องมีการดำเนินงานกลางในการรับรองความรู้ และประสบการณ์ที่สามารถแปลงเป็นผลการเรียนและหน่วยกิตได้ ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีหน่วยงานกลางที่รับรองผลการเรียนและหน่วยกิตจนทำให้ผู้ขอผู้นั้นจบการศึกษา หรือสะสมหน่วยกิตของหลักสูตร

ในธนาคารหน่วยกิตนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงระบบ และกลไกในการขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมของประเทศไทยนั้นต้องมีการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคู่กันไป ไม่ว่าจะเป็น ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้น

บทที่ ๓

การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน

๓.๑ สถานการณ์การดำเนินการธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาคำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยในแต่ละระดับการศึกษาและหน่วยงาน สรุปได้ ดังนี้

๑) การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนระดับต่ำกว่าปริญญาตรีโดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งครอบคลุมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้จัดทำแนวทางการเทียบโอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษารูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ได้ดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และแนวทางดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นการเทียบโอนการศึกษาในระบบเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบัน การศึกษาที่ยื่นขอเทียบโอน และเพื่อรับวุฒิการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ได้จัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิต โดยเริ่มมีโครงการนำร่องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

๒) การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษา พบว่า มีการออกประกาศเกี่ยวกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา และประกาศหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อให้สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการเทียบโอน โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีการดำเนินการในด้านความร่วมมือกับสถานศึกษาในสังกัด เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในการจัดหลักสูตรทวิศึกษา และโครงการนำร่องเก็บสะสมรายวิชาหรือหน่วยกิตเพื่อการศึกษาต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีการประสานความร่วมมือกับทั้งหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ได้มีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้พัฒนาการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการ

๓) การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พบว่า หลังจากมีประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกมา สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้จัดหลักสูตร หรือโครงการธนาคารหน่วยกิตที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนในสาขาวิชาที่สนใจและสามารถเก็บสะสมไว้ในระบบเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อ โดยคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ได้ออกประกาศเรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ และประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อกำหนดให้

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางและได้ปรับแก้หลักเกณฑ์หลายประการที่ยังเป็นอุปสรรค ให้เอื้อต่อการดำเนินงานยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาและผู้เรียนเข้าร่วมระบบธนาคารหน่วยกิตมากขึ้น โดยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระบบธนาคารหน่วยกิต โดยมีการเทียบโอน ๕ รูปแบบ รวมทั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ๙ แห่ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีความร่วมมือในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต เพื่อเชื่อมโยงคุณวุฒิวิชาชีพ และคุณวุฒิการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ๒๕ แห่ง ได้ลงนามให้นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบันได้ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้พัฒนาระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (National Credit Bank System) และสร้างระบบทะเบียนสะสมที่เชื่อมโยงคลังหน่วยกิตของทุกสถาบันที่ผู้ใช้สามารถเข้าใช้ได้โดยไม่มีข้อจำกัด รวมทั้งมีแผนนำร่องการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากที่ดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในลักษณะการจัดหลักสูตรหรือโครงการ ทั้งในลักษณะ Pre-Degree สำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการสะสมหน่วยกิตของนักศึกษาในสถาบัน

๔) การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) หรือ สคช. พบว่า เป็นหน่วยงานภาครัฐ มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ จัดทำมาตรฐานอาชีพ ให้การรับรองสมรรถนะตามมาตรฐานที่กำหนด และให้การรับรององค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ได้จัดทำ MOU ในการ “พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล เพื่อเชื่อมโยงคุณวุฒิวิชาชีพกับคุณวุฒิการศึกษา” กับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ๙ แห่ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยร่วมมือกันพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS) สำหรับเชื่อมโยงคุณวุฒิวิชาชีพกับคุณวุฒิการศึกษา ได้จัดให้มีการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพในรูปแบบการเทียบโอนประสบการณ์ (Recognition of Existing Skills and Knowledge : RESK) เพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ และมีการลงนาม MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนากำลังคนด้วยระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ด้วยแนวทางการสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit bank) และส่งเสริมการเทียบโอนคุณวุฒิวิชาชีพเข้าสู่คุณวุฒิทางการศึกษา ส่งเสริมศักยภาพบุคคลด้วยระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และสนับสนุนให้มีการประเมินสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ

๕) การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) พบว่า กรมพัฒนาฝีมือแรงงานมีหน้าที่จัดทำและพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และความต้องการของตลาดแรงงาน พัฒนาระบบการรับรองความรู้ความสามารถ การฝึกอบรม ฝีมือแรงงาน การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการออกหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน จัดทดสอบและรับรองฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ เพื่อเพิ่มแรงงานที่มีคุณวุฒิ และทักษะตามมาตรฐานที่ตลาดแรงงานต้องการ แรงงานสามารถใช้หนังสือรับรอง เพื่อประกอบการพิจารณา ค่าจ้างหรือเงินเดือน และยังสามารถเก็บสะสมในรูปแบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อนำไปใช้เพิ่มคุณวุฒิการศึกษาได้ด้วย

จากรายงานการวิจัยของสภาการศึกษา ในเรื่องดังกล่าว พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิต ดังนี้

๑) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดหน่วยงานกลางทำหน้าที่เป็นศูนย์บริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต ขาดกลไกสนับสนุนการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานและรับรองสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานที่จัดระบบเทียบโอน ขาดการสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต ขาดการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต และขาดปัจจัยส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิต

๒) ระดับอาชีวศึกษา ขาดหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์บริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต ขาดการสนับสนุนการให้บริการความรู้เกี่ยวกับการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิต ในรูปแบบธนาคารหน่วยกิต ขาดการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต ขาดปัจจัยส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินงานขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต กับภาคเอกชน ภาคแรงงาน หรือสถานประกอบการ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร สนับสนุนการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน หรือหน่วยงานภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

๓) ระดับอุดมศึกษา ระบบคลังหน่วยกิต มุ่งเน้นจัดการศึกษาในระบบของตนเป็นหลัก ขาดการเชื่อมโยงข้ามสถาบันหรือเชื่อมโยงกับการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัย ยังไม่มีการเทียบโอน ประสพการณ์ ระบบและวิธีการเทียบเคียงมาตรฐานการจัดการศึกษา ยังไม่แสดงการเชื่อมโยงหรือเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ การสื่อสารทำความเข้าใจเรื่องนี้ ยังอยู่ในวงจำกัดและยังไม่เชื่อมโยงกับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา

เพื่อให้การดำเนินการในเรื่อง ระบบธนาคารหน่วยกิต เป็นวาระแห่งชาติ จึงควรมีการกำหนดรูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ดังนี้

๑) หลักการของหน่วยงานกลาง จะต้องมีการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นธรรม ยึดเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐาน เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงข้อมูลของทุกหน่วยงานและสถาบันการศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียน กระจายอำนาจการดำเนินงาน พัฒนาระบบให้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และให้บริการทุกคนอย่างเสมอภาค เท่าเทียม

๒) แนวคิดของหน่วยงานกลาง คือ เป็นกลไกขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศทำหน้าที่บริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับธนาคารแห่งประเทศไทยที่กำกับดูแลระบบธนาคารของประเทศ เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานเทียบโอนและสาธารณชน เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีความเชื่อมั่น

๓) วัตถุประสงค์ของหน่วยงานกลาง คือ

๓.๑) เพื่อขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศ

๓.๒) เพื่อจัดระบบให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอน/สะสมหน่วยกิตจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

๓.๓) เพื่อจัดระบบการดำเนินงานที่มีมาตรฐานและคุณภาพ เพื่อเชื่อมโยง/บูรณาการ การดำเนินงานของหน่วยงาน สถาบันการศึกษาทุกระดับ ทุกรูปแบบ

๓.๔) เพื่อสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔) โครงสร้างของหน่วยงานกลาง

๔.๑) องค์ประกอบของหน่วยงานกลาง ประกอบด้วย

(๑) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง

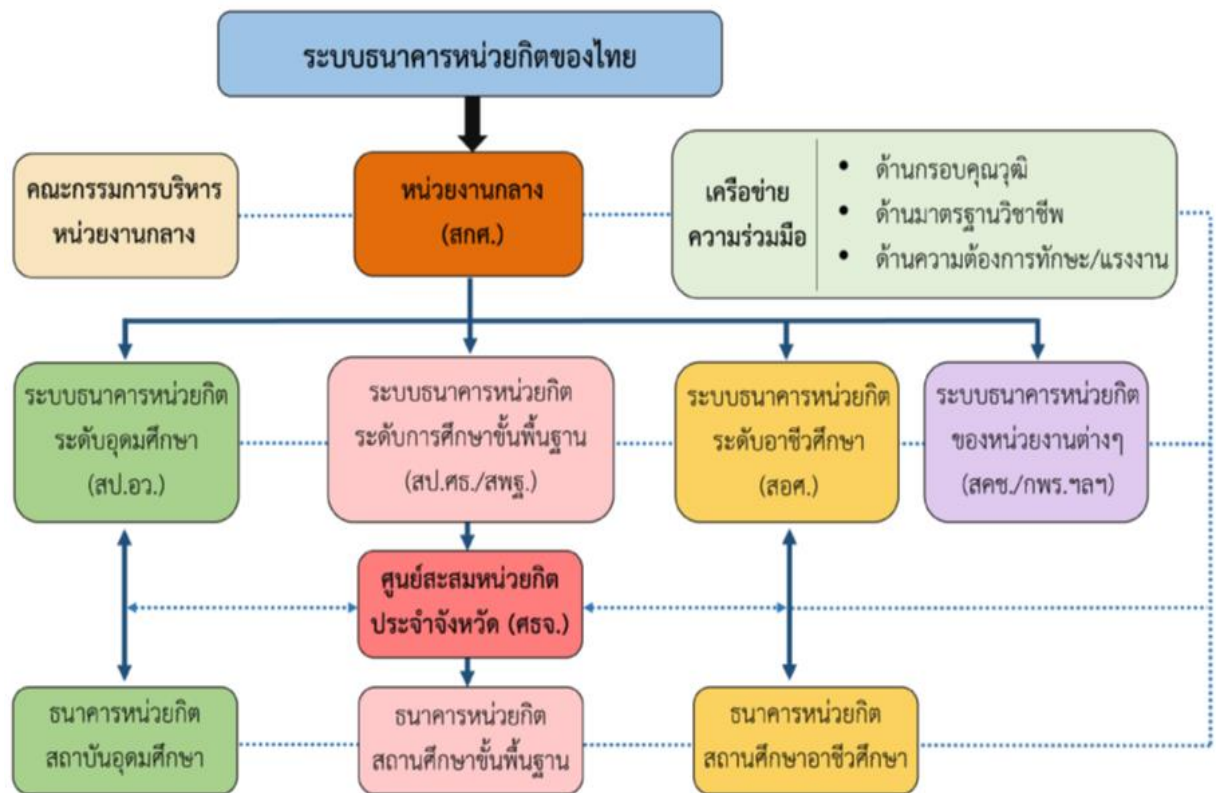
(๒) คณะกรรมการบริหารหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่กำหนดและกำกับระบบ ธนาคารหน่วยกิตให้มีมาตรฐานและคุณภาพ

(๓) หน่วยงานกลางของระบบธนาคารหน่วยกิตในแต่ละระดับการศึกษา ทำหน้าที่ดูแลกำกับการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาทั้งในและนอกระบบ

(๔) ศูนย์สะสมหน่วยกิตประจำจังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานและบูรณาการ การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษา

(๕) สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษา ฝึกอบรมในทุกระดับ การศึกษา และทุกรูปแบบที่ผ่านการรับรองตามเกณฑ์

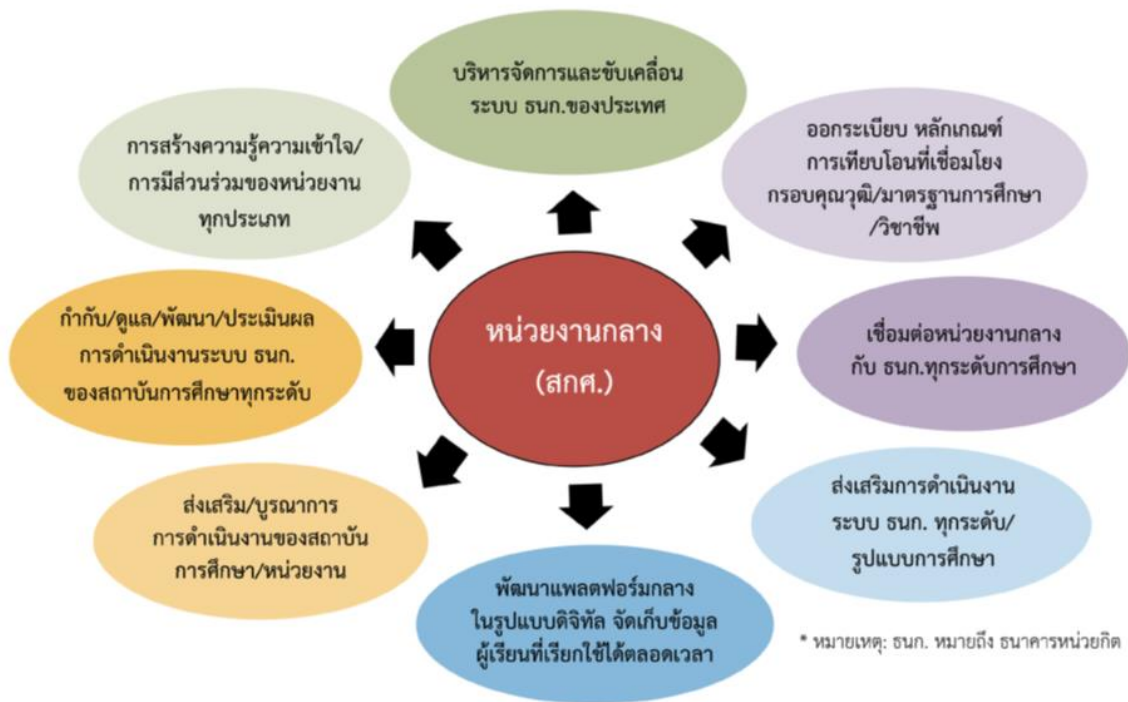
(๖) หน่วยงาน/องค์กร/กลุ่มบุคคล/บุคคลที่เป็นเครือข่ายในการดำเนินงาน ระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศ

ภาพที่ ๓.๑ องค์ประกอบของหน่วยงานกลางของระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย

๔.๒) บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานกลาง ได้แก่

- (๑) สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานรับรองผลการเรียน การเทียบโอน และสะสมผลการเรียนในทุกระดับและทุกรูปแบบการศึกษา
- (๒) บริหารจัดการและขับเคลื่อนการดำเนินงาน ระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศ
- (๓) เชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางของระบบธนาคารหน่วยกิตในทุกระดับการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ
- (๔) ออกกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์กลางเกี่ยวกับการเทียบโอน และการสะสมหน่วยกิตที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และจัดทำมาตรฐานการรับรองหน่วยงาน/สถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิต
- (๕) เป็นหน่วยงานที่เก็บสะสมหน่วยกิตของผู้เรียนในทุกระดับ และทุกรูปแบบการศึกษา รวมถึงเก็บสะสมหน่วยกิตจากประสบการณ์การทำงานและการฝึกอบรม โดยไม่จำกัดระยะเวลาในการเก็บสะสมหน่วยกิต และสามารถออกรายงานการสะสมหน่วยกิตได้
- (๖) พัฒนาแพลตฟอร์มกลางในรูปแบบดิจิทัล เพื่อเป็นศูนย์จัดเก็บข้อมูลของผู้เรียนในระบบธนาคารหน่วยกิตจากสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ
- (๗) ส่งเสริมและบูรณาการ การดำเนินงานหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาในทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา
- (๘) ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน/สถาบันการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบการศึกษา
- (๙) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศ

ภาพที่ ๓.๒ บทบาทหน้าที่หน่วยงานกลางของระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย

๕) กลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต ได้แก่

๕.๑) ออกกฎหมาย/ประกาศ จัดตั้งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นหน่วยงานกลางและแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศ

๕.๒) กำหนดหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการขึ้นทะเบียนสถาบันการศึกษาที่ต้องการเข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิต รับรองผลการเรียนรู้ การเทียบโอนและการสะสมหน่วยกิต ตลอดจนพัฒนาแพลตฟอร์มกลางสำหรับจัดเก็บข้อมูลการสะสมหน่วยกิต

๕.๓) สร้างระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงกับระบบธนาคารหน่วยกิตในทุกกระดับและทุกรูปแบบการศึกษา

๕.๔) จัดทำแหล่งข้อมูลกลางสำหรับการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ทั้งผู้เรียน สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ

๕.๕) บูรณาการการทำงานด้วยการประสานและทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

๕.๖) ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๗) สร้างการมีส่วนร่วมของภาคประกอบการ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างตลาดแรงงาน สถาบันการศึกษา และผู้เรียน

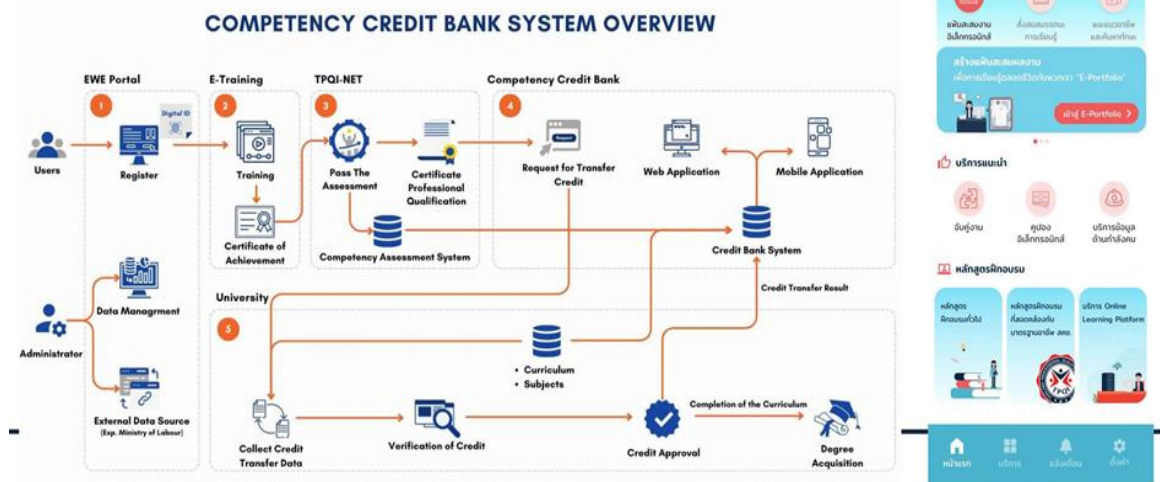
ภาพที่ ๓.๓ กลไกการขับเคลื่อนของหน่วยงานกลาง

กลไกที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งในการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตให้มีคุณภาพและมาตรฐาน คือ การเชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิตกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการใช้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การอบรม การวัดและประเมินผลและการรับรองสมรรถนะตามมาตรฐาน จึงเป็นสิ่ง

สำคัญ จำเป็นต้องมีระบบและหน่วยงานรองรับการดำเนินการในส่วนนี้ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) หรือ สคช. เป็นหน่วยงานภาครัฐภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่หลักที่สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ จัดทำมาตรฐานอาชีพ และให้การรับรองสมรรถนะตามมาตรฐานกำหนดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้การรับรององค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ในช่วงที่ผ่านมาสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานตามบทบาทภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การจัดทำและรับรองมาตรฐานอาชีพ ในส่วนที่เกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต โดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการในหลายกิจกรรม อาทิเช่น

๑) การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการ “พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัลเพื่อเชื่อมโยงคุณวุฒิวิชาชีพกับคุณวุฒิการศึกษา” ซึ่งเป็นความร่วมมือของ ๔ ฝ่าย คือ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ๙ แห่ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยทั้ง ๔ ฝ่าย มีความประสงค์ที่จะร่วมมือกันเพื่อพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS) สำหรับเชื่อมโยงคุณวุฒิวิชาชีพกับคุณวุฒิการศึกษา โดยมีแนวทาง ดังนี้

(3) ระบบส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Credit Bank)

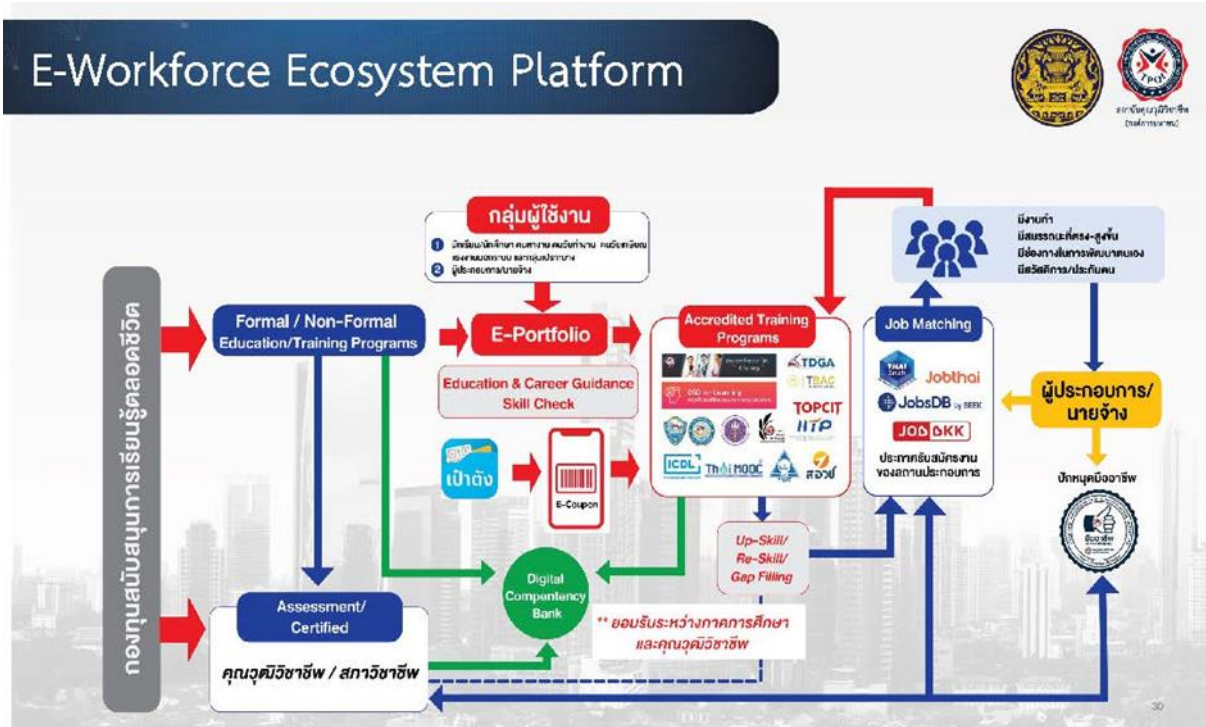
ภาพที่ ๓.๔ ระบบสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS)

(๑) ร่วมกันพัฒนาแนวทางสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS) และส่งเสริมการเทียบโอนคุณวุฒิวิชาชีพเข้าสู่คุณวุฒิทางการศึกษา

(๒) ร่วมมือกันวิเคราะห์หลักสูตรสู่การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในการพัฒนากำลังคนด้วยมาตรฐานอาชีพ ในสาขาวิชาชีพหรือสาขาอาชีพที่มีการตกลงร่วมกัน

(๓) ร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมการใช้งาน ระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio) บนแพลตฟอร์มอัจฉริยะในการบริหารจัดการข้อมูลด้านกำลังคนและการพัฒนาสมรรถนะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย (E-Workforce Ecosystem)

(๔) ร่วมกันสร้างการรับรู้และยอมรับในระบบคุณวุฒิวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิการศึกษา ตลอดจนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ทำร่วมกันให้เป็นที่แพร่หลายในทุกภาคส่วน

ภาพที่ ๓.๕ ระบบ E-Workforce Ecosystem Platform

The screenshot shows the E-Portfolio system interface. On the left is a navigation menu with options like 'หน้าแรก', 'เกี่ยวกับ EWE', 'กลุ่มเป้าหมาย', 'บริการ', 'ระบบพัฒนาและงานอิเล็กทรอนิกส์', 'แนะแนวอาชีพและค้นหาทักษะ', 'คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต', 'ส่งมอบสมรรถนะการเรียนรู้', 'ระบบจับคู่งาน', and 'บริการข้อมูลด้านกำลังคน'. The main content area lists the following features:

- แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio)**: เป็นระบบการจัดเก็บข้อมูลของบุคคลอย่างเป็นระบบ อาทิ การจัดเก็บหลักฐานการศึกษา การฝึกอบรม ประสบการณ์การทำงาน หรือการได้รับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น รวมถึงมีการเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนทั้งจากภาคแรงงาน และภาคการศึกษา เพื่อให้บุคคลสามารถเก็บรักษาข้อมูลของตนเองได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที
- ระบบแนะแนวอาชีพและค้นหาทักษะ (Career Guidance and Skill Check)**: เป็นระบบการประเมินทักษะและความรู้ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การแนะแนวอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล
- ระบบคลังสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Bank)**: เป็นการสังเคราะห์สมรรถนะที่เกิดจากการเรียนรู้ การฝึกอบรม และการทำงาน เพื่อเชื่อมโยงโลกของการทำงานและการเรียนรู้เข้าด้วยกัน
- คูปองอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (E-Coupon)**: เป็นระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ที่ต้องการ Up-skill Re-skill หรือสร้าง New skill รวมถึงการได้รับหนังสือรับรองสมรรถนะหรือหรือประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการชำระเงิน ตรวจสอบ และติดตามผลได้
- หลักสูตรฝึกอบรม (Training Course)**: หลักสูตร Up-skill Re-skill
- ระบบจับคู่งาน (Job Matching)**: สำหรับคนที่กำลังมองหางานและผู้ประกอบการที่กำลังมองหาคนทำงานได้มาเจอกันทำให้เกิดการจ้างงานในทุกระดับ ผู้ประกอบการได้แรงงานที่มีคุณภาพ มีทักษะฝีมือตรงตามความต้องการ
- บริการข้อมูลด้านกำลังคน (Labour Market Information: LMI)**: สามารถใช้ในการวางแผนนโยบายด้านกำลังคนเพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

ภาพที่ ๓.๖ ระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio)

๒) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) จัดให้มีการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพในรูปแบบการเทียบโอนประสบการณ์ (Recognition of Existing Skills and Knowledge : RESK) เพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้คนในอาชีพใช้ประสบการณ์การทำงานขึ้นเป็นหลักฐานตามหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อรับคุณวุฒิวิชาชีพ และสามารถต่อยอดก้าวไปสู่คุณวุฒิ

ทางการศึกษาได้ด้วยวิธี RESK ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ และสามารถนำมาใช้ได้จริงสำหรับประเทศไทย และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้เปิดประเมินเทียบโอนประสบการณ์ (RESK) ข้ามประเทศด้วย

๓) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เพื่อร่วมกันพัฒนากำลังคนด้วยระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ด้วยแนวทางการสะสมหน่วยกิตในธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และส่งเสริมการเทียบโอนคุณวุฒิวิชาชีพเข้าสู่คุณวุฒิทางการศึกษา ส่งเสริมศักยภาพบุคคลด้วยระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และสนับสนุนให้มีการประเมินสมรรถนะของบุคคล ตามมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ ตลอดจนผลักดันให้เกิดการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะด้วยมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อรองรับการเพิ่มพูนทักษะ Upskill และ Reskill ให้แก่ผู้ว่างงานเตรียมพร้อมกลับเข้าสู่เส้นทางการทำงาน

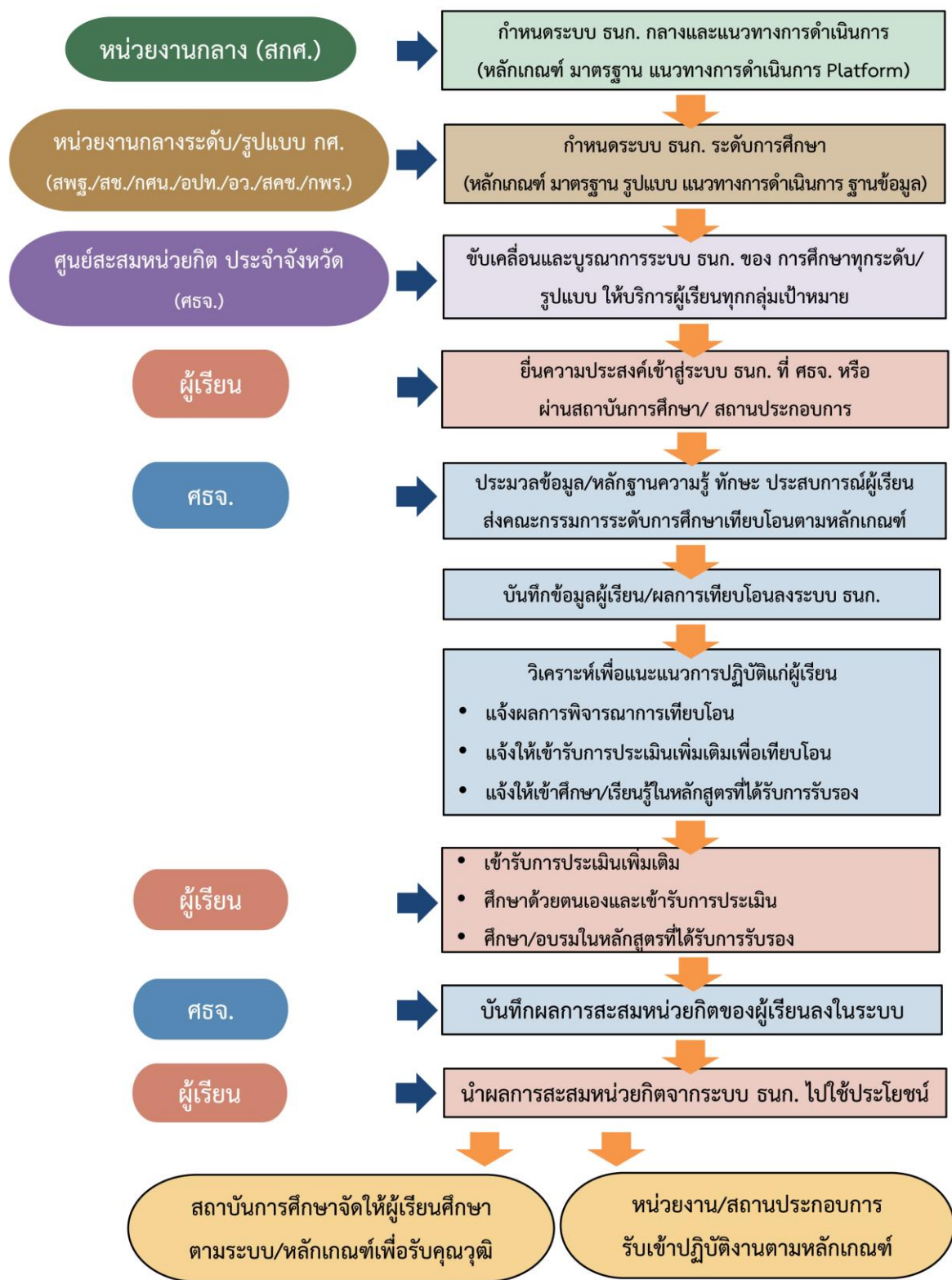
จากรายงานการวิจัยทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ว่า ระบบธนาคารหน่วยกิต หรือระบบคลังหน่วยกิต (Credit Bank) ได้รับการออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกทางด้านการเทียบโอนและการสะสมหน่วยกิตให้แก่ผู้เรียนทั้งในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนการเทียบโอนหน่วยกิตจากประสบการณ์การทำงาน และฝึกอบรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้จะมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตกลาง ให้สามารถเชื่อมโยงไปยังระบบธนาคารหน่วยกิตของสถาบันการศึกษาทุกระดับการศึกษา สถานประกอบการ สถาบันฝึกอบรม ซึ่งระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งหมดควรจัดทำในรูปแบบของแพลตฟอร์มดิจิทัล และมีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ สำหรับรองรับการบันทึกข้อมูลการเทียบโอนหน่วยกิต และประวัติต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยมีกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ อาทิเช่น การกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกันทุกระดับ การประสานงานสร้างความเข้าใจและการรับรู้ร่วมกันกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ การสร้างมาตรฐานและกลไกการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบ กลไกการประสานงาน และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การกำหนดให้ระบบธนาคารหน่วยกิตในทุกระดับการศึกษาต้องเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิระดับชาติและเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย และการพัฒนาแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตออนไลน์ เพื่อให้บริการแก่ผู้เรียนและสถาบันการศึกษาอย่างทั่วถึง

* หมายเหตุ: ธนก. หมายถึง ธนาคารหน่วยกิต

ภาพที่ ๓.๗ กลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาสรุปการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานในแต่ละระดับได้ ดังภาพต่อไปนี้

* หมายเหตุ: ธนก. หมายถึง ธนาคารหน่วยกิต

ภาพที่ ๓.๘ สรุปการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานแต่ละระดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๖)

๓.๒ สถานการณ์การดำเนินการธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา

การพัฒนากระบวนการธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษาเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดกรอบความคิดจากทิศทางและนโยบายที่ระบุไว้ในกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๖๕) ในการดำเนินการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตที่เหมาะสมกับระบบอุดมศึกษาไทย ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ดำเนินการสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในระดับอุดมศึกษา พัฒนาระบบ กลไกและวิธีการในการสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) สำหรับสถาบันอุดมศึกษา และส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนและสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

การจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษามีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สถาบันอุดมศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ประสงค์จะเรียนสามารถเข้าเรียนได้ ผู้เรียนที่ออกจากระบบไปแล้วสามารถเข้ามาเรียนใหม่ได้ตลอดเวลา โดยลดข้อจำกัดที่ยุ่งยากลง เช่น การต้องลงทะเบียนเรียนใหม่ การไม่จำกัดอายุ ผู้เข้าเรียน การสร้างวัฒนธรรมไม่เน้นการให้ปริญญา ในการพัฒนาและส่งเสริมระบบธนาคารหน่วยกิต จึงได้พัฒนาหลักเกณฑ์แนวทางการจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในระดับอุดมศึกษา โดยมีสาระสำคัญ คือ การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นตามความต้องการ ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้มาสะสมไว้ในสถาบันอุดมศึกษาได้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาของผู้เรียนในวัยทำงาน อันเป็นการสร้างศักยภาพการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพหรือเพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่มสามารถเข้าศึกษา โดยไม่มีเงื่อนไขของคุณสมบัติผู้เรียน หรือคุณวุฒิ หรือระยะเวลาในการเรียน สามารถสะสมผลการเรียนได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์การทำงาน โดยใช้หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนได้ ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการประเมินที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มีการดำเนินงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้ โดยเปรียบเทียบและประกาศที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการออกระเบียบหลักเกณฑ์ วิธีการที่มีความชัดเจนและเอื้อต่อการศึกษาเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสะสมผลการเรียนไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ เป็นการเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยในประกาศได้กำหนดนิยามของคลังหน่วยกิตว่า “คลังหน่วยกิต” หมายถึง ระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิตและผลการศึกษาสำหรับผู้เรียน ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อาทิ หลักสูตรเพื่อรับปริญญา หลักสูตรฝึกอบรม การสร้างประสบการณ์ โดยมีหลักฐานที่เป็นองค์ประกอบในการเทียบหน่วยกิตรวบรวมไว้ด้วย และได้กำหนดคำนิยามของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ผลการเรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้ ผู้เรียน และคณะกรรมการไว้เพื่อขยายความให้เกิดความชัดเจนขึ้นด้วย

๑) ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่องแนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ และประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์บางประการให้เอื้อต่อการดำเนินงานคลังหน่วยกิตมากขึ้น ดังนี้

การดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ได้กำหนดว่า

๑) วัตถุประสงค์ของคลังหน่วยกิต คือ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน เป็นการเชื่อมโยงทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตที่ได้รับจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ในคลังหน่วยกิต

๒) หลักการของคลังหน่วยกิต

(๑) คลังหน่วยกิต ประกอบด้วย คลังหน่วยกิตที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสะสมหน่วยกิตไว้ใช้ประโยชน์ได้ และคลังหน่วยกิตกลางที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนากำลังคนในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ คลังหน่วยกิตที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษา ต้องเชื่อมต่อกันได้กับคลังหน่วยกิตกลางในรูปแบบดิจิทัล

(๒) ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ มาเทียบหน่วยกิตและสะสมในคลังหน่วยกิตได้ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

(๓) ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตได้ตลอดชีวิตโดยไม่จำกัดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน รวมทั้งระยะเวลาในการสะสมหน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน ทั้งนี้ ต้องมีความทันสมัยต่อความก้าวหน้าในศาสตร์นั้น ๆ

(๔) ข้อมูลหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิตเป็นของผู้เรียน และการดำเนินการใด ๆ ต้องเป็นไปตามความประสงค์ของผู้เรียน

๓) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการสะสมหน่วยกิต กำหนดไว้ว่า การสะสมหน่วยกิตจากการลงทะเบียนเรียน ให้ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบันอุดมศึกษา สามารถสะสมหน่วยกิตไว้ในคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนได้ ส่วนการสะสมหน่วยกิตที่ได้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยสามารถลงทะเบียนสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตในสถาบันอุดมศึกษามากกว่าหนึ่งแห่งได้

๔) การบันทึกผลการเรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในคลังหน่วยกิต ในกรณีผู้เรียนได้รับหน่วยกิตจากการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา หรือจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีบันทึกข้อตกลงร่วมกัน ให้บันทึกผลการเรียนตามระดับคะแนนตัวอักษร หรือแต่มีระดับคะแนนที่สอบได้ ส่วนผู้เรียนที่ได้รับหน่วยกิตจากการเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้บันทึกตามวิธีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยไม่กำหนดระดับคะแนนตัวอักษรหรือแต่มีระดับคะแนน และให้จัดทำหลักฐานข้อมูลประกอบการเทียบโอนบันทึกไว้ด้วย

๕) การนำหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิตเพื่อไปใช้ในการศึกษาเพื่อรับปริญญา ให้เป็นไปตามระเบียบการเทียบโอนของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอน หน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยการให้ปริญญา หรือประกาศนียบัตรใด ๆ ต้องเป็นไปตามระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ คลังหน่วยกิตกลางสามารถออกรายงานการสะสม หน่วยกิต เพื่อใช้ในการแสดงการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับอุดมศึกษา

สภาพการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในสถาบันอุดมศึกษาในช่วงปัจจุบัน จากหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาที่ประกาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ส่งผลให้เกิดการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตหรือคลังหน่วยกิต (Credit Bank) ในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ทั้งในลักษณะการจัดโครงการ การจัดหลักสูตร การจัดระบบ การเรียนการสอน ทั้งการเรียนแบบในสถานที่ (onsite) หรือการเรียนออนไลน์ (online) ซึ่งแต่ละ สถาบันอุดมศึกษาต่างใช้หลักการการเรียนรู้ตลอดชีวิตและแนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิต หรือคลัง หน่วยกิต ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ ดังตัวอย่างการดำเนินการของมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะในการ จัดการศึกษาเพื่ออาชีพ คือ

๑) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี Non - age Group – KMUTT เป็นระบบ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลภายนอกมีโอกาสศึกษาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ สามารถนำไปพัฒนา งานและวิชาชีพ โดยให้เข้ารับการศึกษารายวิชา กลุ่มวิชา หรือหลักสูตรฝึกอบรมที่มหาวิทยาลัย จัดขึ้น โดยผู้สนใจสมัครเข้าศึกษาโดยเลือกเรียนเป็นรายวิชา กลุ่มวิชา หรือหลักสูตรฝึกอบรมผ่านทาง เว็บไซต์ admission.kmutt.ac.th ผลการประเมินรายวิชา กลุ่มวิชาหรือหลักสูตรฝึกอบรม สามารถ สะสมหน่วยกิต (Credit Bank) ได้ ๕ ปี และเมื่อเรียนหรือฝึกอบรมครบตามแผนการเรียนแล้ว จะได้รับ ใบรับรองผลการศึกษา หรือวุฒิบัตร ส่วนผู้เรียนที่ประสงค์จะโอนผลการเรียนแบบบุคคลภายนอก ระดับบัณฑิตศึกษาเข้าสู่การศึกษาในระบบของมหาวิทยาลัยเพื่อรับปริญญา สามารถโอนผลการเรียน ได้ภายใน ๕ ปี นับจากวันที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชานั้น หลักสูตรมีทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และ ปริญญาเอก

๒) สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีแนวทางในการจัดการศึกษาแบบ “เรียนคู่งาน - งานคู่เรียน” โดยรูปแบบการ “เรียนคู่งาน” เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน ในสถานประกอบการควบคู่กับการเรียนภาคทฤษฎีในห้องเรียน มุ่งเน้นการเรียนการสอนที่ผู้เรียน ของสถาบันเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงาน ระบบการบริหารจัดการของเจ้าของ สถานประกอบการ การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและ ระบบฐานข้อมูลในการทำงานจริงก่อให้เกิดความร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ สร้างความเข้าใจและใส่ใจเรื่องความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน ในส่วนการจัดการศึกษาแบบ “งานคู่เรียน” จะเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านหลักสูตรการเรียน การสอนที่รับผู้ทำงานเข้าศึกษาต่อในสถาบัน และได้รับการรับรองวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้นตามหลักสูตร ที่แต่ละคนเข้าศึกษามีการเปิดหลักสูตรใหม่ตามแนวคิด “งานคู่เรียน” ได้แก่ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (ต่อเนื่อง) เพื่อให้คนที่ทำงานแล้วสามารถกลับมาเรียนได้ โดยใช้หลักการ เทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการทำงาน ทำให้ลดระยะเวลาในการเรียนได้ และมีการสะสม หน่วยกิตจากผลการเทียบโอน และจากการเรียน นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรระยะสั้นให้แก่ ผู้ทำงานแล้ว มาเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ อีกด้วย

๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โครงการการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระบบเทียบโอน ความรู้และประสบการณ์ (ธนาคารหน่วยกิต) หลักสูตรปริญญาตรี โดยใช้ระเบียบข้อบังคับในการเทียบโอน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้เข้าร่วม โครงการ เพื่อนับเป็นหน่วยกิตเทียบเท่ารายวิชาตามหลักสูตรการศึกษา ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรีเป็นระบบการจัดเก็บสะสมหน่วยกิตที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์โดยไม่จำกัดอายุของผู้เรียน คุณวุฒิของผู้เรียน ระยะเวลา ในการสะสมหน่วยกิตและระยะเวลาในการเรียน ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องขึ้นทะเบียน เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และสำหรับบุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือนักศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องขึ้นทะเบียนเพื่อเก็บสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิต และผู้ขอเทียบโอนจะต้องใช้เวลาศึกษา อยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา การเทียบโอนผลการเรียนแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ (๑) การเทียบโอนผลการเรียนในระบบ และ (๒) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ โดยที่โครงการเปิดรับสมัครบุคคลทั่วไปแบบไม่จำกัด ไม่ว่าจะแก่นักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัย ศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัย ผู้มีประสบการณ์ทุกช่วงวัย ผู้สูงอายุ ไม่จำกัดคุณวุฒิการศึกษา เข้าเรียนในหลากหลายสาขาวิชาของคณะต่าง ๆ

๔) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ร่วมกับ เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคล (มทร.) ได้พัฒนาระบบคลังหน่วยกิตดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยร่วมมือกัน พัฒนาการจัดการศึกษาในระบบคลังหน่วยกิต และพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS) เพื่อรองรับการดำเนินงานร่วมกันในการตอบสนองความต้องการของ ภาคอุตสาหกรรมและตลาดแรงงาน รวมถึงแสดงความเข้มแข็งทางด้านเทคโนโลยี โดยมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นหลักในการดำเนินงานพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตดิจิทัลเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง ๙ แห่ง ได้ลงนามความร่วมมือ ในการใช้ระบบคลังหน่วยกิตดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและให้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาและขยายผลการใช้ระบบคลังหน่วยกิต ดิจิทัลในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้มีการกำหนดนโยบายร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนากำลังคนภาคอุตสาหกรรมในรูปแบบธนาคารหน่วยกิต ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี มีการออกระเบียบเกี่ยวกับการเรียนการสอนในรูปแบบนี้เพื่อส่งเสริมระบบการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยมีการเทียบโอน ๕ รูปแบบ ได้แก่

(๑) Credit from Standardize (CS) คือ การเทียบโอนหน่วยกิตจากใบรับรองที่ได้ จากการฝึกอบรม การเรียน และอื่น ๆ ที่องค์มาตรฐานวิชาชีพหรือวิชาการเป็นผู้มอบให้ โดยหลักสูตร หรือหน่วยงานนั้นเป็นที่ยอมรับ หรือได้รับการรับรอง หรือเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการให้มาตรฐาน

(๒) Credit from Non-degree (CN) คือ การเทียบโอนหน่วยกิตจากใบรับรองที่ได้ จากการฝึกอบรม การเรียน และอื่น ๆ ที่ไม่มีการให้ปริญญา อาจมีใบรับรองก็ได้ แต่สถานศึกษา/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถที่จะวัดองค์ความรู้ หรือสมรรถนะ หรือทดสอบใด ๆ เพื่อยืนยันว่าผู้เรียน สามารถเทียบโอน Non-degree นั้น กับรายวิชาได้

(๓) Credit from Training (CT) คือ การเทียบโอนหน่วยกิตจากใบรับรองที่ได้จาก การฝึกอบรมหรือฝึกปฏิบัติ โดยผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถที่จะวัดทดสอบใด ๆ เพื่อยืนยันองค์ความรู้ ของผู้เรียนซึ่งอาจจะเทียบโอนได้บางส่วน

(๔) Credit from Port Folio (CP) คือ การเทียบโอนหน่วยกิตจากประสบการณ์ ซึ่งหลักสูตรต้องสร้างเกณฑ์ประเมินเพื่อวัดสมรรถนะหรือแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาผลงานตาม Port Folio ว่าจะสามารถเทียบโอนกับรายวิชาได้อย่างไร

(๕) Credit from Examination (CE) คือ การเทียบโอนหน่วยกิตจากการสอบ โดยหลักสูตรจะสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ หรือสมรรถนะ แล้วจึงพิจารณาเทียบโอนกับรายวิชา ดังแสดงแนวคิดและรูปแบบการเทียบโอนหน่วยกิตได้ ดังภาพต่อไปนี้

ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ
โอกาสทางการศึกษา สำหรับทุกช่วงวัย

National Credit Bank
คือ การเทียบโอนความรู้การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกกระบวนการศึกษาตามอรรถยาศัย และจากประสบการณ์บุคคล มาเก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิต เพื่อสนับสนุนหลักการ เรียนรู้ตลอดชีวิต

เพื่อได้รับประกาศนียบัตรปริญญา หรือคุณวุฒิ เมื่อสำเร็จการศึกษา

มีการศึกษาที่ยืดหยุ่น ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตามความสนใจ ทักษะภาพ ความพร้อมและโอกาส

ฝึกสมรรถนะบุคคลจากการศึกษา ด้วยตนเอง ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม ฝึกอาชีพ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ปัจจุบัน มีการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต โดยเทียบโอนหน่วยกิต 5 รูปแบบ โดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Credit from Standardize (CS)
การเทียบโอนหน่วยกิตจากใบรับรองที่ได้จากการฝึกอบรม การเรียน โดยเป็นหลักสูตรที่ได้มาตรฐานรับรอง

Credit from Non-degree (CN)
การเทียบโอนหน่วยกิต การฝึกอบรม การเรียนที่ไม่มีการให้ปริญญา แต่อาจมีใบรับรองได้

Credit from Examination (CE)
การเทียบโอนหน่วยกิตจากการสอบวัดความรู้ แล้วพิจารณาเทียบโอนรายวิชา

Credit from Port Folio (CP)
การเทียบโอนหน่วยกิตจากประสบการณ์ ซึ่งหลักสูตรต้องสร้างเกณฑ์ประเมินเพื่อวัดสมรรถนะ หรือแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาผลงานต่างๆ

Credit from Training (CT)
การเทียบโอนหน่วยกิตจากใบรับรองที่ได้จากการฝึกอบรมหรือฝึกปฏิบัติ แต่อาจเทียบโอนได้เพียงบางส่วน

www.nxpo.or.th NXPOTHAILAND NXPO - 8039

ภาพที่ ๓.๙ ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ (ที่มา : สอวช. (๒๕๖๕))

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิต โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตมีมาตรฐานเดียวกัน สร้างความรู้ ความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระบบธนาคารหน่วยกิต โดยแสดงวิธีการ ขั้นตอน และความเชื่อมโยงการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา ครอบคลุมรายละเอียด ดังนี้

๑) กรอบนโยบายและทิศทางระบบธนาคารหน่วยกิต

๒) ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

๓) การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างระบบธนาคารหน่วยกิต และเครือข่ายธนาคารหน่วยกิตทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา ภายใต้กรอบหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดการ การให้บริการ กระบวนการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และกลไกการขับเคลื่อน

๔) เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่นำมาใช้ระบบธนาคารหน่วยกิต ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานระบบธนาคารหน่วยกิต นวัตกรรมที่นำมาใช้ในระบบธนาคารหน่วยกิต และความเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ใช้งาน

๕) การกำกับคุณภาพ

๖) การติดตามประเมินผล

สำหรับความสำคัญในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตก็เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้เรียนในการวางแผนการเรียนตามความเหมาะสมและความต้องการรายบุคคล สามารถเก็บและสะสมหน่วยกิตการเรียนรู้จากหลากหลายชุดความรู้ สถาบันการศึกษา และช่วงเวลา (Open Entry Open Exit) สามารถเข้า/ออกจากระบบกับสถาบันการศึกษาเดิมหรือสถาบันการศึกษาอื่น รวมทั้งการแลกเปลี่ยนหน่วยกิตเพื่อสำเร็จการศึกษา ประหยัดเวลาจากการสูญเสียจากระบบการศึกษาที่ไม่มีความยืดหยุ่นแข็งตัว และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามความสนใจแทนการถูกบังคับให้เรียน โดยระบบธนาคารหน่วยกิตจะทำหน้าที่ ดังนี้

๑) Maintaining Student Accounts : การดูแลบัญชีธนาคารหน่วยกิตของผู้เรียน : การควบคุมการเข้า/ออกของระบบ และการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีธนาคารหน่วยกิตของผู้เรียน

๒) Managing Student Credit Records : การจัดการบันทึกหน่วยกิตของผู้เรียนเพื่อการสะสมเครดิต การตรวจสอบเครดิต การโอนหน่วยกิต และการไถ่ถอน

๓) All Courses Covered : ครอบคลุมหลักสูตรการศึกษา และหลักสูตรการฝึกอบรมที่ผ่านการรับรอง

๔) Credit Validity : รับรองความถูกต้องของหน่วยกิตสะสมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนหน่วยกิตสะสมเพื่อขอรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือการรับรองเป็นการเฉพาะได้ตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนด

๕) Admissions in Mid - Course : เชื่อมโยงผลการแลกเปลี่ยนหน่วยกิตสะสมที่ผ่านการขอรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือการรับรองเป็นการเฉพาะเข้าสู่ระบบการศึกษาตามความต้องการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๖)

๓.๓ สถานการณ์การดำเนินการธนาคารหน่วยกิตของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ และการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

- ๑) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน
- ๒) การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงาน ตามความถนัดและความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี
- ๓) การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นหลากหลายและมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบการเทียบโอนประสบการณ์การทำงานของบุคคล เพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ประกาศหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา โดยให้การเทียบโอนผลการเรียนเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแต่ละระดับ และในประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดกำกับ ดูแลสถานศึกษาให้ดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาให้แก่ผู้เรียนตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ โดยหน่วยงานต้นสังกัดมีอำนาจออกระเบียบหรือข้อบังคับในการดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังกล่าว โดยมีระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๑) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๒) ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๒ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๒ และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๓) หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ด้านการเทียบโอนผลการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้หรือปรับใช้ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

โดยที่รูปแบบของการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีรายละเอียดและสาระสำคัญ ดังนี้

- ๑) การโอนผลการเรียน เป็นการยอมรับผลการเรียนรู้รายวิชาหรือกลุ่มวิชาในหลักสูตรเดียวกัน หรือต่างหลักสูตร จากการศึกษาในระบบและนอกระบบ ตามเงื่อนไขที่กำหนด

๒) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เป็นการยอมรับผลการเรียนรู้ (ความรู้ ทักษะ และเจตคติ) ของผู้เรียนที่ได้จากการผ่านการศึกษาฝึกอบรมในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย จากการประกอบอาชีพ จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา ที่สะท้อนถึงกระบวนการทำงานและการพัฒนาอาชีพ การฝึกอาชีพ การแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการเทียบโอนผลการเรียนรู้

๑) เพื่อให้สถานศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษามีแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

๒) เพื่อให้การดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๓) เพื่อให้ผู้มีความรู้และประสบการณ์สามารถขอรับการประเมินเทียบโอนผลการเรียนรู้เข้าสู่ระบบการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงกับระบบธนาคารหน่วยกิต โดยมีข้อสรุปในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑) ไม่มีระบบธนาคารหน่วยกิตอย่างเต็มรูปแบบ

๒) มีการใช้กลไกในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

๓) มีความเชื่อมโยงหลักสูตรอาชีวศึกษากับมาตรฐานอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ในบางหลักสูตร

๔) มีการจัดการเรียนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี

๕) มีการจัดอาชีวศึกษาร่วมในรูปแบบทวิภาคีกับสถาบันอาชีวศึกษาในต่างประเทศ

๖) มีการจัดการศึกษาและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเชิงบูรณาการในบางหลักสูตร

๗) นำร่องโครงการในลักษณะการเรียนล่วงหน้า ระหว่าง - อาชีวศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบห้องเรียนอาชีพ - อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่ง เพื่อการศึกษาที่ต่อเนื่อง

๘) เข้าร่วมโครงการธนาคารหน่วยกิตนำร่องของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อุตรธานี เชียงใหม่ และปทุมธานี

การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานเพื่อการเชื่อมโยงธนาคารหน่วยกิตหรือคลังหน่วยกิต กับระบบการทำงานขับเคลื่อนของการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาในการสร้างระบบและกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนและแรงงานที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษา ไม่สามารถพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น เพื่อนำไปใช้ให้เกิดความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพได้ แต่พบว่าในการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สรุปได้ดังนี้

๑) ขาดหน่วยงานกลางที่จะเป็นศูนย์กลางระบบธนาคารหน่วยกิตของการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา ที่จะบริหารจัดการแพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ระบบการเทียบโอน และการสะสมผลการเรียนหรือหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษาเข้าด้วยกัน และสามารถเชื่อมโยงไปยังระบบฐานข้อมูลของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอุดมศึกษาเป็นหลักในการกำหนด

มาตรฐานและรับรองหน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

๒) ขาดการสนับสนุนให้บริการความรู้ รูปแบบ วิธีการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิต การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน และทรัพยากรที่เพียงพอที่จะเอื้อให้สถานศึกษา อาชีวศึกษาได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ในรูปแบบธนาคารหน่วยกิตที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

๓) การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตกับผู้เกี่ยวข้องจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคการศึกษาเองที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เป็นผู้สนับสนุน เช่น ภาคเอกชน ภาคแรงงาน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ ซึ่งที่ผ่านมาการสร้างความรู้ความเข้าใจยังไม่กว้างขวางเพียงพอ หรือประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

๔) ขาดปัจจัยที่ส่งเสริมความร่วมมือ หรือกระตุ้นจูงใจการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตกับภาคเอกชน ภาคแรงงาน หรือสถานประกอบการที่จะเอื้อต่อการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานของกำลังแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งภาพรวมจะอยู่ในระดับไร้ฝีมือ ให้มีทักษะความรู้และความเชี่ยวชาญในระดับสูงขึ้นไป โดยใช้ประโยชน์จากการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานในการเรียนรู้ เพิ่มคุณวุฒิการศึกษา ทักษะและประสบการณ์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๕) ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินการ โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร สนับสนุนการจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ส่วนหน่วยงานภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงานหรือภาคประกอบการ รวมทั้งการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถตลอดชีวิต

การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการจัดทำประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตการอาชีวศึกษา พ.ศ. ... ซึ่งผ่านขั้นตอนในการประชาพิจารณ์ไปแล้ว เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา โดยผ่านการประชุมคณะกรรมการฯ ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษาและมาตรฐานคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ในวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๖ และอยู่ระหว่างกำลังดำเนินการเพื่อประกาศใช้ในไม่ช้านี้ ในส่วนของระบบธนาคารหน่วยกิตนั้น ยังไม่มีการดำเนินการในระดับมหภาค แต่พบว่ามีการจัดระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ในระดับสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน แต่ละสถานศึกษามีการรายงานผลข้อมูลหน่วยกิตของผู้เรียน เหมือนผู้เรียน ในระบบปกติ ยังไม่มีการนำระบบธนาคารหน่วยกิตมาใช้ในภาพรวม

๓.๔ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form เพื่อสำรวจและสอบถามข้อมูลแนวทางในการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา/สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายที่จะสอบถามความเห็นและแนวคิดกับกลุ่มผู้บริหารระดับต่าง ๆ ทั้งผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้ง ๒๓ แห่ง และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน โดยแบ่งออกเป็น ๕ ส่วนด้วยกัน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ : แบบสอบถามความเป็นไปได้ของระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา

ส่วนที่ ๓ : แบบสอบถามปัจจัยความสำเร็จของธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา

ส่วนที่ ๔ : ข้อคิดเห็นแนวทางการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา

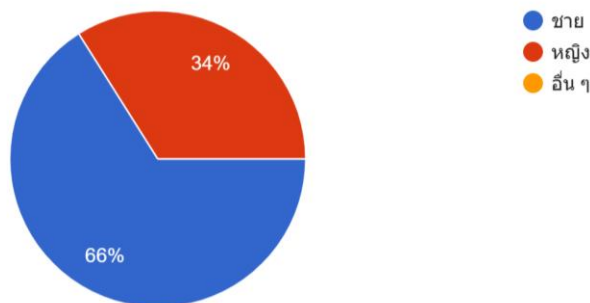
ส่วนที่ ๕ : ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา

ทั้งนี้ แบบสอบถามดังกล่าวมีกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๖๕ กลุ่มตัวอย่าง โดยสรุปข้อมูล รายละเอียดและประเด็นสาระสำคัญที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในส่วนต่าง ๆ ได้ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

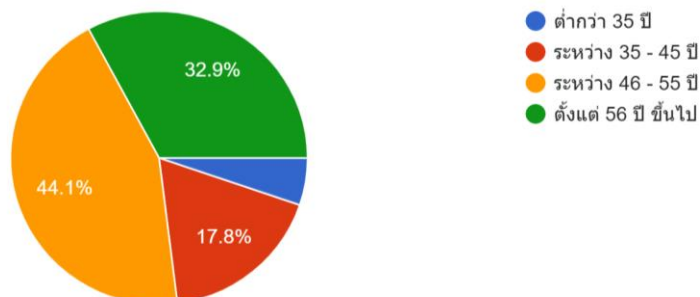
1.1 เพศ

คำตอบ 365 ข้อ

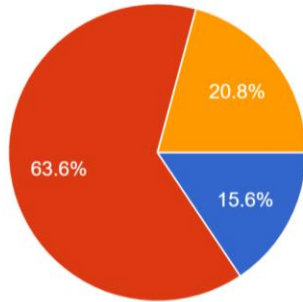
1.2 อายุ

คำตอบ 365 ข้อ

1.3 คุณวุฒิการศึกษา

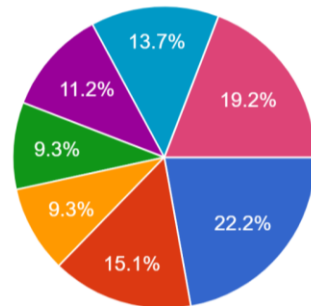
คำตอบ 365 ข้อ

- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- สูงกว่าปริญญาโท

1.4 ประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานปัจจุบัน

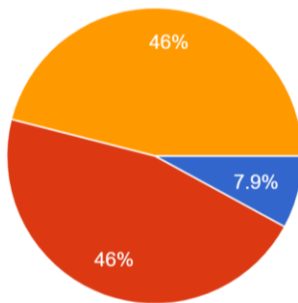
คำตอบ 365 ข้อ

- ต่ำกว่า 5 ปี
- ระหว่าง 6 - 10 ปี
- ระหว่าง 11 - 15 ปี
- ระหว่าง 16 - 20 ปี
- ระหว่าง 21 - 25 ปี
- ระหว่าง 26 - 30 ปี
- ตั้งแต่ 31 ปี ขึ้นไป

1.5 ตำแหน่งปัจจุบัน

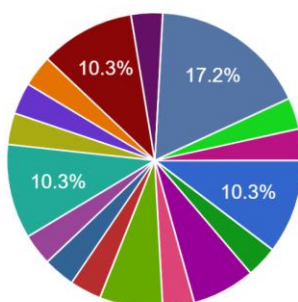
คำตอบ 365 ข้อ

- ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาอาชีพศึกษา
- ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีพศึกษาของรัฐ
- ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีพศึกษาเอกชน

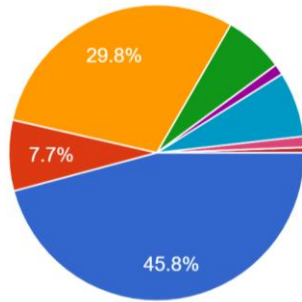
กรุณาเลือกสถาบันการศึกษาที่ท่านสังกัด

คำตอบ 29 ข้อ

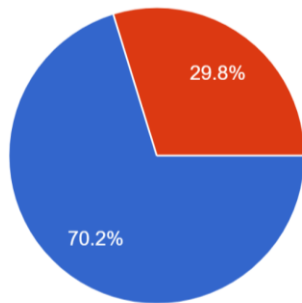
- สถาบันการศึกษากรุงเทพมหานคร
- สถาบันการศึกษาภาคกลาง 1
- สถาบันการศึกษาภาคกลาง 2
- สถาบันการศึกษาภาคกลาง 3
- สถาบันการศึกษาภาคกลาง 4
- สถาบันการศึกษาภาคกลาง 5
- สถาบันการศึกษาภาคใต้ 1
- สถาบันการศึกษาภาคใต้ 2

กรุณาเลือกประเภทสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่สังกัด
คำตอบ 168 ข้อ

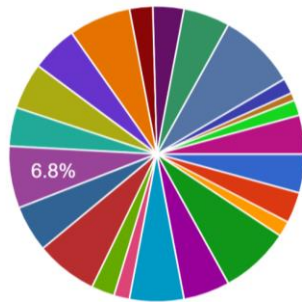
- วิทยาลัยเทคนิค
- วิทยาลัยอาชีวศึกษา /วิทยาลัยการอาชีวศึกษา
- วิทยาลัยการอาชีพ
- วิทยาลัยสารพัดช่าง
- วิทยาลัยพณิชยการ
- วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี /วิทยาลัยป...
- วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม /วิทยาลัยช่างทอง...
- วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการด...
- วิทยาลัยเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรมขั้นส...

สถานศึกษาอาชีวศึกษาของท่าน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาหรือไม่
คำตอบ 168 ข้อ

- สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา
- ไม่สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา

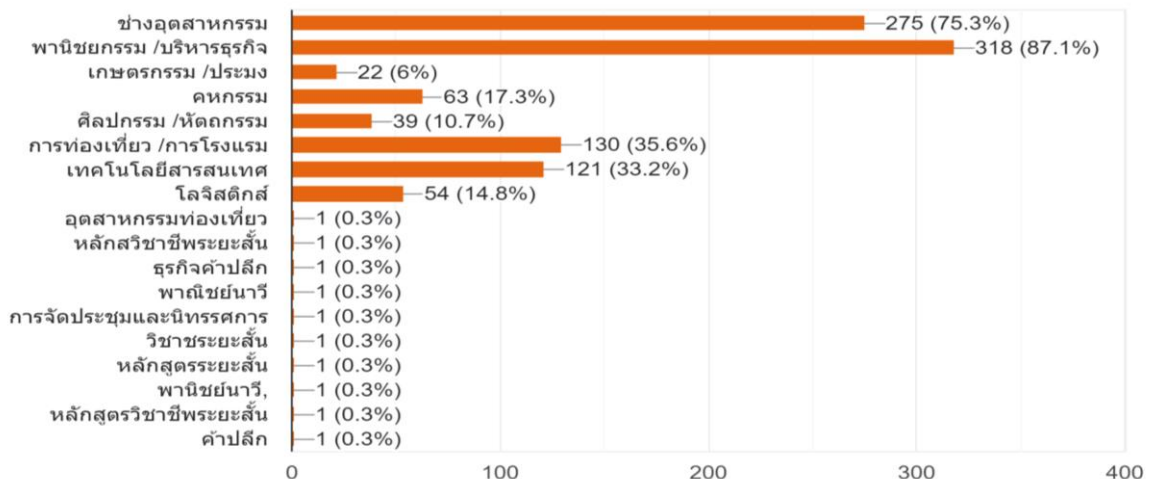
กรุณาเลือกสถาบันการอาชีวศึกษาที่ท่านสังกัด
คำตอบ 118 ข้อ

- สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 5
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1
- สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2

▲ 1/3 ▼

1.6 ประเภทวิชาที่จัดการเรียนการสอน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
คำตอบ 365 ข้อ

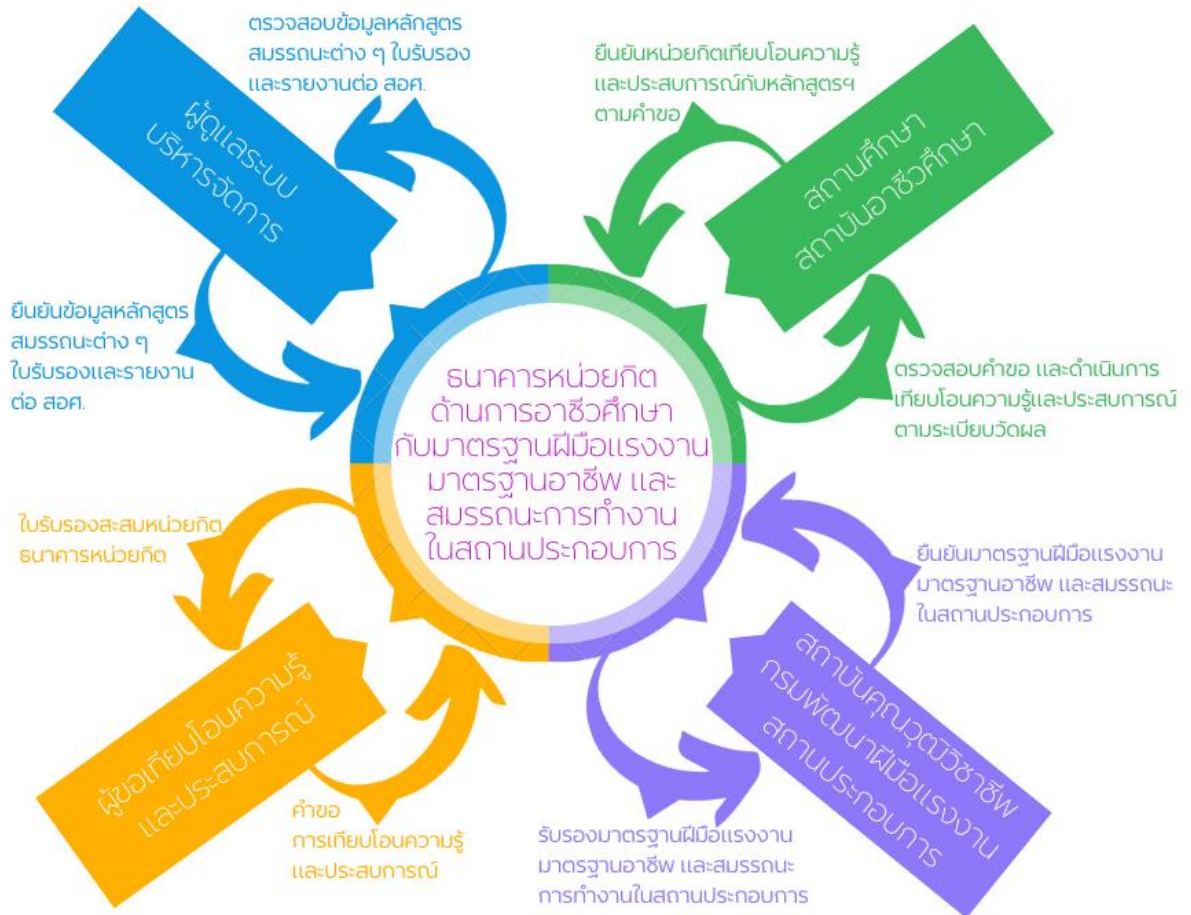

สรุปผลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๖๕ ราย แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ ๖๖ และเพศหญิง ร้อยละ ๓๔ โดยส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี ร้อยละ ๔๔.๑ ช่วงระหว่าง ๕๖ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๓๒.๙ ช่วงระหว่าง ๓๕ - ๔๕ ปี ร้อยละ ๑๗.๘ และช่วงต่ำกว่า ๓๕ ปี ร้อยละ ๕.๒ ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ร้อยละ ๖๓.๖ สูงกว่าปริญญาโท ร้อยละ ๒๐.๘ และระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๑๕.๖ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานปัจจุบันต่ำกว่า ๕ ปี ร้อยละ ๒๒.๒ (อาจจะมีการโยกย้ายและปรับเปลี่ยนตำแหน่งใหม่) ตั้งแต่ ๓๑ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๑๙.๒ ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี ร้อยละ ๑๕.๑ ระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี ร้อยละ ๑๓.๗ ระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ปี ร้อยละ ๑๑.๒ ระหว่าง ๑๖ - ๒๐ ปี ร้อยละ ๙.๓ และ ระหว่าง ๑๑ - ๑๕ ปี ร้อยละ ๙.๓ ตามลำดับ โดยตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ในสัดส่วนร้อยละ ๔๖ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในสัดส่วนร้อยละ ๔๖ เช่นกัน ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากันทั้งสองตำแหน่ง ส่วนผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา มีสัดส่วนร้อยละ ๗.๙ ตามลำดับ

ในประเด็นของประเภทสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่สังกัดนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารที่สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ร้อยละ ๔๕.๘ วิทยาลัยการอาชีพ ร้อยละ ๒๙.๘ วิทยาลัยอาชีวศึกษา/วิทยาลัยการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๗.๗ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี/วิทยาลัยประมง ร้อยละ ๗.๑ วิทยาลัยสารพัดช่าง ร้อยละ ๖.๕ ตามลำดับ ส่วนวิทยาลัยประเภทอื่นก็ลดหลั่นกันไปตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่จะสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๗๐.๒ และไม่สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๒๙.๘ โดยในส่วนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษานั้น มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ร่วมตอบแบบสอบถามซึ่งสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ ร้อยละ ๘.๕ รองลงมา คือ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง ๓ ร้อยละ ๗.๖ ลำดับถัดมาเท่ากันถึง ๓ แห่ง ได้แก่ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓ ในสัดส่วนร้อยละ ๖.๘ เท่ากัน สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง ๕ ร้อยละ ๕.๙ ลำดับถัดมามีสัดส่วนเท่ากันถึง ๔ แห่ง ประกอบด้วย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง ๔ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ๑ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ๔ และสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ ส่วนสถาบันการอาชีวศึกษารุงเทพมหานคร และสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ มีสัดส่วนร้อยละ ๔.๒ เท่ากัน ส่วนที่เหลือก็มีสัดส่วนที่ลดหลั่นลงมาตามลำดับ โดยประเภทวิชาที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม /บริหารธุรกิจ สูงถึงร้อยละ ๘๗.๑ ช่างอุตสาหกรรม ร้อยละ ๗๕.๓ การท่องเที่ยว /การโรงแรม ร้อยละ ๓๕.๖ เทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ ๓๓.๒ คหกรรม ร้อยละ ๑๗.๓ โลจิสติกส์ ร้อยละ ๑๔.๘ ศิลปกรรม /หัตถกรรม ร้อยละ ๑๐.๗ และเกษตรกรรม /ประมง ร้อยละ ๖ ส่วนที่เหลือเป็นประเภทวิชาพาณิชยนาวิ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีอยู่ไม่กี่แห่งเท่านั้น และหลักสูตรระยะสั้นหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง

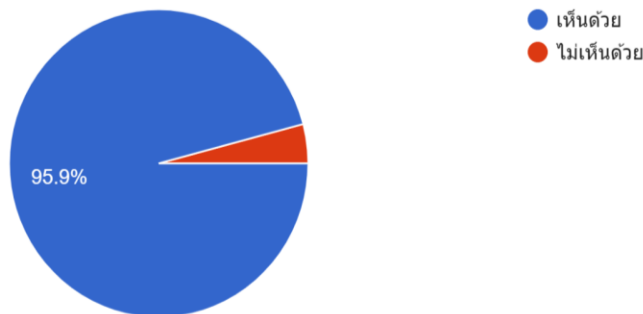
ส่วนที่ ๒ : แบบสอบถามความเป็นไปได้ของระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนา
กำลังคนและแรงงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษา

ร่างความเป็นไปได้ของธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา
เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษา

2.1 จากภาพด้านบน

เป็นร่างความเป็นไปได้ของระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีว...มคิดเห็นของท่าน ท่านเห็นด้วยกับร่างดังกล่าวหรือไม่
คำตอบ 365 ข้อ

จากภาพเป็นร่างความเป็นไปได้ของการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา
เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา โดยผู้ตอบ
แบบสอบถามในส่วนนี้จำนวน ๓๕๐ คน หรือในสัดส่วนร้อยละ ๙๕.๙ เห็นด้วยกับการจัดทำระบบ

ธนาการหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษา และไม่เห็นด้วยเพียง ร้อยละ ๔.๑ เท่านั้น โดยความคิดเห็นในกลุ่มของผู้ที่เห็นด้วยว่าจะต้องมีการจัดทำระบบธนาการหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษานั้น สรุปประเด็นต่าง ๆ โดยสังเขปได้ ดังนี้

๑) เป็นระบบที่ช่วยเพิ่มโอกาส เปิดโอกาสและขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการบริการจัดการอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนจะได้สะสมหน่วยกิตไปเรื่อยๆ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษ ช่วยในการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และเมื่อผู้เรียนหลุดจากระบบการศึกษาแล้วต้องการกลับเข้ามาเริ่มใหม่ก็สามารถดำเนินการ ได้ สอดคล้องกับการรองรับกำลังคนและแรงงาน

๒) เป็นระบบที่ประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีงานทำแล้วและต้องการปรับหรือเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษาเพื่อรองรับการปรับอัตราค่าตอบแทนที่สูงขึ้นตามลำดับ เป็นการอำนวยความสะดวกให้กำลังแรงงานในภาคการผลิตภาคบริการและภาคการเกษตรได้พัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้นผ่านระบบธนาการหน่วยกิต ซึ่งจะเปิดโอกาสให้กำลังคนในภาคแรงงานได้พัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของอาชีวศึกษาเพื่อการปรับตัวที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

๓) เป็นระบบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกำลังแรงงานที่ต้องทำงานหนัก ไม่มีเวลาเรียน แต่มีทักษะ ประสบการณ์จากการทำงาน ถ้ามีระบบรองรับที่ให้คุณค่าประสบการณ์ สามารถสะสมเพิ่มพูนหน่วยกิตได้อย่างยืดหยุ่น จัดการเวลาได้เอง จะเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในงาน และมีความคาดหวังกำลังใจต่อการพัฒนาตนเองอย่างจริงจังต่อไป

๔) เป็นการเปิดโอกาสในการเข้าถึงคุณวุฒิทางการศึกษาของผู้มีทักษะด้านอาชีพที่เกิดจากการประกอบอาชีพหรือการทำงาน โดยมีมาตรฐานการวัดผลประเมินผลจากสถานศึกษา โดยมีระบบการควบคุมมาตรฐานสถานประกอบการจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยมีองค์ประกอบในการดำเนินการที่ครบถ้วนทั้งผู้ขอ สถาบันการศึกษา สำนักงานมาตรฐาน ผู้ดูแลระบบ เพื่อการขับเคลื่อนระบบดังกล่าวให้มีความชัดเจนในการบริหารจัดการกำลังคนในอนาคต

๕) ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์จำนวนมากที่ไม่มีเวลาเข้าเรียนตามตารางเรียน ควรต้องมีข้อสอบทฤษฎีและปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อทดสอบและเป็นการส่งเสริมผู้มีทักษะฝีมือ ให้มีคุณวุฒิทางการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองได้

๖) เป็นการจัดการระบบที่มีความหลากหลายและไม่ยึดกรอบมากเกินไป แต่การบริหารจัดการจะต้องมองไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กระบวนการพัฒนาเป็นไปอย่างมีระบบและมีความยั่งยืน

๗) เพื่อตอบสนองต่อนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้สายอาชีพของรัฐบาล และการปฏิรูปรวมทั้งการเปลี่ยนภาพลักษณ์การเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนและผู้ปกครองได้เกิดความเชื่อมั่น

๘) เพื่อบูรณาการการจัดการเรียนรู้ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุด

๙) เพื่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในระดับจังหวัดและภูมิภาค

๑๐) เป็นระบบที่ดีที่จะได้ช่วยในการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน ในการเพิ่มพูนความรู้ Up skill Re-skill หรือสามารถนำไปสู่การเรียนรู้ในอนาคต และเปิดโอกาสให้คนที่ไม่สามารถเรียนตามระบบได้พัฒนาตัวเอง ซึ่งเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนและเป็นการบริหารความพร้อมให้กับผู้เรียนรวมถึงค่าใช้จ่ายในยุคนี้เป็นอย่างดี

๑๑) เป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการศึกษาได้ตลอดชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเก็บหน่วยกิตผลการเรียน และใช้เป็นผลในการศึกษาต่อได้สะดวกรวดเร็วขึ้น คนที่อยู่นอกระบบการศึกษาไปแล้วก็สามารถใช้ระบบดังกล่าวในการเทียบโอนความรู้เพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษาได้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจในการเรียนรู้ โดยไม่ต้องกำหนดช่วงเวลาตายตัว และดำเนินการได้ตามความสามารถของผู้เรียนเอง

๑๒) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญจำเป็นในการช่วยพัฒนาและยกระดับกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณวุฒิทางการศึกษาอย่างมีคุณค่า สู่คุณภาพกำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำหายอย่างมากเพื่อก้าวไปสู่อนาคต ช่วยผลักดันปัจจัยพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจในการผลิตบุคลากรให้มีคุณสมบัติตามความต้องการของสถานประกอบการในประเทศ

๑๓) ความรู้และทักษะจากการศึกษา การเรียนรู้และประสบการณ์ทุกอย่างสามารถประเมินทดสอบค่างาน ทดสอบทักษะ วัดระดับความรู้ความสามารถ และกำหนดระดับความรู้ความสามารถ และมาตรฐานค่าตอบแทนได้

๑๔) เป็นระบบที่มีการออกแบบมาเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงความรู้/ประสบการณ์ผ่านมาตรฐานต่าง ๆ เช่น มาตรฐานฝีมือแรงงาน/มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตได้โดยการเทียบโอนตามระเบียบวัดผล ทำให้มีความน่าเชื่อถือว่าความรู้และทักษะที่นำมาเทียบเข้าสู่อาคารหน่วยกิตมีความน่าเชื่อถือ และเป็นระบบที่เหมาะสมมีการตรวจสอบย้อนกลับในทุกหน่วยงาน ทำให้ได้คุณภาพตามที่คาดหวังไว้

๑๕) เนื่องจากสถานการณ์สังคมโลกและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว คนต้องมีการแข่งขันสูงในแง่ของการทำงาน การเรียนและการทำงานจึงต้องควบคู่กันไป รูปแบบการเรียนในระบบธนาคารหน่วยกิต จึงเป็นทางเลือกที่สำคัญอีกทางหนึ่งให้กับคนในการพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สำหรับในส่วนที่ไม่เห็นด้วยที่จะต้องมีการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้เหตุผลในประเด็นต่าง ๆ โดยสรุป ดังนี้

๑) การดำเนินการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาควรให้สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เป็นผู้ดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไม่ใช่กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

๒) การสะสมหน่วยกิตเป็นรายวิชา เพื่อได้รับคุณวุฒิการศึกษา อาจจะต้องเทียบสมรรถนะกับมาตรฐานฝีมือแรงงาน ของกระทรวงแรงงาน และมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ก็ได้

๓) ระบบดังกล่าวยังมีความซับซ้อนและยังไม่มีความเป็นเอกภาพเท่าที่ควร โดยหน่วยงาน ทั้ง ๔ ส่วน ต่างฝ่ายต่างก็ทำงานในภาระหน้าที่ของตนเอง ไม่แสดงถึงความเชื่อมโยงหรือไม่แสดง ความสัมพันธ์กันซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจะเป็นการทำงานเกินหน้าที่ของบางหน่วยงานและลดบทบาท ในบางหน่วยงานลงหรือไม่

๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ยังไม่ได้รับอนุญาตและยังไม่มีกฎหมาย กฎ หรือ ระเบียบใดที่เป็นการเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ความรู้

๕) ไม่ระบุความชัดเจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ถึงแม้ว่าจะเป็นการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้นในการศึกษาต่อ ทั้งการศึกษาในระบบปกติ ระบบเก็บหน่วยกิตก็ตาม ด้วยเหตุผลที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐจะมีงบประมาณจากรัฐอยู่แล้วเป็นทุนเดิม ซึ่งแตกต่างจาก สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่ต้องพึ่งพาตนเองมาตลอด

๖) เงื่อนไขหรือข้อกำหนดของระบบธนาคารหน่วยกิตยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร หรือ ประกาศแนวทางการดำเนินงานควรต้องดำเนินการให้มีความชัดเจนมากกว่านี้ เพื่อให้ทุกสถานศึกษา ได้เตรียมซัพพอร์ตหรือแนวทางการจัดการภายในสถานศึกษาก่อน

๗) ควรศึกษาผลกระทบ ข้อดีและข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ตาม โดยมิ การทดลองใช้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่งเพื่อนำร่อง เพื่อศึกษาผลกระทบและให้เกิดผลในเชิง ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต

๘) ควรมีหน่วยงานที่จัดเก็บฐานข้อมูล สถานศึกษาทุกแห่งที่เปิดสอนหลักสูตร ปวช./ ปวส. สามารถตรวจสอบผู้เรียนที่ขอโอนผลการเรียน จากการเรียนสะสมหน่วยกิตในแต่ละหลักสูตร จำแนกตามสาขาวิชา ไม่ควรให้ผู้เรียนเป็นผู้เก็บหลักฐานการขอโอน

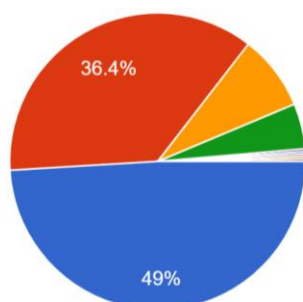
๙) การออกแบบระบบดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมการเก็บสะสมหน่วยกิตของระบบการจัด การเรียนการสอนห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา (สพฐ.)

๑๐) เนื่องจากระบบฐานข้อมูลเป็นของแต่ละหน่วยงาน ต่างฝ่ายต่างดำเนินการในภารกิจ ของตัวเอง และมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ไม่มีการบูรณาการข้อมูลระหว่างกัน ทำให้การเชื่อมโยงระบบต่าง ๆ จริงทำได้ค่อนข้างยาก

2.2 ท่านคิดว่าหน่วยงาน

หรือผู้ใดควรเป็นผู้ดูแลระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการ...หน่วยงานกลางของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

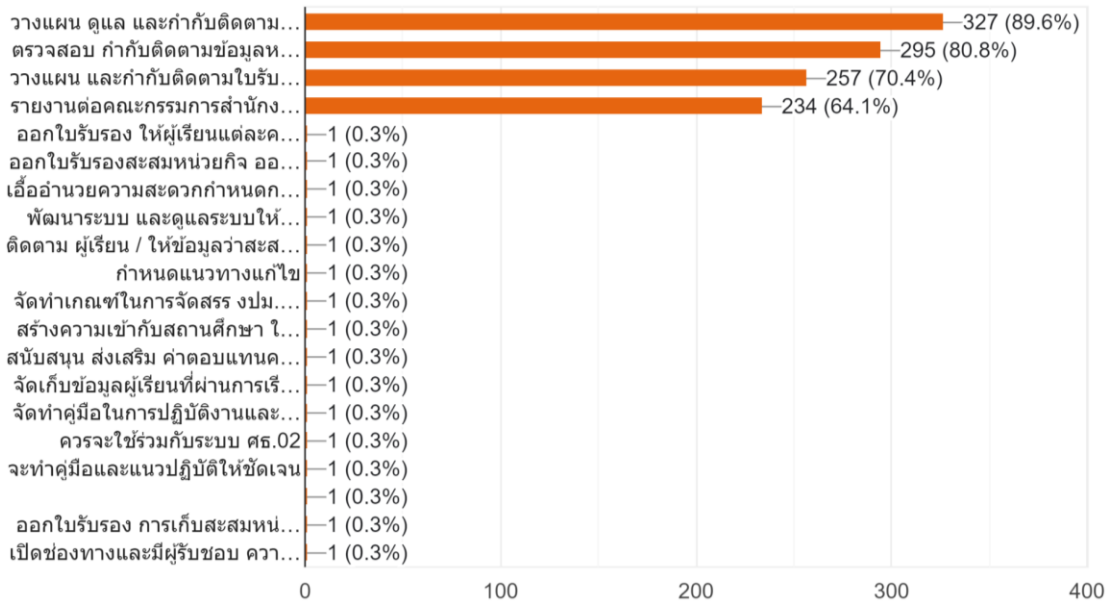
คำตอบ 365 ข้อ

- สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
- คณะกรรมการธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- สภาสถาบันการอาชีวศึกษา
- สถาบัน/หรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานในหน...
- กรณีสถานศึกษาอาชีวรัฐให้สำนักงานมาตรฐาน...
- สถาบันการอาชีวศึกษา
- ศูนย์เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ระดับ...
- ไม่แน่ใจ

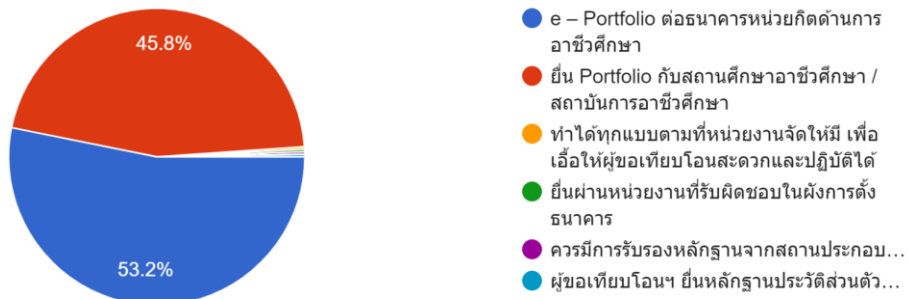
2.3 ท่านคิดว่าผู้ดูแลระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา ควรมีหน้าที่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)

คำตอบ 365 ข้อ

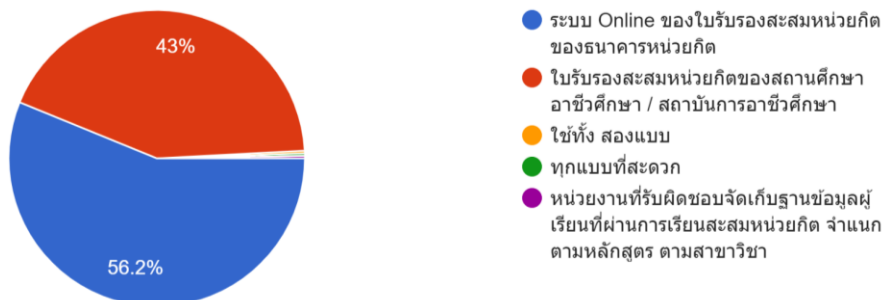
2.4 ท่านคิดว่าระบบรายงานของผู้ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ควรเป็นลักษณะและรูปแบบใด

คำตอบ 365 ข้อ

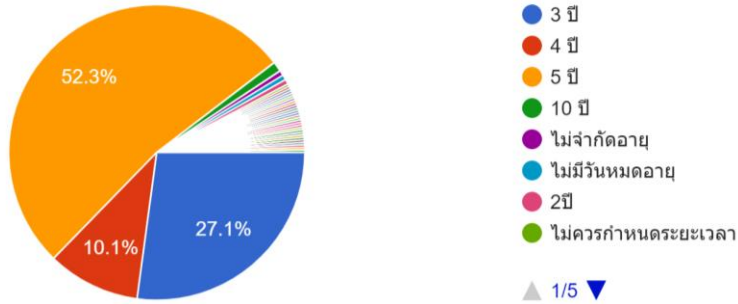

2.5 ท่านคิดว่าใบรับรองสะสมหน่วยกิตของธนาคารหน่วยกิตควรเป็นลักษณะหรือรูปแบบใด

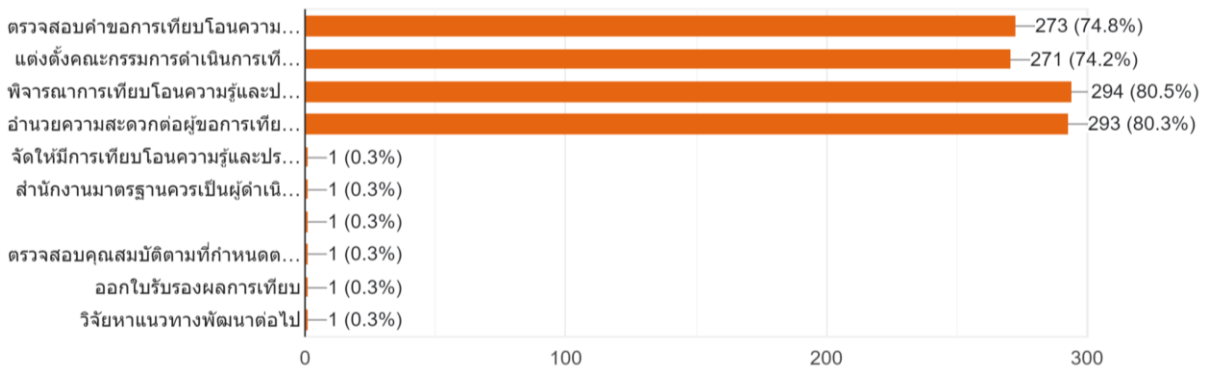
คำตอบ 365 ข้อ

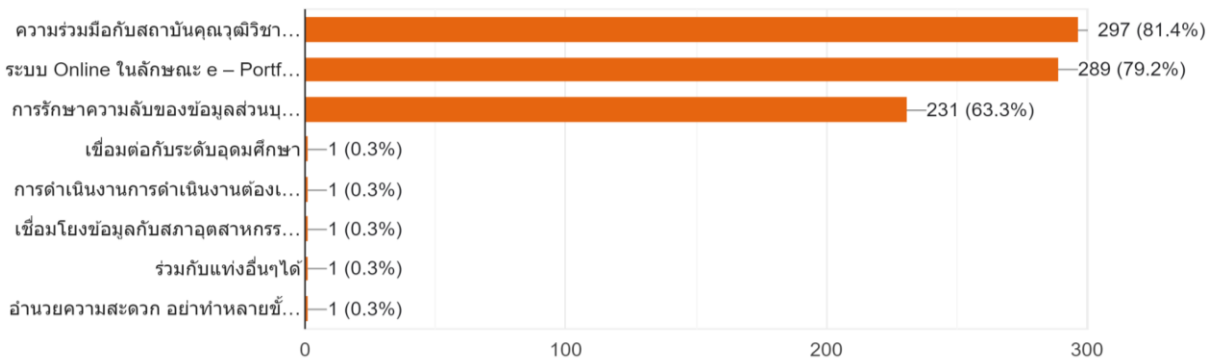
2.6 ท่านคิดว่าใบรับรองสะสมหน่วยกิตของธนาคารหน่วยกิตควรมีอายุกี่ปี
 คำตอบ 365 ข้อ

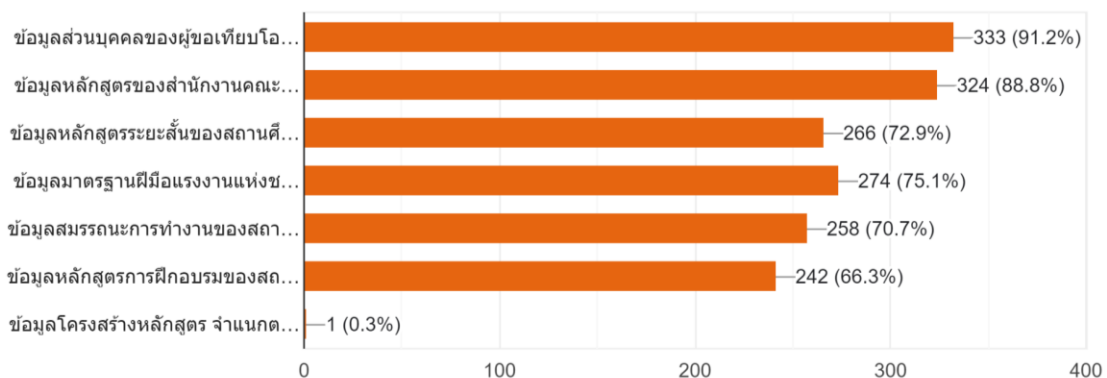
2.7 ท่านคิดว่าหน้าที่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษา
 ต่อธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา ควรมีด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)
 คำตอบ 365 ข้อ

2.8 ท่านคิดว่า รูปแบบของธนาคารหน่วยกิตในขนาดควรมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)
 คำตอบ 365 ข้อ

2.9 ท่านคิดว่าในระบบธนาคารหน่วยกิตควรมีฐานข้อมูลใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)
 คำตอบ 365 ข้อ

สรุปผลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ จากร่างความเป็นไปได้ของการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษาข้างต้น ซึ่งมีประเด็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งในส่วนของผู้ที่เห็นด้วยและผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา โดยประเด็นในส่วนของหน่วยงานที่เป็นผู้กำกับดูแลระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาที่เป็นหน่วยงานกลางของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า หน่วยงานที่ควรมีหน้าทีในการกำกับดูแลระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาควรต้องเป็นสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษา และวิชาชีพ ร้อยละ ๔๙ คณะกรรมการธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๓๖.๔ คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๘.๒ และสภาสถาบันการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๔.๙ ตามลำดับ ในส่วนของหน้าที่ของผู้ดูแลระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา ควรมีหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้ วางแผนดูแล และกำกับติดตามฐานข้อมูลของผู้ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เป็นไปตามกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคล ร้อยละ ๘๙.๖ ตรวจสอบ กำกับติดตามข้อมูลหลักสูตร สมรรถนะของมาตรฐานฝีมือแรงงาน มาตรฐานอาชีพ และสมรรถนะในการทำงานของสถานประกอบการ ร้อยละ ๘๐.๘ วางแผน และกำกับติดตามใบรับรองสะสมหน่วยกิตของธนาคารหน่วยกิต ร้อยละ ๗๐.๔ และรายงานต่อคณะกรรมการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๖๔.๑ ที่เหลือเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม อาทิ การออกใบรับรองให้ผู้เรียนแต่ละคนหากต้องการนำไปใช้ต่อยอดในการเรียนการสอนในสถาบันอื่น การพัฒนาและดูแลระบบให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องทั้งระบบ การสร้างความรู้ความเข้าใจกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้ชัดเจน การจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานและฝึกอบรมผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลผู้เรียนที่ผ่านการเรียนสะสมหน่วยกิตในแต่ละสาขาวิชา ในแต่ละหลักสูตร เป็นต้น

ส่วนระบบรายงานของผู้ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ควรเป็นลักษณะและรูปแบบใดนั้น ร้อยละ ๕๓.๒ เห็นว่าควรเป็นแบบ e – Portfolio ต่อธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา และอีกร้อยละ ๔๕.๘ เห็นว่า ควรยื่น Portfolio กับสถานศึกษาอาชีวศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษา ในส่วนของใบรับรองสะสมหน่วยกิตของธนาคารหน่วยกิตควรเป็นลักษณะหรือรูปแบบใดนั้น ส่วนใหญ่จะเห็นว่าควรเป็นระบบ Online ของใบรับรองสะสมหน่วยกิตของธนาคารหน่วยกิต ร้อยละ ๕๖.๒ และควรเป็นใบรับรองสะสมหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๔๓ ตามลำดับ ประเด็นในเรื่องอายุของใบรับรองสะสมหน่วยกิตของธนาคารหน่วยกิต ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ใบรับรองสะสมหน่วยกิตควรมีอายุ ๕ ปี ร้อยละ ๕๒.๓ อายุ ๓ ปี ร้อยละ ๒๗.๑ อายุ ๔ ปี ร้อยละ ๑๐.๑ ซึ่งมีความเห็นเพิ่มเติมในส่วนนี้ โดยเฉพาะการไม่จำกัดอายุของใบรับรองสะสมหน่วยกิต เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้ใช้เวลาเท่าที่พอมีในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ได้คุณวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น

ประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษาต่อธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษานั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ควรพิจารณาการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร สูงถึงร้อยละ ๘๐.๕ อำนวยความสะดวกต่อผู้ขอการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ร้อยละ ๘๐.๓ ตรวจสอบคำขอการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ร้อยละ ๗๔.๘ รวมทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์เป็นไป ตามหลักเกณฑ์

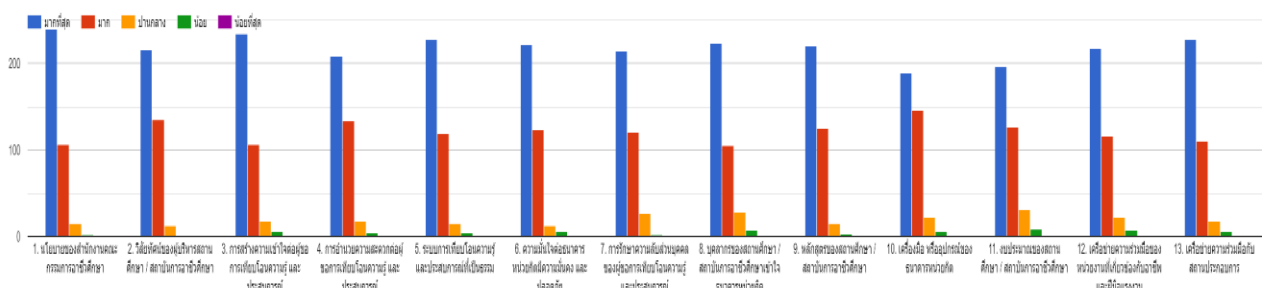
และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๗๔.๒ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมในส่วนนี้ทั้งการตรวจสอบคุณสมบัติตามที่กำหนดตามลักษณะของสาขาวิชา การจัดให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ด้วยกระบวนการวิธีการที่เข้าถึงง่าย เข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ ไม่วุ่นวาย แต่มีคุณค่าและมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ การออกใบรับรองผลการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งการวิจัยและการพัฒนา แนวทางต่าง ๆ ให้มีความรัดกุมและเกิดประโยชน์แก่แวดวงการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป อย่างต่อเนื่อง

สำหรับข้อมูลในประเด็นรูปแบบและลักษณะของธนาคารหน่วยกิตในอนาคตนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีความร่วมมือกับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และสถานประกอบการ ร้อยละ ๘๑.๔ ควรเป็นระบบ Online ในลักษณะ e – Portfolio ร้อยละ ๗๙.๒ และการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ร้อยละ ๖๓.๓ และมีความเห็นเพิ่มเติมทั้งในส่วนกับความเชื่อมโยงข้อมูลกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงแรงงาน นอกจากนี้ในการดำเนินงานจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนหรือประชาชนทั่วไปที่สนใจได้มีโอกาสในการศึกษา ทุกช่วงวัยไม่จำกัดโดยไม่จำกัดเวลาในการเรียนรู้ และสามารถที่จะเริ่มสะสมหน่วยกิตการศึกษาได้ตั้งแต่อายุยังน้อยไปจนถึงสูงวัยจนครบหน่วยกิตที่กำหนด แล้วสามารถขอยื่นจบเพื่อรับคุณวุฒิการศึกษาได้

ส่วนประเด็นในส่วนของฐานข้อมูลระบบธนาคารหน่วยกิตควรที่จะประกอบไปด้วยข้อมูลใดบ้างนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ระบบฐานข้อมูลของระบบธนาคารหน่วยกิต ควรประกอบไปด้วยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ร้อยละ ๙๑.๒ ข้อมูลหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งในระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรี ร้อยละ ๘๘.๘ ข้อมูลมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ และมาตรฐานอาชีพ ร้อยละ ๗๕.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๗๒.๙ ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการทำงานของสถานประกอบการ ร้อยละ ๗๐.๗ ข้อมูลหลักสูตรการฝึกอบรมของสถานประกอบการ ร้อยละ ๖๖.๓ ตามลำดับโดยมีความเห็นเพิ่มเติมให้มีข้อมูลโครงสร้างหลักสูตร จำแนกตามสาขาวิชา และข้อมูลผู้เรียนที่ผ่านการเรียนสะสมหน่วยกิตจำแนกตามหลักสูตร และสาขาวิชาในระบบดังกล่าวด้วย

ส่วนที่ ๓ : แบบสอบถามปัจจัยความสำเร็จของธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนา กำลังคนและแรงงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา

ทางด้านปัจจัยความสำเร็จของธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนา กำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา ในแต่ละประเด็นควรมีประเด็นใดบ้าง

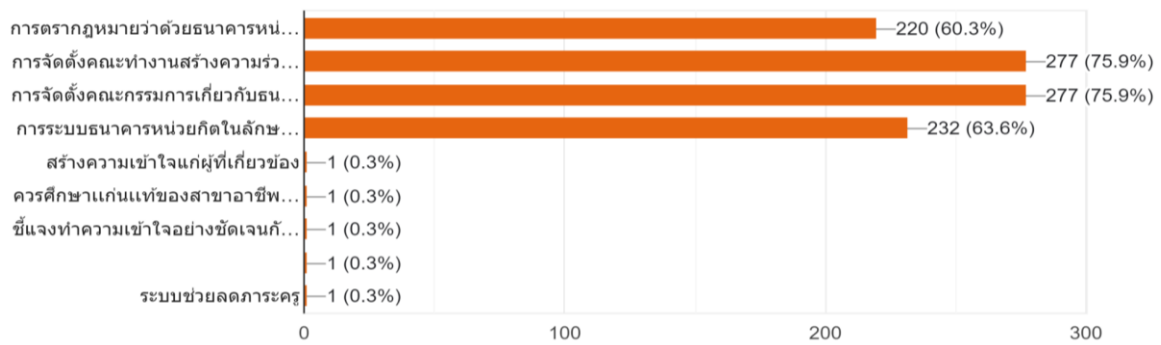

จากแผนภาพดังกล่าวเป็นแบบสอบถามในส่วนที่ ๓ เกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของ ธารณาการหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษา โดยสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของระบบธารณาการหน่วยกิต ด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบัน การอาชีวศึกษา ในแต่ละประเด็นว่าควรอยู่ในระดับใด ใน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ๑) นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ๒) วิทยาลัย ศัพท์ของผู้บริหารสถานศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา ๓) การสร้างความเข้าใจต่อผู้ขอการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ ๔) การอำนวยความสะดวกต่อผู้ขอการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ ๕) ระบบ การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ที่เป็นธรรม ๖) ความมั่นใจต่อธารณาการหน่วยกิตมีความมั่นคง และ ปลอดภัย ๗) การรักษาความลับส่วนบุคคลของผู้ขอการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ๘) บุคลากร ของสถานศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษาเข้าใจธารณาการหน่วยกิต ๙) หลักสูตรของสถานศึกษา /สถาบัน การอาชีวศึกษา ๑๐) เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ของธารณาการหน่วยกิต ๑๑) งบประมาณของสถานศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษา ๑๒) เครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และมีมือแรงงาน และ ๑๓) เครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าปัจจัย ความสำเร็จของระบบธารณาการหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับ สถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา ทั้ง ๑๓ ประเด็นข้างต้น อยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ ๔ : ข้อคิดเห็นแนวทางการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายระบบธารณาการหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา/สถาบันการอาชีวศึกษา

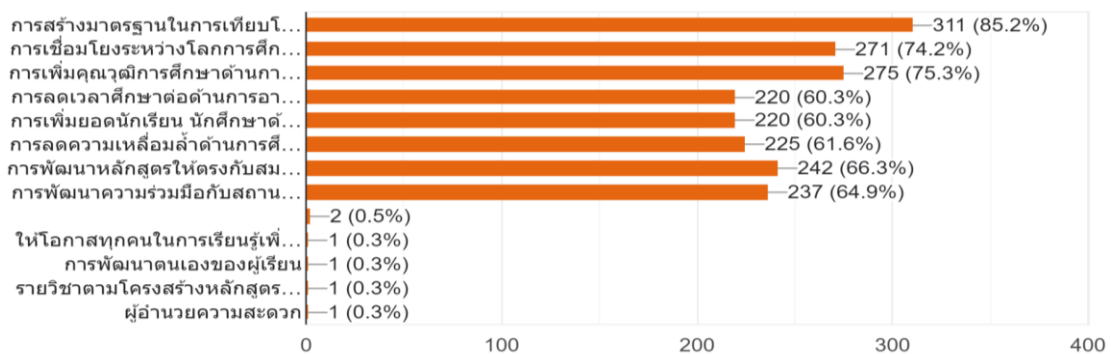
4.1 ท่านคิดว่า หากท่านจะเสนอนโยบายหรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

เกี่ยวกับระบบธารณาการหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาควรนำเสนอ...ารการอาชีวศึกษาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)
คำตอบ 365 ข้อ

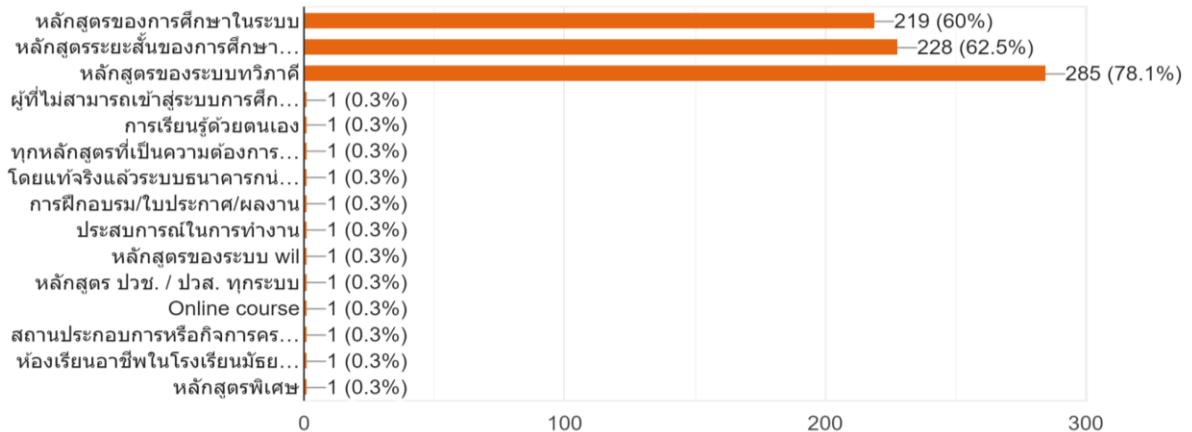
4.2 ท่านคิดว่าบทบาทของธารณาการหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)

คำตอบ 365 ข้อ

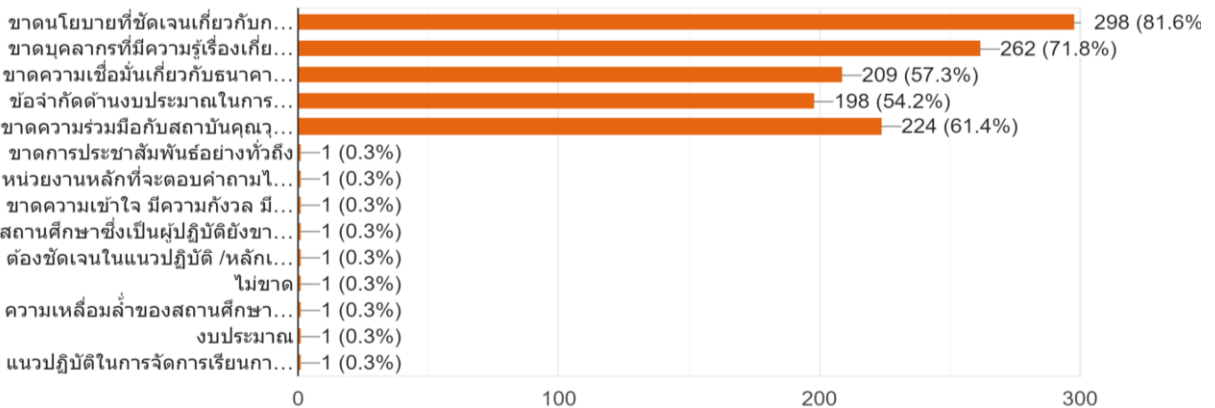
4.3

ท่านคิดว่าระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเหมาะสม...ต่อการเรียนการสอนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)
 คำตอบ 365 ข้อ

4.4 ท่านคิดว่า

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษามีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)
 คำตอบ 365 ข้อ

สรุปแบบสอบถามในส่วนที่ ๔ เกี่ยวกับข้อคิดเห็นแนวทางการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา / สถาบันการอาชีวศึกษา ในส่วนของประเด็นเกี่ยวกับการเสนอนโยบายหรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาที่ควรนำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรมีการจัดตั้งคณะทำงานสร้างความร่วมมือกับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ร้อยละ ๗๕.๘ ซึ่งเท่ากับการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา ที่ร้อยละ ๗๘.๕ เช่นเดียวกัน ส่วนการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตในลักษณะเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ ๖๓.๖ และการตรากฎหมายว่าด้วยธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา ร้อยละ ๖๐.๓ โดยมีประเด็นความเห็นเพิ่มเติมทั้งในส่วนของการสร้างความรู้ความเข้าใจในกลไกและกระบวนการต่าง ๆ ที่ถูกต้อง เป็นต้น

ประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษานั้น ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นในส่วนนี้ โดยเห็นว่า ธนาคารหน่วยกิตควรมีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ประกอบด้วย การสร้างมาตรฐานในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ร้อยละ ๘๕.๒ การเพิ่มคุณวุฒิการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๗๕.๓ การเชื่อมโยงระหว่างโลกการศึกษา และโลกการทำงาน ร้อยละ ๗๔.๒ การพัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับสมรรถนะต่าง ๆ ร้อยละ ๖๖.๓ การพัฒนา

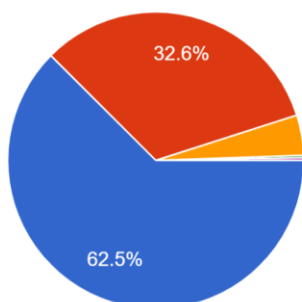
ความร่วมมือกับสถานประกอบการ ร้อยละ ๖๔.๙ การลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ร้อยละ ๖๑.๖ การลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ร้อยละ ๖๐.๓ และการลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ร้อยละ ๖๐.๓ เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเพิ่มเติมทั้งในส่วนของการให้โอกาสทุกคนได้มีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเข้าสู่การมีคุณวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น รวมทั้งการทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะอาด เป็นต้น

ในประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความเหมาะสมกับระบบธนาคาร หน่วยกิตด้านการศึกษาอาชีวศึกษานั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หลักสูตรการศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความเหมาะสมกับระบบดังกล่าว คือ หลักสูตรระบบทวิภาคี ร้อยละ ๗๘.๑ หลักสูตรระยะสั้นของการศึกษานอกระบบ ร้อยละ ๖๒.๕ และหลักสูตรของการศึกษาในระบบ ร้อยละ ๖๐ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่งมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา ยังมีความเหมาะสมผู้ที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาตามปกติได้/ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ห้องเรียนอาชีพในระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งผู้ศึกษาที่เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยแท้จริงแล้วระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเหมาะสมสำหรับรูปแบบการเรียนรู้ทุกรูปแบบเพียงแต่ในสถานการณ์ปัจจุบันการกำหนดความหมายการจัดการศึกษาของแต่ละหลักสูตรนั้นไม่สอดคล้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษานั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวตามลำดับ และเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขโดยด่วน โดยเฉพาะ การขาดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิต ร้อยละ ๘๑.๖ การขาดบุคลากรที่มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับธนาคารหน่วยกิต ร้อยละ ๗๑.๑ การขาดความร่วมมือกับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ร้อยละ ๖๑.๔ การขาดความเชื่อมั่นเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต ร้อยละ ๕๗.๓ และปัญหาในเรื่องข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิต ร้อยละ ๕๔.๒ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่านอกเหนือจากปัญหาข้างต้นแล้วปัญหาที่ต้องคำนึงถึง ประกอบด้วย การขาดความรู้ความเข้าใจ มีความกังวล มีแต่ความเพ้อฝัน ขาดการลงมือปฏิบัติ การขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสะสมหน่วยกิตและธนาคารหน่วยกิต และที่สำคัญสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดังกล่าวอย่างชัดเจน ดังนั้น การจะจัดตั้งระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาทุกหน่วยงานต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อให้จัดตั้งระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาตั้งอยู่บนมาตรฐานที่ยืดหยุ่นและเหมาะสม

ส่วนที่ ๕ : ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา

5.1 ท่านคิดว่าการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในยุคปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร
คำตอบ 365 ข้อ

- มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อระบบการจัดการอาชีวศึกษาอย่างมาก
- มีความสำคัญ แต่ยังไม่มีความจำเป็นเร่งด่วน
- ไม่มีความสำคัญ และไม่จำเป็นที่จะนำมาใช้ในระบบอาชีวศึกษา
- มีความสำคัญในการพัฒนาทักษะการทำงานของผู้เรียน
- แนวคิดสถานประกอบการต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูง อาจไม่สนใจวุฒิการศึกษา และบางสถานประกอบการให้ค่าตอบแทนตาม...

สรุปแบบสอบถามส่วนที่ ๕ ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนาการหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา ในประเด็นการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในยุคปัจจุบันหรือไม่อย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อระบบการจัดการอาชีวศึกษาอย่างมาก ร้อยละ ๖๒.๕ มีความสำคัญ แต่ยังไม่มีความจำเป็นเร่งด่วน ร้อยละ ๓๒.๖ ไม่มีความสำคัญ และไม่จำเป็นที่จะนำมาใช้ในระบบอาชีวศึกษา ร้อยละ ๔.๔ ตามลำดับ

โดยข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาการหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ โดยสรุป ดังนี้

๑) ในการดำเนินงานต้องมีการบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กระทรวงแรงงาน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งปรับแก้ไขระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

๒) ควรมุ่งเน้นบทบาทการจัดเก็บฐานข้อมูลที่ใช้งานได้จริงซึ่งเชื่อมต่อกับคุณวุฒิวิชาชีพหรือการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น มากกว่าการสร้างมาตรฐานหรือกำกับดูแลคุณภาพ เพราะสถานศึกษาอาชีวศึกษามีหน่วยงานต้นสังกัดที่กำกับดูแลในส่วนคุณภาพและมาตรฐานอยู่แล้ว เพื่อลดความซ้ำซ้อนในหน้าที่

๓) ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้เรียนสามารถเข้าถึงระบบการเรียนและระบบธนาคารหน่วยกิตอย่างทั่วถึง มีการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่องให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและทักษะวิชาชีพ การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ ภายใต้การเสนอแนะจากกรมฝีมือแรงงาน และมีการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการ

๔) กลุ่มเป้าหมายของระบบธนาคารหน่วยกิตควรมุ่งเป้าไปที่ผู้ด้อยโอกาส เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันยังมีกลุ่มคนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ หรืออยู่ในระบบการศึกษาได้เพียงระยะสั้นเท่านั้น เนื่องจากความจำเป็นส่วนตัวหลายอย่าง ดังนั้น ระบบธนาคารหน่วยกิตจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญสำหรับกลุ่มคนเหล่านั้น

๕) หน่วยงานระดับสูงด้านการศึกษา ต้องมีการกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนที่ชัดเจนและเร่งดำเนินการออกระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบระบบธนาคารหน่วยกิตเดินหน้าไปสู่เป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

๖) ระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาจะต้องรองรับการใช้งานของผู้เรียนอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อให้การทำงานต่าง ๆ ของระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปเพื่อผู้เรียนอาชีวศึกษาทุกคนทั้งระบบ

๗) ควรพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เมื่อระบบการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีความเข้มแข็งดีแล้วจึงดำเนินการต่อยอดไปสู่การจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาตามลำดับ

๘) ควรเร่งดำเนินการให้ระบบธนาคารหน่วยกิตเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และจะต้องจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดตั้งระบบธนาคารหน่วยกิตอย่างเร่งด่วน

โดยต้องกำหนดเป็นแนวนโยบายให้ชัดเจน พร้อมจัดทำข้อกำหนดและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้กระบวนการต่าง ๆ เดินหน้าไปได้ รวมถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์สำหรับกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษาและผู้สนใจทั่วไปที่จะใช้ระบบดังกล่าวในการสะสมหน่วยกิตและยกระดับคุณวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น

๙) ระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา หากดำเนินการได้จะเป็นผลดีต่อผู้เรียนที่ขาดทุนทรัพย์ และผู้ที่ต้องทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัวจะได้มีการเรียนรู้เพื่อสะสมหน่วยกิตที่นำไปสู่การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ได้คุณวุฒิทางการศึกษา และนำคุณวุฒิการศึกษานั้นไปเทียบระดับและปรับอัตราค่าตอบแทนให้สูงขึ้นได้

๑๐) การจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา จะต้องมีความชัดเจน การปฏิบัติที่ชัดเจน และสร้างการรับรู้ให้หน่วยงาน ประชาชน ผู้เรียน ให้เข้าใจอย่างชัดเจนศึกษา/อบรม/เผยแพร่/ทดลองใช้/ประเมินผล/ปรับปรุง/พัฒนา

๑๑) จะต้องประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจ การจัดการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้กับทุกคน ทุกฝ่าย และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าใจเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตอย่างชัดเจนวิธีการดำเนินงาน แผนงานและงบประมาณ มาตรฐานที่ต้องไปในทิศทางเดียวกันเพื่อนำไปใช้จริงอย่างมีคุณภาพ และเพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง

๑๒) การจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตควรใช้ได้กับการศึกษาทุกหลักสูตรทุกรูปแบบ โดยเปิดกว้างสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย ไม่จำกัดอายุ ไม่จำกัดเพศ และไม่จำกัดระยะเวลาในการเรียนรู้ตลอดจนระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษา เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต สำหรับผู้เรียนหรือประชาชนทั่วไปในทุกช่วงวัย

๑๓) ในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตดังกล่าวจะต้องศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านดีและด้านลบของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยไม่เลือกว่าเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ หรือสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และต้องหาแนวทางเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการระบบธนาคารหน่วยกิตนี้ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นต่อทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถานประกอบการ รวมทั้งหน่วยงานที่ออกไปรับรองด้านมาตรฐานวิชาชีพให้มากที่สุด มีกฎหมายหรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อรองรับและมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

๑๔) ต้องจัดทำคู่มือการดำเนินการหรือแนวปฏิบัติให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษานั้นจะต้องมีสถานศึกษาอาชีวศึกษานำร่องดำเนินการเพื่อรับทราบสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในเบื้องต้นเพื่อการขับเคลื่อนพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ที่ยังเป็นปัญหาให้คลี่คลาย และเมื่อนำไปใช้จริงในสถานศึกษาอาชีวศึกษาแล้วนั้นก็จะได้ไม่เกิดปัญหาในลักษณะเดิมอีก

๑๕) ระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีความรู้และประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการที่ต้องการพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพของตนเอง ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันอาชีพต่าง ๆ เกิดขึ้นใหม่อย่างต่อเนื่องและมีการนำระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในภาคแรงงานเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน ในอนาคตอาจมีผู้ทำงานเพิ่มมากขึ้นด้วยการเรียนรู้แบบเดิม ๆ และหลักสูตรที่ยังไม่มีการปรับปรุง ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและตลาดแรงงาน

๑๖) ควรมีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนตามมาตรฐานอาชีพและสมรรถนะวิชาชีพ ในแต่ละหลักสูตรและแต่ละสาขาวิชาในด้านจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเพื่อการสะสม หน่วยกิตและการเทียบโอน

๑๗) ปัจจุบันการสำเร็จการศึกษาเป็นไปตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด แต่ไม่สะท้อน คุณภาพและสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาตามความต้องการของผู้ใช้อย่างแท้จริง ดังนั้น ควรจะยืดหยุ่น ด้านระยะเวลาในการเรียนแต่ละระดับ โดยใช้มาตรฐานที่เกี่ยวข้องมาทดสอบสมรรถนะอย่างเป็นระบบ และเที่ยงตรงแทนการใช้ระยะเวลาในการเรียนแต่ละระดับเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดโยงมาตรฐานอย่างแท้จริง

๑๘) ควรมีการแก้ไขระเบียบการวัดและประเมินผล รวมทั้งการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับการเทียบโอนความรู้ประสบการณ์ หรือเทียบโอน รายวิชาในแต่ละระดับวุฒิการศึกษา

๑๙) การดำเนินการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษานั้นไม่ควรจะเป็นเพียง นโยบายชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น แต่ควรจะต้องมีหน่วยงานที่ให้ความร่วมมืออย่างจริงจังเพื่อความยั่งยืน ในการดำเนินการและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในปัจจุบันและแนวโน้มตลาดอาชีพในอนาคตด้วย

๒๐) การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษา ควรดำเนินการให้ครอบคลุม ในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์อย่างเป็นระบบสำหรับผู้ผ่านการฝึกงานหรือศึกษาอบรม เพิ่มเติมจากต่างประเทศด้วย

จากสาระสำคัญที่ได้รับจากแบบสอบถามข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดตั้งธนาคารหน่วยกิต ด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทยนั้น มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ตามความต้องการ ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ที่ได้สะสมไว้มาใช้เทียบโอนความรู้เพื่อรับคุณวุฒิ การศึกษาที่สูงขึ้นได้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาของผู้เรียนในวัยทำงาน อันเป็นการสร้างศักยภาพ การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพหรือเพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่มสามารถเข้าศึกษา โดยไม่มีเงื่อนไขของคุณสมบัติผู้เรียน หรือคุณวุฒิ หรือ ระยะเวลาในการเรียน สามารถสะสมผลการเรียนได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์การทำงาน โดยใช้หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนได้ ทั้งจากการศึกษาในระบบนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ โดยที่ การดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวจะต้องมีการบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กระทรวงแรงงาน หรือหน่วยงานอื่น ๆ พร้อมทั้งปรับแก้ไขระเบียบต่าง ๆ ที่เป็น อุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา หากดำเนินการได้จะเป็นผลดี ต่อผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ทางการศึกษา และผู้ที่ต้องทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัวจะได้มีการเรียนรู้ เพื่อสะสมหน่วยกิตที่นำไปสู่การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ได้คุณวุฒิทางการศึกษา และ นำคุณวุฒิการศึกษานั้นไปเทียบระดับและปรับอัตราค่าตอบแทนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ ในการจัดทาระบบ ธนาคารหน่วยกิตจะต้องศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยไม่เลือกกว่าเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ หรือสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน นอกจากนี้ ควรต้องมี

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนตามมาตรฐานอาชีพและสมรรถนะวิชาชีพในแต่ละหลักสูตรและแต่ละสาขาวิชาในด้านจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเพื่อการสะสมหน่วยกิตและการเทียบโอนความรู้ และต้องหาแนวทางเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการระบบธนาคารหน่วยกิต รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นต่อทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถานประกอบการ รวมทั้งหน่วยงานที่ออกใบรับรองด้านมาตรฐานวิชาชีพ มีกฎหมายหรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อรองรับและมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

๓.๕ แนวทางการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทย

สำหรับแนวทางการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทยนั้น สอดคล้องตามแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ใน ๓ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ โดยเฉพาะการพัฒนาวัยแรงงานให้มีสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพและเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานในอนาคต โดยส่งเสริมและกระจายโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะให้กับแรงงานทุกกลุ่ม ทั้งการเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะความรู้ใหม่ เพื่อให้มีทักษะตรงกับงานและอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไป และการพัฒนาทักษะเดิมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน ปรับกฎ ระเบียบให้มีความยืดหยุ่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินการในรูปแบบที่หลากหลายได้ พัฒนาแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะและการเข้าสู่เส้นทางอาชีพเข้าด้วยกันอย่างเบ็ดเสร็จ และมีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะสามารถต่อยอดสู่การทำงานและเชื่อมโยงการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งการพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ โดยเฉพาะประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ (equity in access) โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน (equity in choosing appropriate process in education) รวมถึงโอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน (equity in benefiting from aptitude-based quality of education) ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

การจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานดังกล่าว ยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคตสร้างรายได้ ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ความสนใจของผู้เรียน ในขณะที่นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ) ก็ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะนโยบายในการจัดทำระบบวัดผลรับรองมาตรฐานวิชาชีพ (Skill Certificate) ผู้เรียนสามารถเรียนเพิ่มเพื่อรับประกาศนียบัตร

ในการประกอบอาชีพได้ โดยผู้เรียนและประชาชนสามารถนำหน่วยกิตที่สะสมมาใช้สำหรับเทียบคุณวุฒิรับรองมาตรฐานวิชาชีพเพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพนำไปใช้ต่อยอดในการเรียนและความก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยื่นข้อเสนอขอรับเงินเดือนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ที่มี การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสายอาชีวศึกษา สามารถขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพได้ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะมีรายได้ระหว่างเรียนควบคู่กับการทำงานไปพร้อมกัน และสามารถที่จะขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อยกระดับศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการลดระยะเวลาในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเปิดโอกาสทางการศึกษาที่ยืดหยุ่นต่อการประกอบอาชีพนอกจากนี้ ยังมีนโยบายที่จะจัดทำระบบวัดผลเทียบระดับการศึกษา และประเมินผลการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ ไม่ต้องเสียเวลาเรียนในระบบ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเรียน โดยเฉพาะการจัดทำระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะจากระบบเดียวกันแต่ต่างสถานศึกษาหรือจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง หรือจากต่างประเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษา หรือการรับรองระดับการศึกษาต่างสถานศึกษาหรือต่างระบบได้ หรือไปสะสมเพื่อประโยชน์ในการได้รับการรับรองคุณวุฒิ หรือเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ สามารถเรียนในระดับที่สูงขึ้นโดยไม่ยึดติดกับระยะเวลาในการศึกษา

จากการวิเคราะห์หาความเป็นไปได้ในการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทย ประกอบการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ต่าง ๆ การเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) การศึกษายุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ นโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน รวมทั้งแนวนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการสามารถนำหลักการและแนวทางที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา โดยสามารถแบ่งการดำเนินการเป็น ๓ ระยะ คือ

๑) ระยะที่ ๑ โครงการนำร่อง โดยดำเนินการพัฒนาธนาคารหน่วยกิต ให้กับผู้เรียนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทวิภาคี ๑๐๐ % ในสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้ง ๒๓ แห่ง

๒) ระยะที่ ๒ เชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิต เพื่อใช้สะสมหน่วยกิตให้กับผู้เรียนในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่ควรเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทวิภาคี ๑๐๐ % ด้วย

๓) ระยะที่ ๓ เชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิต เพื่อใช้สะสมหน่วยกิตให้กับผู้เรียนในหลักสูตรทุกระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรี

ทั้งนี้ แนวทางการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทย ที่มีการแบ่งการดำเนินการขับเคลื่อนเป็น ๓ ระยะตามรายละเอียดการดำเนินงานแต่ละระยะข้างต้นนั้น สามารถแสดงได้ดังภาพที่ ๓.๑๐

ภาพที่ ๓.๑๐ แนวทางการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและ
แรงงานสำหรับประเทศไทย

การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทยนั้น ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาทั้งระบบในภาพรวม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยนำหลักการพื้นฐานของการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์มาใช้กับกำลังคนที่ปฏิบัติงานให้สามารถมีคุณสมบัติทางการศึกษาเพิ่มขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยมีระบบการสะสมหน่วยกิตไว้กับธนาคารหน่วยกิตของอาชีวศึกษา ซึ่งในอนาคตจะมีการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างทั่วถึงกันในทุกระบบการศึกษา เป็นระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับชาติ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถเอาหลักการจากรายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ที่ดำเนินการจัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปใช้ในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตของการอาชีวศึกษา เพื่อสามารถเชื่อมโยงกับระบบการศึกษาในระดับอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

บทที่ ๔

สรุปผลการพิจารณาการศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการพิจารณาการศึกษา

ในการพิจารณาการศึกษา เรื่อง การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงาน เป็นการพิจารณาการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา ข้อมูลความก้าวหน้าในการดำเนินการระบบธนาคารหน่วยกิต สถานการณ์และสภาพการดำเนินการที่เป็นอยู่ ระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น การพัฒนาหน่วยงานกลางในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการรับรองคุณวุฒิการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา จากการศึกษา พบว่า

๑) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ซึ่งมีผลการศึกษาดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย รวมถึงปัญหาในการดำเนินงานแต่ละระดับการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดรูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยที่ผลการศึกษามีการนำเสนอองค์ประกอบของหน่วยงานกลางของระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานกลาง กลไกการขับเคลื่อนของหน่วยงานกลาง ระบบสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS) กลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย และการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานแต่ละระดับ โดยที่ผลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษาได้

๒) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้มีการลงนามความร่วมมือกับ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เข้ารับการศึกษาให้เข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการเทียบโอนระหว่างคุณวุฒิทางการศึกษา มาตรฐานอาชีพ กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยมีการจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาในรูปแบบแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio) ร่วมกันพัฒนาแนวทางสะสมหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank System : DCBS) และส่งเสริมการเทียบโอนคุณวุฒิทางด้านวิชาชีพเข้าสู่คุณวุฒิทางการศึกษา ซึ่งเป็นความร่วมมือของ ๔ ฝ่าย ประกอบด้วย สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ๙ แห่ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๓) การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีการกำหนดกรอบความคิดจากทิศทางและนโยบายที่ระบุไว้ในกรอบแผนการอุดมศึกษา

ระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๖๕) ในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในระดับอุดมศึกษา โดยมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีประสงค์จะเรียนสามารถเข้าเรียนได้หรือผู้เรียนที่ออกจากระบบไปแล้วสามารถเข้ามาเรียนใหม่ได้ตลอดเวลา โดยลดข้อจำกัดที่ยุ่งยากลง

๔) การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานในการสร้างระบบและกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนและแรงงานที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาและไม่สามารถที่จะพัฒนาหรือยกระดับให้มีคุณวุฒิที่สูงขึ้นเพื่อนำไปใช้ให้เกิดความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพได้ แต่พบว่าการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่พบการดำเนินการเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับมหภาค แต่พบว่ามีการจัดระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ในระดับสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และมีการรายงานผลข้อมูลหน่วยกิตของผู้เรียนเหมือนผู้เรียนในระบบปกติในแต่ละสถานศึกษา

๕) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำ ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตการอาชีวศึกษา พ.ศ ... ซึ่งผ่านขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์ไปแล้ว เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา โดยผ่านการประชุม คณะอนุกรรมการฯ ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษาและมาตรฐานคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ในวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๖ เพื่อเข้าสู่กระบวนการต่าง ๆ และประกาศใช้ต่อไป

๔.๒ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทย มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อนำมากำหนดแนวทางทางการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพิจารณาเร่งดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดตั้งหน่วยงานกลางที่จะเป็นศูนย์กลางระบบธนาคารหน่วยกิตของอาชีวศึกษา เพื่อบริหารจัดการแพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมโยงฐานระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาระบบการเทียบโอนและการสะสมผลการเรียนหรือหน่วยกิตในระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งความเชื่อมโยงไปยังฐานข้อมูลของระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีการดำเนินการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานและจัดหาทรัพยากรทางการศึกษาที่เพียงพอที่จะเอื้อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ในรูปแบบธนาคารหน่วยกิตที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

๓) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตกับผู้เกี่ยวข้องจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคการศึกษา ภาคประกอบการ และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการอาชีวศึกษา

๔) ส่งเสริมความร่วมมือหรือกระตุ้นจูงใจการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตที่จะเอื้อต่อการยกระดับทักษะ มาตรฐานฝีมือแรงงานของกำลังแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศให้มีทักษะความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในระดับสูงขึ้น และใช้ประโยชน์ที่ได้จากการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ จากการทำงานในการเรียนรู้ เพิ่มคุณวุฒิการศึกษา ทักษะและประสบการณ์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๕) ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ สนับสนุนการจัดทำหลักสูตร พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผล

๖) ในการดำเนินการในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนา กำลังคนและแรงงานสำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะหน่วยงาน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว ควรดำเนินการเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๖.๑) ระยะที่ ๑ เป็นโครงการนำร่อง โดยดำเนินการพัฒนาธนาคารหน่วยกิต ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทวิภาคี ๑๐๐% ในสถาบัน การอาชีวศึกษา ทั้ง ๒๓ แห่ง

๖.๒) ระยะที่ ๒ เชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิตเพื่อใช้สะสมหน่วยกิตให้กับผู้เรียน ในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

๖.๓) ระยะที่ ๓ เชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิตเพื่อใช้สะสมหน่วยกิตให้กับผู้เรียน ในทุกระดับ ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และ ระดับปริญญาตรี

ทั้งนี้ การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนและ แรงงาน จะเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยที่ระบบการเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์ดังกล่าว ควรต้องจัดทำเป็นระบบแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio) ที่เป็นการนำเอาระบบเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินการ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ผู้ที่จะเข้าสู่ระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ได้มีความมั่นใจการใช้ระบบดังกล่าว โดยที่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต ที่สามารถเชื่อมโยงกับระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ตามสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กำลังดำเนินการอยู่ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องในอนาคต

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารทางวิชาการ

- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
สู่สากล (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕), กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๕.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕), กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคาร
หน่วยกิตของประเทศไทย, กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ธนาคารหน่วยกิต เปิดโอกาสการเรียนรู้สู่การยกระดับการศึกษา
ทุกช่วงวัย, กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๕.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคาร
หน่วยกิต : ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย, กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การศึกษาระบบการเทียบโอนและระบบธนาคารหน่วยกิต : ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ระบบธนาคารหน่วยกิตและกลไกขับเคลื่อน : ความเชื่อมโยงระหว่าง
ภาคอุดมศึกษากับภาคแรงงาน /ภาคประกอบการ, กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด,
๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๔.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียน
การสอนสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ, กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๐.
- _____. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและ
วิชาชีพ, ๒๕๕๑.
- _____. อนาคตภาพของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน
และทิศทางการพัฒนาประเทศ, นนทบุรี : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๖๑.

ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก,
ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑.

ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและ
พัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕)

บรรณานุกรม (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๐.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา
วันจันทร์ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ณ อาคารรัฐสภา.

<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/21750>.

นโยบายการจัดการศึกษา ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

<https://moe360.blog/2021/04/16/education-policy/>

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

ประกาศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบ
คลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

ประกาศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลัง
หน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

ประกาศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอน
หน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาคผนวก

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการบูรณาการหลักสูตร
การเรียนการสอน”

ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการบูรณาการหลักสูตร
การเรียนการสอน”
ณ วิทยาลัยพาณิชย์การเชตุน เขตราชฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีพังโคนพาณิชย์การ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีการโรงแรมและการท่องเที่ยวไทย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา” ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา” ณ วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา” ณ มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคตรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่อาชีพและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่”
ณ ศูนย์การเรียนรู้ บริษัท สมบูรณ์ แอ็ดวานซ์เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) (Somboon Learning Academy)
และสถานประกอบการในเครือบริษัทฯ นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง
การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ ศูนย์การเรียนรู้ True Digital Academy โครงการ ทрудิจิทัลพาร์ค ทู ดิจิทัล อคาเดมี แคมปัส
ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวันดี แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

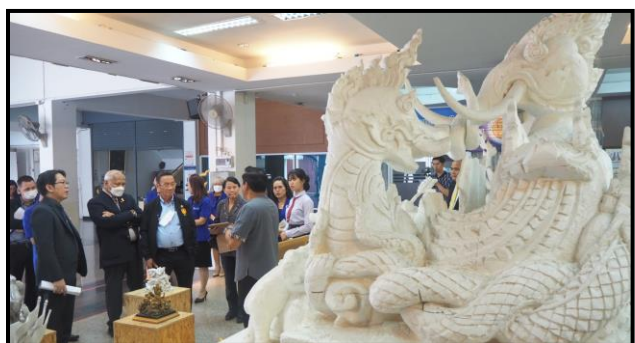
การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ บริษัท ภูพานเฮ 2021 (ไทยแลนด์) จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนา
องค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนา
องค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ
ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา”
ณ อาคารสำนักงาน บริษัท เลิศวิลัยแอนด์ซันส์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
และศูนย์บูรณาการระบบอัตโนมัติ ถนนเศรษฐกิจ ๑ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

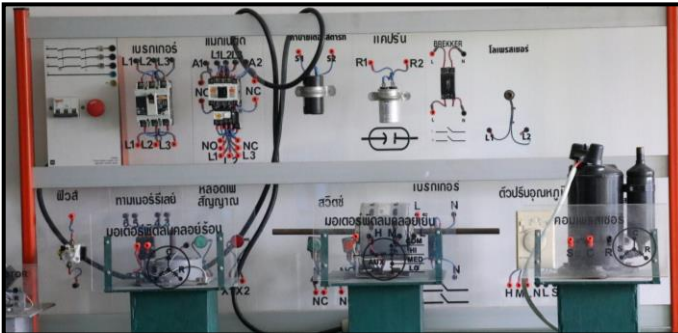
การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาภายใต้สถาบันการอาชีวศึกษา”
ณ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“แนวทางการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการเรียนการสอนรูปแบบเรียนคู่งาน – งานคู่เรียน”
และ “การจัดหลักสูตรการเรียนรู้อู่สู่อการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล”
ณ สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

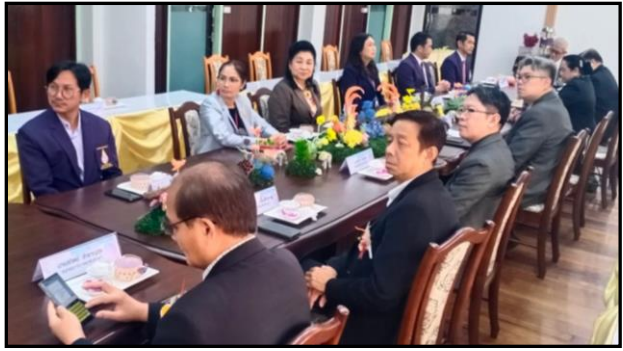

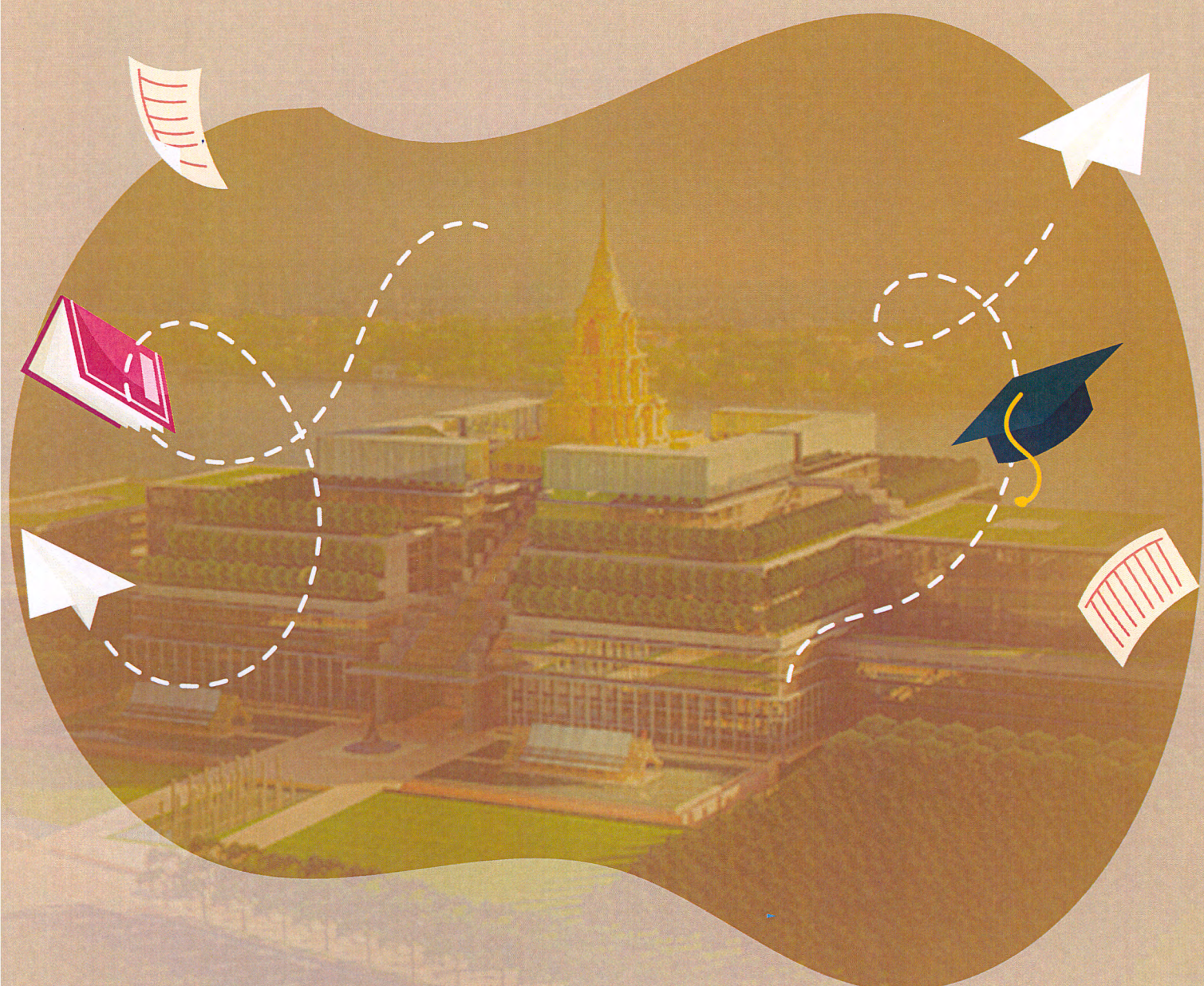
การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิ”
และ “การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM)”
ณ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนา
กำลังคนอาชีวศึกษา (CVM)”

ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษารนบุรี เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๖๖, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๖

ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ
ISO
9001:2015
QUALITY MANAGEMENT SYSTEM